

vergadering **40**
zittingsjaar 2022-2023

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 28 juni 2023



**Vlaams
Parlement**

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs	
ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs	5
ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs	11
ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toename van het aantal veelverdienende schermgezichten bij de VRT	16
ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het vernieuwde rapport rond inkomen en (kans)armoede van het agentschap Opgroeien	
ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over rapport van agentschap Opgroeien betreffende gezinsinkomen en kansarmoede	20
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het stijgend aantal agressiegevallen tegen VDAB-medewerkers	27
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verband tussen hogere prijzen en de inzet van minder personeel in woonzorgcentra	
ACTUELE VRAAG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onderzoek van OKRA binnen de Vlaamse woonzorgcentra	31
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de federale New Deal voor huisartsen en de afstemming met het Vlaamse beleid inzake eerstelijns-gezondheidszorg	38
ACTUELE VRAAG van Gwenny De Vroe aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het opdelen van woningen en woningdelen	42
ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nitraatzaak	
ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis dat de Vlaamse Regering oplegt aanvullende maatregelen te nemen inzake het mestbeleid	46

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Vlaamse blokkering van het Nationaal Energie- en Klimaatplan	
ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de discussie over het geactualiseerde Belgische Energie- en Klimaatplan	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onderhandelingen betreffende het Belgisch Energie- en Klimaatplan	
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de deelplannen binnen het Nationaal Energie- en Klimaatplan	51
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	58
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8	
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 – 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9	
Algemene bespreking	59
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze bespreking	82
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8	
Artikelsgewijze bespreking	82
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 – 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9	
Artikelsgewijze bespreking	83
ONTWERP VAN DECREET over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek – 1723 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	83
Artikelsgewijze bespreking	86
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Allessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan – 1643 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 5	
Bespreking	86
NOTA VAN DE VLAAMSE REGERING ingediend door viceminister-president Hilde Crevits. Vlaamse gezondheidsdoelstelling Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' – 1727 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Bespreking	90

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het voorkomen van dodehoekongevallen – 1754 (2022-2023) – Nr. 1	
Verslag	91
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	92
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	92
ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8	
Aangehouden stemmings	93
Hoofdelijke stemming	94
ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 – 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9	
Hoofdelijke stemming	94
ONTWERP VAN DECREET over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek – 1723 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	95
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan – 1643 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 5	
Hoofdelijke stemming	95
GEZONDHEIDSDOELSTELLING Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' – 1727 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2	
Hoofdelijke stemming	96
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	96
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	98
Individuele stemmings Vlaamse Volksvertegenwoordigers	98

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– De vergadering wordt geopend om 14 uur.

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Marino Keulen: ambtsverplichtingen;

Maarten De Veuster, Joris Nachtergaele, Hilâl Yalçın: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Sihame El Kaouakibi, Celia Groothedde, An Moerenhout, Katrien Partyka, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande: gezondheidsredenen.

De ministers Zuhail Demir en Jo Brouns zijn eveneens verontschuldigd.

ACTUELE VRAAG van Els Robeyns aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

ACTUELE VRAAG van Kathleen Krekels aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, weten dat je volgend jaar naar school kunt gaan en dat je op tijd op school kunt geraken, het zou voor ieder kind evident moeten zijn. Maar dat is het vandaag jammer genoeg niet. Sterker nog, het zijn onze kinderen die de meeste aandacht en zorg nodig hebben, die het moeilijkst in de klas geraken. We weten allemaal dat de leerlingen van het buitengewoon onderwijs een enorme motivatie tonen om naar school te gaan. We weten ook allemaal dat ze jarenlang 's morgens vroeg voor zonsopgang moeten vertrekken en na zonsondergang weer thuiskomen en de broertjes en zusjes weinig zien, om toch maar op tijd op school te geraken.

Minister, u hebt die problematiek ter harte genomen. U hebt gezorgd voor extra middelen, voor meer bussen en meer taxi's. En dat is een goede zaak, want die kaap van maximaal drie uur onderweg is ondertussen voor de meeste leerlingen wel bereikt. Dat is een stap vooruit, maar drie uur is uiteraard nog altijd zeer lang. Het toont ook aan vanwaar we komen.

We weten ook, minister, dat we er met geld alleen niet gaan geraken. Er zijn structurele hervormingen nodig. We zijn vandaag 28 juni, goed twee maanden voor de start van het nieuwe schooljaar op 1 september, en er zijn vandaag nog steeds honderden en honderden van die noodzakelijke busritten jammer genoeg niet gegarandeerd. Dat zorgt natuurlijk begrijpelijkerwijze voor onzekerheid, in eerste instantie bij de kinderen en de ouders, maar uiteraard ook bij de scholen. Zij willen de garantie dat ze binnen een redelijke termijn op school geraken en vragen die ook aan u.

Daarnaast stellen we ook vast dat er commerciële partijen zijn die van die onzekerheid en dat gebrek aan tijd gebruikmaken en marges vragen die toch wel

enorm groot zijn. En we spreken hier over gemeenschapsgeld, dus ook daar moeten we waakzaam voor zijn.

Minister, kunt u die ouders en die leerlingen geruststellen? Kunt u die maximale rijtijd van negentig minuten per rit voor alle kinderen van het buitengewoon onderwijs voor het komende schooljaar garanderen? (*Applaus bij Vooruit, Groen en de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, mijn vraag is eigenlijk een vraag naar meer duidelijkheid. Vorige week is er in de commissie Mobiliteit een vraag om uitleg geweest van collega Mertens, en daarna is er wat onduidelijkheid gerezen. De Lijn had gereageerd met betrekking tot de aanbestedingen en het feit dat de cijfers niet helemaal correct waren. Kort daarna was er dan de open brief van 131 directeurs, die aangaven dat zij helemaal geen garanties hebben en dat ze zich daar echt wel zorgen om maken, omdat de tijd nog zo kort is om eventueel naar alternatieven te zoeken.

U zei in de commissie ook dat het een moeilijke bevalling zou worden, dat u heel snel zou moeten schakelen, dat buschauffeurs en busbegeleiders natuurlijk willen weten wanneer ze moeten rijden, dat de informatiedoorstroming van de onderwijsinstellingen naar De Lijn uw hoofdbekommernis is en dat daar nu ook op moet worden ingezet. Minister, welke garanties kunt u geven aan de schooldirecteurs, en op welke wijze kunt u die geven, zo kort voor het einde van het schooljaar? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, mevrouw Robeyns en mevrouw Krekels, voor uw vragen. Ze geven mij gelijk de mogelijkheid om een en ander recht te zetten. Ik wil dan ook onmiddellijk met de boodschap komen dat ik het ten zeerste betreurt dat sommige parlementsleden het toch nodig vinden om foute informatie door te geven aan de pers en te zorgen voor foute geruchten, en dat ten koste van de meest kwetsbaren in onze maatschappij, de kinderen in het bijzonder onderwijs, maar ook hun ouders en de onderwijsinstellingen.

Ik heb inderdaad op 21 juni, vorige week woensdag, een schrijven gekregen van het katholiek onderwijs, waarin ze mij enerzijds bedanken voor het feit dat we de daad bij het woord gevoegd hebben en dat we ervoor gezorgd hebben dat geen enkel kind langer dan negentig minuten op die bussen moet zitten. Maar tegelijkertijd kondigen ze ook aan dat ze verontrust zijn door een aantal geruchten. Wie die geruchten – die valse geruchten, moet ik benadrukken – de wereld instuurt, ik weet het niet, maar ik vind het alleszins ontoelaatbaar dat men ten koste van de meest kwetsbare mensen in de maatschappij foute informatie verspreidt.

Ik wil u graag de juiste informatie meegeven. We hebben voor het voorbije schooljaar voor 40.618 leerlingen en 46.000 unieke opstapplaatsen ten eerste 2245 busritten, inclusief taxiritten, georganiseerd. Voor volgend schooljaar is al 75 procent van die busritten onder een bestaand contract.

Wat heeft De Lijn gedaan? Ze heeft een nieuw contract in de markt geplaatst voor de resterende 25 procent, voor 550 ritten. Daarvan zijn er in de eerste ronde 150 ritten gegund. Dat betekent helemaal niet dat maar 15 procent gegund zou zijn, zoals sommigen in de kranten beweren. Dat is absoluut niet zo. Er is nu al meer dan 85 procent gegund, en ook de resterende procenten zullen gegund worden. De Lijn is nu volop bezig met onderhandelingen, onder andere met de private pachters, om ook die ritten georganiseerd te krijgen.

Nogmaals, ik tolereer het niet dat men hier met foute gegevens naar de pers stapt en dat men heel veel onrust gaat creëren ten koste van de meest kwetsbaren in de maatschappij. Ik vind dat dit absoluut niet kan.

De Lijn zal zorgen dat er zo veel mogelijk een match gaat komen tussen de leerlingen en de vervoerder. U weet dat heel veel kinderen zich pas in de komende weken inschrijven, sommigen zelfs pas eind augustus. Vanuit De Lijn vragen we heel duidelijk dat er vanuit elke onderwijsinstelling een contactpersoon ter beschikking is, die heel snel kan schakelen en het kan doorgeven als een kind zich inschrijft in de onderwijsinstelling, zodat het mee kan worden opgenomen in de rittenbladen. Er moet continu iemand ter beschikking zijn, zodat die moeilijke, complexe puzzel telkens opnieuw bij aanvang van het schooljaar effectief gelegd kan worden. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, we zijn een goede twee maanden voor de start van het nieuwe schooljaar. Als dan 15 procent van de ritten nog niet gegund is dan zorgt dat begrijpelijkerwijs wel voor een stuk ongerustheid. Ik kan dat begrijpen. U wist natuurlijk dat die contracten op het einde van het schooljaar aflopen. De vraag is of er voldoende tijd is om tegen 1 september die garantie te bieden. U maakt zich sterk van wel. Ik hoop dat uiteraard ook, in het belang van die kinderen.

Een andere vraag is hoe het zit met de budgetten. Zoals ik daarnet al zei, merken we dat er commerciële partijen zijn die van deze onzekerheid en het gebrek aan tijd gebruik maken om extreme marges te vragen, waardoor er toch wel ongerustheid is of er voldoende budget is om die ritten te voorzien. Ik heb geruchten gehoord, minister, van 400 euro voor een taxirit voor één leerling. Dat is natuurlijk onbetaalbaar. Dat is ook niet vol te houden en het is geen bewijs van een sterke overheid. Daarom zou ik ook graag de garantie hebben dat de nodige budgetten er zijn om de ritten voor die kinderen te voorzien. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor de duidelijkheid die u verschaft hebt met uw antwoord. Ik zou wel nog willen aangeven dat ik het wel een beetje jammer vind dat er nog niet meer gewerkt wordt met de bevindingen van de proefprojecten. Die geven aan dat ze eigenlijk in een soort van status quo zijn terechtgekomen. Hun financiële ondersteuning werd verlengd voor de komende vier jaar, maar zij moeten zich wel blijven bewegen zoals ze op het einde van vorig jaar geëindigd zijn. Zij voelen dat ze zich in een bepaalde status quo bevinden. Ze geven aan dat ze niet meer mogen bijsturen en dat dit ook betekent dat ze de zaken niet meer efficiënter mogen maken, terwijl ze wel nog mogelijkheden zien om een aantal zaken efficiënter door te voeren.

Ze zijn ook een beetje bang voor de optimalisatie-oefening die De Lijn maakt, omdat dit een aantal zaken mogelijk in gevaar zou kunnen brengen.

Mijn vraag is: hoe gaat u dit verder opnemen in de hele oefening, die altijd moeilijk is, maar die u wel maakt? Hoe gaat u die bevindingen van de proefprojecten meenemen, zodanig dat zij nog verder kunnen evolueren en efficiënter kunnen worden? *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, het is eerst en vooral goed dat u geruststelt, en verzekert dat het zal lukken om iedereen binnen de 90 minuten naar school te

brengen op 1 september. U hebt in het verleden ook al bewezen dat u daar effectief werk van maakt.

Maar ik heb twee bedenkingen. Dit systeem – collega Robeyns heeft er al naar verwezen – is onhoudbaar, zeker met de stijgende leerlingenaantallen in het bijzonder onderwijs. Ten tweede: 90 minuten onderweg zijn is nog altijd te lang. Het Kinderrechtencommissariaat heeft dat ook al duidelijk gezegd. We hebben dus andere oplossingen nodig. We hebben een beter systeem nodig. Daar blijf ik met deze regering toch echt wel op mijn honger zitten.

Mevrouw Krekels, wanneer u dan naar de minister van Mobiliteit kijkt, dan wil ik u en ook de collega's van cd&v toch in herinnering brengen dat we hier op een bepaald moment een actuadebat gehad hebben waar zowat de halve Vlaamse Regering zich geëngageerd heeft om een stevige hervorming van dit systeem door te voeren op basis van de proefprojecten. Ik vraag me echt af, minister: hebt u daar dan geen steun voor binnen de Vlaamse Regering? Willen uw collega's u niet helpen? Staat u er echt helemaal alleen voor in dezen? (*Applaus bij Groen*)

De voorzitter: Mevrouw Mertens heeft het woord.

Sofie Mertens (cd&v): Minister, wat ik absoluut niet fair vind, is dat mij hier verweten wordt dat ik onjuiste informatie naar de pers doorgespeeld heb. Dat heb ik zeker niet gedaan. Ik stelde net de vraag in de commissie om ervoor te zorgen dat er op 1 september oplossingen zijn, om ervoor te zorgen dat op 1 september alle kinderen, onze meest kwetsbare kinderen, vervoer naar school hebben en terug naar huis. U had in de commissie kunnen aanhalen dat mijn cijfers niet correct waren als ze niet correct waren. U hebt dat niet gedaan. Spreken ze in de gunning van 1006 percelen of ritten? Ja. Zijn er in de gunning 151 van die ritten ingevuld? Ja. Wil dat dan zeggen dat er uit die gunning blijkt dat er 15 procent van de ritten uit die gunning – ik zal het er nog eens bij zeggen – niet ingevuld is? Ja. U haalt net aan dat 75 procent van alle busritten op dit moment ingevuld is. Dat wil zeggen dat op dit moment nog altijd 25 procent van de ritten niet ingevuld is. Het is daar dat ik de aandacht op wilde vestigen. We moeten ervoor zorgen dat op 1 september alle kinderen een bus naar school hebben. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, ik kan samen met iedereen alleen maar vaststellen dat de ongerustheid van ouders en scholen voor volgend schooljaar opnieuw groot is, dat er weer wordt gevreesd dat de overheid het nog altijd niet georganiseerd zal krijgen om voor alle kinderen van het buitengewoon onderwijs busvervoer te voorzien en dan nog eens te garanderen dat geen enkel kind onaanvaardbaar lang op de bus moet zitten.

Het probleem van het leerlingenvervoer is niet nieuw, het sleept al decennialang aan. U kondigde een hervorming aan om die problemen fundamenteel op te lossen, maar ook dat zal weer iets voor in het beste geval de volgende legislatuur zijn. De Vlaamse Regering lanceert het ene na het andere nieuwe project – nu weer een duur culinair centrum – maar voor een fundamentele aanpak van een kerntaak zoals het op een behoorlijke manier op school krijgen van deze kinderen blijft het nog steeds bij aankondigingen. Leg dat maar eens uit aan de ouders van die kinderen. Ik kan dat alvast niet.

Minister, ik heb een eenvoudige vraag voor u. Garandeert u dat in september elk kind van het buitengewoon onderwijs effectief busvervoer zal hebben naar school en dat, zoals afgesproken, elke rit naar school niet langer dan negentig minuten

zal duren? Want zoals we weten, is ook dat voor die kinderen, die het vaak niet gemakkelijk hebben, al zeer lang. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik ben blij om te horen dat er een engagement is om dezelfde reistijden te halen als dit schooljaar, om dat opnieuw in orde te brengen. Maar ik heb toch een beetje dezelfde vraag als de heer Bex. Er was een grote hervorming aangekondigd, er waren proefprojecten, alle minister gingen ervoor samenwerken. De oplossing die we nu hebben, was eigenlijk tijdelijk. Die negentig minuten was eigenlijk tijdelijk. Waar de mensen om vragen, waar de ouders en uiteraard de kinderen zelf om vragen, is om naar maximaal zestig minuten te gaan. Want nu hebben we nog altijd de situatie van kinderen met een beperking, met een handicap die drie uur per dag op de bus kunnen zitten heen en terug. Welk engagement is er vanuit deze regering om naar zestig minuten maximaal te gaan? Tegen wanneer? En welke middelen worden daarvoor vrijgemaakt? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen en bedenkingen. Het is goed dat we er ons met z'n allen over buigen en dat we zoeken naar oplossingen voor een problematiek – en dat weten jullie allemaal – die al decennia aansleept. Toen ik bevoegd werd voor de mobiliteit en de openbare werken, eind 2019, zijn we onmiddellijk overgeschakeld naar de versterkte ritten in het kader van de covidpandemie, en dan is dat wat ondergesneeuwd geraakt. In het schooljaar september 2022 is het volop naar boven gekomen. Dan zijn we ook beginnen te schakelen. Dan hebben we extra budgetten ter beschikking gesteld, is er ook hier in het parlement een resolutie goedgekeurd en hebben we binnen de Vlaamse Regering een conceptnota goedgekeurd.

Maar, collega's, het is een moeilijk verhaal. Ik denk dat iedereen weet dat het een heel complex verhaal is. Je hebt heel veel verschillende types onderwijs in het buitengewoon onderwijs. Tegelijk heb je heel wat problemen qua afstanden. Voor sommige kinderen is een school 50 tot zelfs 70 kilometer verwijderd van hun woonplaats. Dan zit je sowieso al in het piekuur. Ik zou ook graag zestig minuten hebben en zelfs nog korter als het kan, maar als de afstand tussen de woonplaats en de onderwijsinstelling nu zo ver is, kun je dat moeilijk onmiddellijk overbruggen met minder dan die negentig minuten, zeker in de spitsuren.

Maar we zijn daarmee bezig. En er is een engagement van iedereen binnen de Vlaamse Regering – zowel van het Departement Welzijn, het Departement Onderwijs, het Departement Mobiliteit en Openbare Werken en het departement van de lokale besturen en van Binnenlands Bestuur –, om gezamenlijk tot een oplossing te komen. We hebben wat dat betreft het een en ander geleerd uit de proefprojecten die in het verleden zijn uitgerold en die nu nog altijd zullen blijven voortduren, tot er finaal een oplossing is.

Maar u weet dat er in het kader van de proefprojecten ook wordt gekeken naar een kinderopvang in de scholen en naar onder andere die mobicoaches. Er wordt ook de suggestie gedaan of het niet beter is om het toekennen van de rechten aan elke individuele leerling te doen vanuit het lokale bestuur en niet vanuit de toren, vanuit de onderwijstempel. Vandaar dat er nog heel wat vraagstukken op tafel liggen. Maar ik heb alleszins aan De Lijn opdracht gegeven om ervoor te zorgen dat elke rit maximaal 90 minuten mag duren – wetende dat dat lang is – om een traject naar school af te leggen. De hervorming zelf is niet simpel, maar we zijn daaraan wel volop aan het werken en ik wil ook niemand zijn rechten afnemen. Voor iemand die verworven rechten heeft – en zeker iemand die een zware motorische of visuele beperking heeft – en die zelf niet de mogelijkheden

heeft om zich te verplaatsen, is het logisch dat wij als overheid daarop moeten inzetten. We moeten ervoor zorgen dat ook die kinderen zich veilig van en naar school kunnen begeven.

Mevrouw Robeyns, het klopt dat er een 150 ritten gegund zijn bij de aanbesteding van die 550 ritten die openstonden; 400 ritten zijn niet gegund, omdat de prijzen de pan uit swingen. Dan kan men als overheid twee dingen doen. Men kan gewoon zeggen dat hier het geld is, maar ik denk dat dat een goede huisvader niet betaamt. En dan gaat men over tot heronderhandeling van die prijzen en plaatst men desgevallend nieuwe bestekken in de markt. Dat heb ik vorige week donderdag ook zo duidelijk gecommuniceerd, maar klaarblijkelijk heeft niet iedereen dat gehoord.

Ten tweede zullen we kijken dat we voor iedereen tout court wel een rit hebben en dat er voor iedereen een oplossing is. Maar opnieuw, er zullen zich en cours de route nog bijkomende kinderen aanmelden in het onderwijs en dan blijft van ons de vraag om te zorgen dat alle data heel snel doorstromen en dat ook de terugkoppeling van de nieuwe rittenplannen snel kan gebeuren.

Mevrouw Krekels, de proefprojecten blijven verder lopen, zoals ik al zei, tot er een hele grondige wijziging is. Daar zitten zeker een aantal goede elementen in, maar zolang enerzijds de opvang van kinderen niet geregeld is en we anderzijds die mobicoaches en dergelijke nog niet hebben, moeten we sowieso die proefprojecten voortzetten.

En dan, mevrouw Mertens, kan ik alleen maar concluderen dat de teloefening die u maakt, helemaal niet strookt met de werkelijkheid. Ik heb daarstraks – en ook vorige week – heel duidelijk gezegd dat er afgelopen schooljaar 2400 ritten nodig waren. Daarvan zijn er 75 procent onder contract; er zijn bijkomend nog 150 ritten gegund, wat maakt dat we nu voor om en bij de 85 procent een vervoerder hebben. En wat lees ik in uw quotes in de kranten? U schrijft dat er voor 91 procent van de ritten buitengewoon onderwijs leerlingenvervoer in Limburg geen uitvoerder is gevonden. Ik weet niet waar u dat haalt. Is dat uit uw duim gezogen? Ik weet het niet, maar het klopt alleszins niet met de werkelijkheid.

Verder zegt u dat maar 151 van de ritten gegund zijn. Nee, want u vergeet die 75 procent die allang onder contract zit. En dan zijn uw cijfers in mijn ogen fout en geeft dat heel veel onrust en zorgt dat voor paniekvoetbal. Er worden heel veel kinderen, heel veel ouders, ongerust, door op dat moment dergelijke stellingen te poneren. Ik vraag gewoon aan iedereen om zich aan de juiste en correcte cijfers te houden. Begin hier geen paniekvoetbal te spelen, daar heeft niemand baat bij, noch de onderwijsinstellingen, noch de leerlingen en noch de leerkrachten. Laat ons er opnieuw met vereende krachten voor zorgen dat elk kindje tijdig van en naar school kan gaan en dat die rittenduur echt tot een maximum van 90 minuten beperkt wordt. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Dank u, minister. De afgelopen periode hebt u bewezen dat de rijtijd voor die leerlingen wel degelijk naar beneden kan als de urgentie genoeg gevoeld wordt. Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat er een lange tijd te veel van die kinderen gevraagd is en dat we absoluut niet terug mogen naar die tijd. U doet inspanningen – niemand ontkent dat – maar er zijn structurele hervormingen nodig. Er is een Vlaamse Regering nodig die handelt en die niet palavert. Wat die hervorming, het globale plan, betreft: maak van dat op tijd komen een garantie, zet die commerciële partijen, die te veel vragen, buitenspel door beter samen te werken met De Lijn. Voorkom onnodige onzekerheid door met het globaal plan te komen, door de engagementen om te

zetten in daden. Dat is wat een sterke overheid doet en dat is wat deze Vlaamse Regering tot nu toe nog niet doet. (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Dank u wel, minister, voor uw antwoorden. We hopen en rekenen er uiteraard op dat u de schooldirecteurs zo snel mogelijk de nodige garanties kunt geven.

Collega Bex, er is wel degelijk een engagement in deze Vlaamse Regering om tot een oplossing te komen. De minister heeft dat ook aangegeven.

Wat die proefprojecten betreft, minister: we vragen niet enkel om die verder te zetten maar ook om die ruimte te geven om verder te evolueren, want nu zitten ze in een status quo. Ze mogen niet meer bijsturen op basis van een aantal afspraken maar ze zien nog wel zaken die ze eigenlijk nu ook nog efficiënter kunnen aanpakken en waardoor ze dus ook efficiënter kunnen omgaan met de middelen die hen toebedeeld zijn. Wij hopen dus dat ze die mogelijkheid wel krijgen om dan samen te evolueren naar een efficiënter gebruik van alle mogelijke vervoersmiddelen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Bert Maertens aan Lydia Peeters, Vlaams minister van Mobiliteit en Openbare Werken, over agressie tegen buschauffeurs

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Minister, ik heb in mijn jaren in de politiek geleerd dat je heel vaak op dezelfde nagel moet kloppen om je punt te maken. Zo sta ik hier opnieuw, want na een nieuw agressiegeval tegen een chauffeur van De Lijn moeten we hier toch opnieuw de problematiek aan de kaak stellen.

Collega's, minister, ik heb absoluut niet de bedoeling om het debat dat we hier exact twee weken geleden hebben gevoerd, opnieuw te voeren. We weten dat De Lijn zich inzet en keihard investeert in camera's op alle bussen, in afgesloten of afsluitbare stuurhutten, in meer controle, in sensibilisering en dergelijke. Ik ga het daar vandaag niet meer over hebben, en ik hoop van u hetzelfde.

Waar ik het wel over wil hebben, is iets wat u hebt aangekaart tijdens dat debat, tijdens die plenaire vergadering twee weken geleden. U hebt toen gezegd: "Ik zal binnenkort in overleg treden met de vakorganisaties, die ook aan de alarmbel trekken wat dat betreft." Zij beschermen uiteraard hun chauffeurs, en de veiligheid van de chauffeurs staat ook voor hen natuurlijk voorop. Ik heb vernomen dat dat overleg vanmorgen heeft plaatsgevonden. Dan is mijn heel eenvoudige en concrete vraag: tot welke concrete resultaten heeft de ontmoeting van vanmorgen geleid? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, mijnheer Maertens, voor uw vraag. Ik wil ook niet het hele debat van een tweetal weken geleden herhalen. Ik denk dat we het er alleszins allemaal over eens zijn: elke vorm van agressie, verbale maar zeker ook fysieke, is absoluut ontolereerbaar en daar moeten we een halt aan toeroepen. Ik heb inderdaad een veertiental dagen geleden aangekondigd dat ik enerzijds een rondetafel wil bijeenroepen met ook de federale collega's en met heel wat andere stakeholders om te bekijken hoe we de agressie op het openbaar vervoer kunnen aanpakken. Ik heb inderdaad ook aangekondigd dat ik een overleg zou hebben met de drie vakorganisaties.

Die drie vakorganisaties heb ik vanmorgen gezien. Ik moet zeggen dat wij een heel constructief gesprek hebben gehad, dat we samen de verschillende actieprogramma's die De Lijn heeft uitgewerkt, overlopen hebben en dat we ook samen verder werken om ervoor te zorgen dat er een halt wordt toegeeroepen aan agressie.

Wat is er concreet gezegd? Enerzijds gaan we versneld zorgen voor de uitrol van de afsluitbare stuurposten, flexibel dan wel met een vast systeem. We hebben ook duidelijk de boodschap meegegeven dat we overgaan tot en bezig zijn met de aanwerving van 67 extra lijncontroleurs boven op de 176 die er op dit ogenblik zijn. De vakorganisaties hebben eveneens gevraagd om een aantal van hun bekommernissen en verzuchtingen mee te pakken naar die rondetafel. Dan gaat het onder andere opnieuw over de bodycams, dan gaat het over een structureel overleg met de politiediensten, dan gaat het over een vlottere uitwisseling van de camerabeelden en over een verhoogde aandacht voor en een snellere afhandeling van de dossiers die bij Justitie terechtkomen.

Dat zijn de verzuchtingen van de vakorganisaties die ik graag meeneem naar onze rondetafel, waarvan ik hoop dat die voor het zomerreces kan plaatsvinden.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): U weet dat ik niet altijd akkoord ben met wat vakbonden en vakorganisaties voorstellen, maar in dezen kan ik ze volledig volgen. Ik denk echt dat het tijd is voor de volgende stap. Vanuit de Vlaamse overheid sensibiliseren we onder andere met heel goede campagnes en proberen we preventie te voorzien door die stuurhutten, camera's enzovoort.

Maar er moet ook een derde stap zijn, en die is heel cruciaal. Dat is de handhaving en bestraffing van wie fysiek of verbaal geweld pleegt ten aanzien van chauffeurs en controleurs van De Lijn. Ik hoor u graag zeggen dat er meer controleurs komen. Ik denk ook dat de federale overheid, politie en justitie daar een hele grote verantwoordelijkheid in hebben. Ik denk dus dat het is aangewezen dat u heel snel die rondetafel, die conferentie – of hoe u het ook wilt noemen – of het overleg met de federale partners in dit verhaal gaat initiëren.

Ik wil u vragen om op dat moment ook de nultolerantie op tafel te leggen. Dat is ook een heel belangrijk element. We kunnen niet langer geweld ten aanzien van gezagsdragers zoals chauffeurs van De Lijn gaan tolereren. Ik wil u, net als de federatie van de onderaannemers van De Lijn, vragen om die nultolerantie op dat moment ook mee te nemen en op tafel te leggen als Vlaamse eis. *(Applaus bij Axel Ronse en Koen Daniëls)*

De voorzitter: De heer Verheyden heeft het woord.

Wim Verheyden (Vlaams Belang): Minister, vorige week was het Herentals, de week daarvoor Tienen, enkele weken geleden Antwerpen en spontane stakingen in de regio's Mol, Turnhout en Oostmalle. We kunnen zelfs jaren teruggaan in de tijd. Dit zijn geen alleenstaande gevallen meer, dit is een plaag. En een plaag, minister, moet je met alle middelen bestrijden. Vier jaar lang hebt u dat nagelaten. Vier jaar hebben wij op dezelfde nagel geklopt, gepleit voor nultolerantie, een lik-op-stuk-beleid en doortastende maatregelen. Op dit moment staat u daar nergens mee. U had het te druk met andere zaken zoals automobilisten pesten en De Lijn vergroenen en elektrificeren. Daar had u 60 miljoen euro voor over. Om de veiligheid van het chauffeurs te garanderen moet u het geld bij elkaar gaan schrapen.

Wat moet er nog meer gebeuren vooraleer u echt daadkrachtig gaat optreden? Denkt u dat het chauffeurs interesseert dat ze met een groene bus rijden als hun veiligheid niet wordt gegarandeerd? Ik heb een heel eenvoudige vraag voor u:

zult u op die rondetafelgesprekken met uw federale collega's de maatregelen die we al vier jaar voorstellen, namelijk een lik-op-stukbeleid, nultolerantie een bus-tram-metrobrigade en bodycams voor chauffeurs en controleurs, effectief op de agenda plaatsen? En nog meer: zult u die verdedigen? Want het personeel van De Lijn en hun onderaannemers vragen die maatregelen al veel langer. Geef hen die maatregelen of wij zullen het doen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord

Karin Brouwers (cd&v): Het gaat hier jammer genoeg om de veertien dagen wel eens over een geval van agressie. We hebben er in Leuven ook nog eentje gehad op het plein waar de bussen zijn, namelijk een buschauffeur die een vuistslag in het gezicht kreeg. Ik ben niet zeker of hij op zijn bus zat, maar zo stond het in elk geval wel in de media. U hebt al een paar keer gezegd dat er nood is aan een totaalaanpak, waar verschillende zaken onder vallen zoals sensibilisering. U hebt al duidelijk gemaakt dat er voor het afsluiten van die stuurpost al middelen zijn voorzien. Dat is een vraag die we zeker ook volgende week gaan moeten stellen in de commissie wanneer De Lijn haar jaarverslag en de situatie rond basisbereikbaarheid komt uitleggen. Er zijn nog een aantal vragen die we heel concreet gaan moeten stellen. Wanneer wordt dit nu gepland, wanneer kunnen we zeker zijn dat al die bussen die afgesloten stuurpost hebben, om maar een voorbeeld te geven?

Ik heb hier vroeger ook al gepleit voor omstaanderstrainingen, en of we dat niet op een of andere manier kunnen meenemen dat dat vanuit het lokale niveau georganiseerd zou kunnen worden, en dat reizigers daar zelf aan zouden kunnen deelnemen. In die zin zou ik nog een oproep willen doen om niet alleen ook het federale niveau, maar ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) te betrekken bij de verdere bespreking.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik wil in de eerste plaats mijn medeleven betuigen aan al die verschillende chauffeurs die de afgelopen weken te maken hebben gehad met zware vormen van agressie op de bus. Minister, ik denk dat het een heel goede zaak is dat u vanochtend hebt samengezeten met de vakbonden, en ik juich alle stappen toe die ondernomen worden, maar het gaat allemaal wel heel traag. Mijn vraag is wanneer u de streep in het zand trekt en zegt dat jullie niet aanvaarden dat iemand ook maar een vinger naar jullie chauffeurs uitsteekt. Wanneer komt u eindelijk al die beloftes na die al die jaren aan die chauffeurs zijn gemaakt? Wanneer gaat u zorgen voor die tweede man of vrouw op de bus, zeker op de risicolijnen?

Ik ben voor strenge straffen, maar de vraag is hoe we agressie voorkomen. We weten dat sociale controle daarin het beste werkt.

Minister, u spreekt over deadlines, timing, en budgetten, maar wanneer gaan de chauffeurs na al die woorden ook daden zien? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw Robeyns heeft het woord.

Els Robeyns (Vooruit): Minister, die toenemende agressie heeft natuurlijk een enorme impact op de chauffeurs en hun families. Ik moet ook zeggen dat het spijtig genoeg enorm langzaam gaat. U hebt mij onlangs nog een antwoord op een schriftelijke vraag bezorgd, waarin u zelf bevestigt dat het bestek voor het afsluiten van de stuurposten nog altijd niet gegund is door De Lijn. We zijn ondertussen al heel wat maanden verder, daar zou toch met hoge prioriteit werk van moeten worden gemaakt? Bij nog maar bij 32 van de 1800 bussen is de stuurpost afgesloten. Dat is bijzonder weinig.

Minister, heb ik u zojuist goed horen zegen dat er 67 bijkomende controleurs komen? Vroeger was er sprake van tien bijkomende controleurs. Dat zou absoluut een positieve zaak zijn, en is zeker nodig. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Collega Maertens, ik wil u zeker aanmoedigen om op die nagel te blijven kloppen. We moeten er inderdaad samen voor zorgen dat het geweld tegen buschauffeurs zo snel mogelijk uit onze samenleving verdwijnt. Zonder het debat van twee weken geleden hier in de plenaire vergadering over te doen, minister, wil ik ook zeggen dat ik het goedvind dat u met de vakorganisaties hebt samengezeten.

Blijkbaar hebben zij u kunnen overtuigen van iets waarvan het parlement – en ikzelf in het bijzonder – u twee weken geleden nog niet kon overtuigen. Dat is namelijk de versnelling in de uitrol van die afgeschermdde stuurposten. Ik vroeg mij af of u daar iets concreter in kunt zijn.

Welk engagement hebt u vanochtend opgenomen? Wat komt er concreet aan qua versnelling van die operatie, die eigenlijk al bezig moest zijn? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: Dank u wel, collega's, voor de bijkomende vragen.

Een aantal collega's vragen of het allemaal niet wat sneller kan. Ik kan mij eigenlijk alleen maar aansluiten bij die vraag. Dat is trouwens een vraag die ik zelf een paar weken geleden gericht heb aan de voorzitter van de raad van bestuur en aan de directeur-generaal. Het afsluiten van die stuurposten is iets waar we al lang over praten. Sommigen zeggen dat we al vier jaar niks doen. In elk nieuw bestek dat in de markt is geplaatst, zowel bij de pachters als bij De Lijn zelf, is dat automatisch voorzien. Daar zijn die afsluitbare posten er dus wel.

Waarom zijn ze er nog niet bij die andere bussen? Het zou voor mij opnieuw veel sneller mogen zijn gegaan, maar men moet van de verschillende soorten bussen die men heeft – dat zijn VDL, Van Hool en Iveco – telkens opnieuw een prototype laten maken per bustype. Je hebt daar dan een onderscheid in tussen de standaardbussen, de kleine bussen, de gelede bussen, en noem maar op. Telkens moet men daar een prototype van laten maken. Men heeft mij vanmorgen uitgelegd waarom dat zo lang duurt. Men had bekommernissen dat, door het plaatsen van die wand, er weleens een vertekend beeld zou kunnen komen in de dodehoekspiegels. Ik denk dat we veiligheid te allen tijde meer op de eerste plaats moeten zetten. Men heeft mij verzekerd dat de bestekken kunnen worden gegund op 20 juli, en dat we na het bouwverlof kunnen overgaan tot de plaatsing.

Vanmorgen lag op tafel welke bussen we allemaal van een afsluitbare stuurpost gaan voorzien. We hebben ook besproken of we dat bij alle bussen tot 10 jaar oud zullen doen, of ook bij de bussen die ouder zijn dan 10 jaar en binnenkort uit het circuit gaan. Ik zie de heer Verheyden al knikken. Ja, we gaan dat allemaal doen. Die beslissing is al genomen. En sorry, mijnheer Verheyden, maar uw riedeltje dat wij niks anders doen dan autopesten, en niks doen voor de chauffeurs hun veiligheid, klopt niet. Wij hebben ingezet op die stuurposten. Wij hebben ingezet op camera's. Mevrouw Robeyns, wij zetten 67 extra lijncontroleurs in. Zeven daarvan zijn al in dienst, en we hopen dat die anderen ook even snel aan de slag kunnen gaan. Maar om op elke bus een extra persoon te zetten, zoals de collega's van de PVDA vragen, dat is heel gemakkelijk gezegd ... *(Opmerkingen Jos D'Haese)*

Op het moment dat de hele arbeidsmarkt kreunt onder een krapte van jewelste, bij elke buschauffeur of trambestuurder nog een extra man plaatsen? Een klein beetje realiteitszin, alsjeblieft. Wij gaan er alleszins voor zorgen dat die 67 extra lijncontroleurs er gaan komen. Ik hoop dat we op de rondetafel met de federale collega's het ook gedaan krijgen dat de controleurs bodycams kunnen dragen, en dat er meer veiligheidsmaatregelen kunnen komen.

Ik denk dat het zeker ook een goede zaak is om de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten te betrekken bij het hele verhaal, mevrouw Brouwers.

We hebben het vorige keer ook al gehad over de bestuurlijke maatregel, die onder andere in Kortrijk werd uitgerold, om al te zorgen voor een lik-op-stukbeleid, uiteraard met een begeleidingstraject. Dat was richting een jongere. Het was ook goed dat ook iedereen daar heeft samengewerkt, maar het is zoals de heer Maertens zegt: de hele kwestie van handhaving is en blijft ook enorm belangrijk bij elke vorm van agressie. Daarom hebben we juist die rondetafel bij elkaar geroepen. Omdat we zowel met de mensen van Binnenlandse Zaken, als met de mensen van Justitie willen komen tot een effectief lik-op-stukbeleid met een duidelijke boodschap aan onze chauffeurs, aan onze lijncontroleurs: van hun blijf je af. Eigenlijk is het voor iedereen die een dienstverlenende job uitoefent in de maatschappij totaal onaanvaardbaar dat daar een dergelijke vorm van agressie op wordt uitgeoefend. Dus we moeten dat absoluut een halt toeroepen.

Zoals ik al zei, wil ik voor de zomer alleszins die rondetafel met de betrokken stakeholders. Ik hoop dat we na het bouwverlof zo snel mogelijk kunnen beginnen met de uitrol van die stuurposten en we gaan uiteraard ook die camera's die we op dit ogenblik al plaatsen, nog verder optimaliseren.

Dus kortom, het was een heel constructief overleg. Daarvoor wil ik zeker ook de vakorganisaties danken, dat zij ook mee naar hun achterban, naar hun chauffeurs, de boodschap kunnen meegeven dat we daar effectief mee bezig zijn, dat we er volop werk van gaan maken, dat we ervoor gaan zorgen dat binnenkort alle bussen voorzien zijn van een afsluitbare stuurpost en van de nodige camera's, dat er op de drukke lijnen ook de nodige lijncontroleurs worden ingezet en dat er een effectieve samenwerking is met de politie om te zorgen voor die handhaving. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

Bert Maertens (N-VA): Dank u, minister, voor uw antwoord. Ik denk dat het heel erg duidelijk is, collega's, dat iedereen hier in het halfroond, wat het bestrijden van agressie tegen chauffeurs van De Lijn betreft – tegen mensen met een gezagsfunctie in het algemeen, want het komt straks bij een vraag van collega Ronse nog eens aan bod – aan hetzelfde zeel trekt. Het moet gedaan zijn met agressie tegen mensen met een gezagsfunctie.

Het is zeer goed dat we met de Vlaamse overheid en met De Lijn keihard investeren in camera's op alle bussen, dat we nu ook een versnelling zien in het afsluiten van de stuurposten indien gewenst. Ik denk dat dat heel belangrijk is, maar ik wil ook dat u die rondetafel snel bijeen roept.

Ik heb u horen zeggen dat het nog voor de zomer gebeurt. Ik kijk daarnaar uit en ik hoop dat u weet dat u van dit parlement absoluut een mandaat heeft om te pleiten voor bodycams voor alle chauffeurs en controleurs, voor lik-op-stukbeleid en voor nultolerantie ten aanzien van geweld tegen chauffeurs van De Lijn, want dat is echt wel broodnodig. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Klaas Sloomans aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over de toename van het aantal veelverdienende schermgezichten bij de VRT

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Jackpot, collega's, jackpot. Dat is waarschijnlijk het eerste woord dat door het hoofd schoot van een aantal tv-vedetten toen ze hun handtekening hadden gezet onder een zeer exclusief contract bij de VRT. Want wat blijkt? De VRT heeft contracten afgesloten met acht schermgezichten voor meer dan 300.000 euro per jaar, of zo'n 25.000 euro per maand. Vorig jaar waren dat er nog zes, nu zijn dat er dus acht.

Hoeveel meer dan die 300.000 euro, en met wie die contracten nu juist zijn afgesloten, mogen we niet weten. Dat behoort tot de duistere geheimen van het VRT-management. Een aantal journalisten, onderzoeksjournalisten van Humo en Het Laatste Nieuws lieten het daar niet bij en toonden aan dat het in bepaalde gevallen zelfs gaat om jaarlonen van meer dan 500.000 euro, of 40.000 euro per maand. Dat is meer dan het dubbele van de premier. Dat is meer dan het loon van de president van de Verenigde Staten.

Minister, u zult straks ongetwijfeld zeggen dat de VRT autonoom over zijn middelen en centen beschikt, maar tot nader orde gaat het hier wel over belastinggeld en zijn er daar dus wel een aantal voorwaarden aan verbonden. Zo stelt de beheersovereenkomst heel duidelijk dat bij het afsluiten van contracten de VRT zich terughoudend en marktconform opstelt en de hoogste standaarden hanteert op het vlak van kostenbewustzijn. De hoogste standaarden op het vlak van kostenbewustzijn ... en ondertussen sluiten ze contracten af van 300.000 euro en meer.

Ik verneem dan ook graag van u, minister, of u van oordeel bent dat de voorwaarden op het vlak van kostenbewustzijn correct worden nageleefd, en als dat niet zo is, welke stappen u dan onderneemt om de VRT-directie diets te maken dat met bakken geld naar BV's smijten, met miljoenen euro's, niet tot hun decretaal takenpakket behoort. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Ten aanzien van de exclusiviteitsovereenkomsten met schermgezichten zijn er voor mij drie uitgangspunten: transparantie, matiging en representativiteit. Ik verklaar me nader.

Met betrekking tot transparantie staat er in de huidige beheersovereenkomst voor de eerste keer dat de VRT duidelijkheid moet geven over het aantal schermgezichten met een exclusiviteitsovereenkomst en ook de tranche waarin ze vallen. Dat is nu, in het jaarverslag 2022, voor de tweede keer gebeurd. Er wordt daarentegen niet in detail geapporteerd over individuen. We hebben daar niet voor gekozen, dat hebben we zeer uitdrukkelijk niet gevraagd aan de VRT.

Het tweede punt is matiging. Op het moment dat de VRT een transformatieplan doorvoert, met ook een aantal mensen die het bedrijf moeten verlaten, kun je je niet permitteren om meer te investeren in schermgezichten. Integendeel, je moet dan matigen. Je moet zowel naar het aantal personen als naar de bedragen kijken. Op dat vlak kan ik in het jaarverslag vaststellen dat we hetzelfde aantal schermgezichten hebben met een exclusiviteitsovereenkomst, te weten negentien. Wel is er een verschuiving: twee personen zijn verschoven naar een andere tranche. Er zijn geen personen meer in de tranche onder 100.000 euro en er zijn twee personen extra in de tranche boven de 300.000 euro. De VRT geeft me daarover mee dat dat niet te maken heeft met hogere vergoedingen maar met

extra prestaties. Er is ook de impact van de inflatie. Jullie weten dat er morgen een commissie Media is waar de voorzitter van de raad van bestuur en de CEO meer in detail uitleg zullen geven. Ik verwijs ook daarnaar.

Een derde belangrijk punt is representativiteit. We vragen aan de VRT om de hele Vlaamse bevolking te vertegenwoordigen. Dat betekent een gelijke aanwezigheid van mannen en vrouwen en ook een sterke aanwezigheid van alle diversiteit die we rijk zijn in Vlaanderen, inclusief mensen met een migratieachtergrond. Ik ga er ook van uit dat de CEO daarover morgen meer duidelijkheid kan geven. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Slootmans heeft het woord.

Klaas Slootmans (Vlaams Belang): Minister, we mogen hier maar één vraag stellen en ik heb u een zeer eenvoudige vraag gesteld, namelijk of u als voogdij-minister van de VRT van oordeel bent of het betalen van lonen van 25.000 tot 40.000 euro per maand, verenigbaar is met de voorwaarden dat men de hoogste standaarden hanteert op het vlak van kostenbewustzijn. U hebt daar niet op geantwoord en dat is bijzonder veelzeggend.

Ik heb nog een andere vraag die ook bij heel wat VRT-medewerkers op de werkvloer leeft, namelijk hoe u aan de 68 VRT-medewerkers die nog maar net de laan uit zijn gestuurd omdat er zagezegd voor hun geen plaats meer is en men zich kapot moet besparen, uitlegt dat er met miljoenen wordt gesmeten naar bevriende BV's? Hoe legt u zoiets in godsnaam uit, dat is een terechte vraag. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): We zeggen tegen de VRT, dat staat ook in het jaarverslag, dat zij op weekbasis minstens 85 procent van alle Vlamingen moeten bereiken. Ze bereiken 90 procent. Als je dat in stand wilt houden, ook met al de doelgroepen, dan betekent dat dat je een aantal schermgezichten nodig hebt om dat bereik te hebben. We weten allemaal over wie het gaat. Als deze mensen iets doen, iets presenteren of meespelen in een feuilleton, dan is dat bingo. Natuurlijk, je moet een goed evenwicht bewaren. Daarover gaat het, dat evenwicht. Er moet nagegaan worden in hoeverre er geen inflatie komt van die contracten, dat is een eerste punt. Ten tweede moet de VRT nakijken of er voldoende return is voor de zender: bereiken ze wat wij gevraagd hebben? Naar wat ik heb vernomen gaat de VRT een aantal van die contracten toch eens bekijken. Ik denk dat we hier wat genuanceerd moeten zijn. Ja, er zijn schermgezichten nodig maar een inflatie is niet aan de orde. We zullen dit morgen verder bevragen aan de voorzitter van de raad van bestuur en de CEO.

De voorzitter: Mevrouw Almaci heeft het woord.

Meyrem Almaci (Groen): De openbare omroep is niet zomaar een omroep, maar een publieke dienstverlenende organisatie met een bijzondere positie in de samenleving.

Mijnheer Meremans, ik zou iets ambitieuzer durven zijn. Is dat de maatschappelijke opdracht die ook elke keer in het jaarverslag staat? Ja. Schermgezichten zijn het exclusieve gezicht van een omroep en ze vertegenwoordigen het DNA van de VRT. Dat klopt. Die exclusiviteit zorgt voor geloofwaardigheid. Het is ook logisch dat de VRT exclusiviteitscontracten afsluit. Het is ook logisch dat daar marktconforme vergoedingen tegenover staan. Maar het probleem dat hier voorligt, is er een van gebrek aan transparantie in vergelijking met, bijvoorbeeld, de British Broadcasting Corporation (BBC), en ook van de tendens naar boven, wat leidt tot een concentratie van toplonen waar je je toch wel vragen bij kunt

stellen. Ook de vermelding van jong talent is verdwenen. U verwijst naar gender, naar jong talent. Er is een verschraling.

Wie werkt bij de VRT, kent de maatschappelijke opdracht en weet dat ze onderdeel zijn van dat geheel. Het is ook zo dat je daar kunt groeien en al eens je vleugels kunt uitslaan. Minister, mijn vraag is eigenlijk heel eenvoudig: waar eindigt dit? Hoeveel kan iemand waard zijn? Hoeveel scheeftrekking kan een publieke omroep aan? Durft u erkennen dat dat mee het gevolg is van de besparingsoperaties die u met uw Vlaamse Regering aan de VRT hebt opgelegd? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Net op het moment dat de VRT mensen moet ontslaan en zware besparingen moet doorvoeren, snappen we wel de ergernissen bij VRT-medewerkers en bij het publiek in deze zaak. Uiteraard. We willen de VRT oproepen om nog veel meer in te zetten op haar rol als kweekschool voor jong talent, zodat jong talent klaarstaat om nieuwe schermgezichten te worden, ter vervanging van andere schermgezichten die naar de concurrentie overgaan. Het vertrek van Aster Nzeyimana hoeft dus op zich helemaal geen probleem te zijn.

Minister, u hebt in de beheersovereenkomst afspraken gemaakt, zodat er voor de eerste keer veel meer transparantie is over die exclusiviteitscontracten. Vroeger wisten we daar niets over. Nu dus wel. Wij waren gisteren nog met de collega's van de commissie Buitenland op werkbezoek in Den Haag. Daar hoorde ik van mijn collega dat er daar een soort van minister-presidentsnorm is, de Balkenendennorm, blijkbaar ook voor schermgezichten. Ik zou moeten nakijken of dat klopt. Ik vind ook niet dat we dit van de ene op de andere dag moeten beslissen, maar, minister, ik wil u wel vragen om een benchmarking te doen, om eens te bekijken hoe andere publieke omroepen hiermee omspringen, zodat we dit debat kunnen afsluiten met een onderbouwd dossier, met het oog op de volgende beheersovereenkomst. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (Vooruit): Wij begrijpen vanuit Vooruit dat de VRT inzet op schermgezichten. Dat is belangrijk. De VRT moet haar marktpositie kunnen behouden. Die schermgezichten dragen daar toe bij. Zij dragen ook bij tot het DNA van de VRT. Uiteraard is het ook bijzonder wrang voor de rest van het personeel van de VRT wanneer zij zien dat er opnieuw twee schermgezichten meer zijn die absolute toplonen gaan verdienen, vele keren meer dan de overige personen binnen de VRT, en dat net in een periode van ontslagen, besparingen en de outsourcing van onder andere Thuis.

Wat is nu het doel daarvan? In de commissie heeft de heer Delaplace vorig jaar aangegeven dat het exquise lijstje vooral bestond uit mannen en best vrouwelijker en diverser mocht zijn. De vraag is of hier nu werk van is gemaakt, minister. Ik ga ervan uit dat deze oefening een zero-sum is, dat de som van de bedragen voor de totaliteit van de schermgezichten niet meer is dan vorig jaar. Zijn er enkele rechtzettingen gebeurd? *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank u wel voor de extra vragen en bedenkingen.

Ten eerste, collega Almaci, wat de transparantie betreft: u verwijst naar het voorbeeld van de BBC, waar men inderdaad in een veel groter detail, op individueel niveau, rapporteert over de toplonen. Wij hebben er voor de VRT voor

geopteerd om dat heel uitdrukkelijk niet te doen. We hebben voor de eerste keer gezegd dat wij willen dat er wordt gerapporteerd over het aantal exclusiviteits-overeenkomsten, en we willen ook zien in welke tranche, in welke hoegrootheid zij zitten.

We hebben er heel uitdrukkelijk en bewust voor gekozen om dat niet op individueel vlak te doen. Dat heeft twee belangrijke redenen. Ten eerste hebben we in ons land die traditie niet, en behoren lonen voor een stuk tot de privacy van personen. De traditie in Angelsaksische en sommige Scandinavische landen ter zake is anders. Ten tweede is dit een voor de VRT bedrijfsgevoelig gegeven, omdat het aan de concullega's toelaat om op een heel gedetailleerde manier kennis te nemen van bepaalde loonvoorwaarden. Zo wordt het veel gemakkelijker om aanbiedingen te doen die ver zouden gaan, en te veel kansen zouden geven aan concullega's om daar strategisch en tactisch mee om te gaan. Dat zijn de voor ons twee voornaamste redenen om dat niet te doen. Dat is dus een bewuste keuze in de beheersovereenkomst, waarop we niet zullen terugkomen.

Ik wil er wel op wijzen dat dit de eerste keer is in deze beheersovereenkomst dat die transparantie er is. Dat is ook de reden waarom wij hierover sinds vorig jaar elk jaar een discussie hebben, de reden dat daarover ook in het lang en het breed in onze kranten wordt gerapporteerd. Wanneer je werkt met een overheidsbedrijf dat operationeel autonoom is maar wel gedeeltelijk met belastinggeld werkt, denk ik dat het goed is dat je op die manier transparantie biedt.

Ten tweede, wat die matiging betreft: zoals gezegd ben ik het er mee eens dat, op een moment waarop je een transformatieplan doorvoert met een aantal ontslagen, je zeer behoedzaam moet omgaan met dit soort contracten. Daarom spreek ik van een strategie van matiging. De beheersovereenkomst zegt hierover dat de VRT kostenbewust, maar ook marktconform moet zijn. Mijns inziens betekent dat ook dat het moeilijk is om daar een vaste norm op te zetten. Ik wil dat gerust nog bekijken, collega Brouwers. Ook die benchmark met andere publieke omroepen is relevant, maar ik zou wel voorzichtig zijn met een vaste norm die op mathematische manier wordt toegepast. Ik denk dat veel afhangt van de persoon, van de prestaties die geleverd worden.

In elk geval pas ik voor een systeem zoals in sommige Oost-Europese landen. Daar zegt men enkel te gaan focussen op zogenaamd kwalitatieve informatie en duiding, want daaraan schort het soms ook in die landen, en geen breed bereik te gaan realiseren. Zoals collega Meremans terecht aanhaalde, hebben we er in de beheersovereenkomst net voor geopteerd om een zeer breed bereik te hebben, met nieuws en duiding bij meer dan 85 procent van de Vlamingen. Dat vergt ook dat je bepaalde bekende gezichten aan je bindt, om de populariteit en werking van je zenders – zowel radio, televisie als online – te bespoedigen. Dat is dus ook een bewuste keuze, en we hebben daarrond ook operationele autonomie gegeven aan de VRT.

Tot slot is er het punt van representativiteit. Collega Almaci, u sprak van een verschraving bij de VRT. Dat zou ik toch wel heel uitdrukkelijk willen tegenspreken. Als ik zie welke talenten er allemaal aan de slag zijn, welke er bijkomen en intern worden opgeleid, denk ik dat er bij de VRT ongelooflijk veel talent aanwezig is. Velen hebben geen exclusiviteitsovereenkomst, er zijn er ook een aantal met. Ik reken er ook op dat de CEO van de VRT, en misschien ook de voorzitter van de raad van bestuur, daar morgen meer duidelijkheid over kunnen geven. Ik ben er in ieder geval van overtuigd dat de VRT op dat vlak heel sterke inspanningen doet. Ze doen die inspanningen om er ten eerste voor te zorgen dat er meer vrouwen op het scherm komen, ook vrouwen met een exclusiviteitsovereenkomst. Ze doen die inspanningen ten tweede – en dat zal u misschien niet zinnen, collega Slootmans – opdat er ook mensen met een migratieachtergrond

op het scherm zouden komen, eventueel ook met een exclusiviteitsovereenkomst. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: De heer Sloomans heeft het woord.

Klaas Sloomans (Vlaams Belang): Dank u, minister.

Ik begrijp uit het antwoord van u en een aantal collega's dat het in feite prima is dat hier met belastinggeld lonen worden uitbetaald die hoger liggen dan het loon van de president van Amerika. Als er maar een aantal allochtonen of vrouwen bij zitten, is het allemaal geen probleem. Stel er vooral geen vragen over, zwijg erover, en laat maar waaien. Dat is in feite wat hier tussen de regels wordt gezegd. Jullie hebben allemaal recht op jullie eigen mening, maar iets in mij zegt dat de Vlaming de termen 'hoogste standaarden op het vlak van kostenbewustzijn' iets anders interpreteert dan het uitdelen van weddes van 25.000 tot 40.000 euro per maand.

Wat dat betreft heb ik met veel aandacht het boek van uw voorzitter Sammy Mahdi gelezen. Hij heeft het te pas en te onpas over de afstand tussen de Dorpsstraat en de Wetstraat.

Dit is daar nu eens een pertinent voorbeeld van, hoe ver jullie soms afstaan van de man en vrouw in de straat. Langs de ene kant pleit u voor meer sociale rechtvaardigheid, langs de andere kant smijt u met miljoenen naar een aantal bevriende BV's. Dat is in feite de boodschap die hier wordt gegeven. Maar geen paniek, collega's, volgend jaar zal de Vlaming jullie weer met twee voeten op de grond zetten. Dat is een belofte die wel zal worden nagekomen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lise Vandecasteele aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over het vernieuwde rapport rond inkomen en (kans)armoede van het agentschap Opgroeien

ACTUELE VRAAG van Maaïke De Rudder aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, en aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd, Media en Armoedebestrijding, over rapport van agentschap Opgroeien betreffende gezinsinkomen en kansarmoede

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Dalle.

Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister, een op de acht Vlaamse kinderen groeit op in kansarmoede, zo blijkt uit de nieuwe cijfers van 2022. Dat zijn 25.000 baby's en peuters die leven in situaties van kansarmoede. Dat zijn bijzonder pijnlijke cijfers, want het is niet dat er geen geld is. Ondertussen zijn er in België 140.000 miljonairs tegenover 25.000 kinderen in kansarmoede.

Armoede komt niet zomaar uit de lucht vallen. Armoede is een gevolg van politieke keuzes. Ik vind het pijnlijk dat er elke keer opnieuw geld gevonden wordt voor cadeaus en belastingkortingen voor grote multinationals maar als het gaat om de strijd tegen kinderarmoede, dan is er nooit geld te vinden. Minister, ik begrijp niet dat deze Vlaamse Regering geen topprioriteit maakt van de strijd tegen kinderarmoede, zodat elk kind zonder honger naar school kan gaan, zodat elk kind kan opgroeien in een kwaliteitsvolle woning, zodat elk kind alle kansen

krijgt om zich te ontwikkelen. Dat is vandaag voor duizenden kinderen niet het geval.

Elk jaar hebben we hier bijna dezelfde discussie. Vorig jaar zakten de cijfers een klein beetje. Voordien waren ze steeds maar aan het stijgen. Nu zijn ze een klein beetje stabiel. U zegt dat de strijd tegen kinderarmoede uw belangrijkste speerpunt is als minister in deze legislatuur. Dat wil wel zeggen dat die cijfers moeten zakken, dat er een keerpunt moet komen, dat we die cijfers moeten doen dalen, dat er minder kinderen moeten opgroeien in kansarmoede.

Daarnaast blijven u en minister Crevits herhalen dat kindergeld een van de belangrijkste speerpunten is in die strijd tegen kinderarmoede. Dan begrijp ik niet waarom u daar steeds op blijft besparen. 510 miljoen euro wordt weggehaald uit de federale dotatie voor het kindergeld en wordt niet besteed aan kindergeld. U haalt 500 miljoen euro weg uit het pakket dat jullie krijgen van de Federale Regering voor het kindergeld.

Wilt u effectief de minister zijn van armoedebestrijding en de armoede doen zakken? Wat gaat u daar dan aan doen? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): Voorzitter, minister, deze week is inderdaad het cijferrapport van het agentschap Opgroeien bekendgemaakt over het gezinsinkomen en de kansarmoede. Daaruit blijkt dat van alle kinderen tussen 0 en 3 jaar die eind vorig jaar in Vlaanderen woonden, er een op de acht werd geboren in een situatie van kansarmoede. Het moet natuurlijk voor ons ook duidelijk zijn dat elk kind in armoede er een te veel is. Maar in tegenstelling tot collega Vandecasteele vind ik dat er op Vlaams niveau al heel veel gebeurt om die armoede te bestrijden.

Als burgemeester weet ik hoe belangrijk de problematiek is op lokaal niveau. Op lokaal niveau kunnen we al heel veel bijdragen om die armoede mee te bestrijden. Het probleem was tot voor kort dat een lokaal bestuur heel weinig inzage had om te detecteren waar de gezinnen in armoede zitten. We hebben dan eigenlijk dat punt hier gemaakt, dat we te weinig gegevens hadden en dat er dus geen informatiedeling was. Op ons initiatief hebben we hier dan het decreet op de elektronische gegevensdeling goedgekeurd. We hebben nu meer tools in handen om ook op het lokale niveau die strijd tegen armoede, tegen kinderarmoede, te gaan voeren.

Het is een enorme meerwaarde om dat te kunnen verderzetten. Vandaar is mijn vraag, minister, hoe u het rapport van het agentschap Opgroeien interpreteert? Hoeveel steden en gemeenten en OCMW's hebben vandaag al een protocol afgesloten met Kind en Gezin om de beschikbare informatie van de kwetsbare gezinnen tot op het lokale niveau te kunnen verkrijgen? (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega's Vandecasteele en De Rudder, voor de vragen. Het is inderdaad zo dat we deze week het rapport betreffende gezinsinkomen en kansarmoede van het agentschap Opgroeien hebben gekregen. Dat bevat enorm rijke informatie die ons helpt om, zowel binnen de Vlaamse overheid als op lokaal niveau, de strijd tegen armoede aan te pakken, en met name de strijd tegen kinderarmoede.

De kansarmoede-index die daarin is opgenomen, verwijst naar een zestal kenmerken bij de kinderen tussen nul en drie jaar. Als je op drie van die kenmerken negatief scoort, dan val je inderdaad onder de categorie van kansarm.

We hebben een lange periode gezien dat die cijfers verslechterden, tot ongeveer 2018-2019. Sindsdien is er een daling gekomen, en dit jaar is er inderdaad een stagnering op het niveau van 12,6 procent.

Als je die cijfers ziet, zijn die natuurlijk absoluut niet goed. Dat is nog onvoldoende. Het is een verbetering, en een stagnering op het einde, maar het is niet goed. Dat wordt natuurlijk ten dele verklaard door een context, eerst van de covidcrisis en vervolgens de Oekraïne-crisis en de energiecrisis, maar dat zijn excuses die we zeker niet kunnen gebruiken. Zolang er nog één kind in armoede is, moeten we hard blijven werken in de strijd tegen kinderarmoede. En dat doen we ook met deze Vlaamse Regering.

Hoe doen we dat concreet? Collega Vandecasteele, u verwijst naar het groeipakket. Die discussie hebben we hier al vaak gehad. Ik wil u wel meegeven dat het groeipakket niet wordt meegerekend in de berekening van de kansarmoede-index. Dat heeft hier geen impact op. Dat heeft hier eigenlijk geen uitstaans mee. Maar u weet dat we daar zeer zware inspanningen hebben gedaan, met name op het niveau van de sociale toeslag, waar we niet alleen de bedragen hebben verhoogd, recurrent en twee keer ook eenmalig, maar waar we ook vooral die groep van kinderen en gezinnen die aanspraak maken op een sociale toeslag, gevoelig hebben uitgebreid.

Daarnaast hebben we natuurlijk ons VAPA, ons Vlaams Actieplan Armoedebestrijding, waarin er een heel strategisch luik is tegen kinderarmoede, waarin er tal van maatregelen zijn die we in september nog hebben aangescherpt, en waarin ook verschillende nieuwe maatregelen zitten. Ik verwijs naar twee relevante elementen die de komende weken en maanden verder uitvoering zullen krijgen. Ten eerste heb ik samen met collega Crevits een projectoproep gelanceerd rond preventieve gezinsondersteuning, waar we projecten hebben gevraagd van verschillende besturen en organisaties die vooral inzetten op de steun aan gezinnen met kinderen onder de drie jaar, dus de allerkleinsten. Ik denk dat dat heel belangrijk is, om daar vooral ook preventief rond te werken. We hebben tal van goede projecten ontvangen. We zullen daar binnenkort ook een beslissing over kunnen nemen.

Ten tweede herinnert u zich dat we bij de Septemberverklaring ook een forse injectie hebben voorzien in de strijd tegen kinderarmoede. Ik kan u vandaag meedelen dat we die middelen integraal zullen inzetten in een projectoproep die we nog voor de zomer zullen lanceren rond lokale bondgenotennetwerken. Ook daar is de vraag rond de lokale besturen natuurlijk relevant. Collega De Rudder, u verwees naar de betere gegevensafstemming met de lokale besturen. We merken dat er lokaal heel wat gebeurt, niet alleen door gemeenten en hun sociale diensten, maar bijvoorbeeld ook door de Huizen van het Kind, door centra algemeen welzijnswerk (CAW's), door centra voor leerlingenbegeleiding, door de jongerenadviescentra bij de CAW's, door lokale verenigingen. Het is dus niet de bedoeling om daar nieuwe zaken te creëren, wel om bestaande netwerken te versterken of nieuwe netwerken te ondersteunen, om zo die lokale netwerken toe te laten om de strijd tegen kinderarmoede efficiënt aan te pakken. Wij denken dat, aanvullend op wat nationaal en Vlaams gebeurt, dat de efficiënte aanpak is in de strijd tegen kinderarmoede.

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Dalle, u zegt dat het goed is dat we nu rijke informatie en nieuwe cijfers hebben om die strijd tegen armoede te kunnen aanpakken. De cijfers zijn interessant, maar eigenlijk hadden we geen nood aan cijfers om te weten wat er werkt tegen armoede. Ik ben ondertussen ook al een hele tijd actief in de strijd tegen armoede. En de armoedeorganisaties en de

experten zeggen al tien jaar hetzelfde. Zij weten al lang wat er moet gebeuren. Zij weten wat er kan gebeuren om echt impact te hebben op kinderarmoede. En dan gaat dat, minister Dalle, voornamelijk over de kinderbijslag.

De kinderbijslag is effectief een van de speerpunten waarmee deze Vlaamse Regering een impact kan hebben op de kinderarmoede, maar toch beslist deze Vlaamse Regering om net daar te gaan besparen. Het straffe is dat u zelf gezegd hebt dat de kinderbijslag geïndexeerd zou moeten worden. Het gebeurt vandaag niet. Dan moet u weten, minister, dat door de kinderbijslag niet te indexeren de gezinnen vandaag verliezen. Gezinnen verliezen tot 220 euro per kind per jaar aan kinderbijslag. Dat kan dus niet uitgegeven worden. Die sociale toeslagen compenseren dat niet.

Mijn vraag is: wanneer gaat u, als cd&v, ervoor kiezen om de impact op armoede te laten voelen door de indexering van de kinderbijslag? (*Applaus bij de PVDA*)

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaïke De Rudder (cd&v): Ik wil nog even ingaan op het feit dat lokale besturen vandaag de mogelijkheid hebben om een protocol af te sluiten, om aan de gegevens te geraken van Kind en Gezin, maar dat uit navraag bij heel wat gemeentes, ook bij ons in het Waasland, blijkt dat nog heel weinig gemeentes dat ook effectief gedaan hebben. Ik weet wel dat een aantal gemeentes, waaronder ook mijn gemeente, in voorbereiding daarvan zijn. Maar de bereikbaarheid is toch nog altijd heel klein. Ik wil daarom nog als bijkomende vraag stellen of u samen met uw collega, minister Crevits, bijkomende inspanningen gaat doen voor het protocol dat afgesloten kan worden, en vooral voor de bekendheid van dat protocol bij de lokale besturen. Ik denk dat het ook goed zou zijn als er van jullie uit nog eens een brief zou gestuurd worden, persoonlijk aan alle burgemeesters en aan alle schepenen van Welzijn, om uit te leggen dat die mogelijkheid er effectief is. Dan kunnen zij daar ook op intekenen. (*Applaus bij cd&v*)

De voorzitter: Mevrouw Wouters heeft het woord.

Suzy Wouters (Vlaams Belang): Het is goed, minister, dat u extra geld gaat vrijmaken waarmee de lokale besturen projecten rond kinderarmoede kunnen opzetten. Lokale besturen staan het dichtst bij de mensen. We zien in het rapport dat kansarmoede sterker aanwezig is in grootsteden. Ook kan het niet losgekoppeld worden van de origine van de moeder. Bij 71,2 procent van de jonge kinderen die opgroeien in kansarmoede, had de moeder bij haar geboorte niet de Belgische nationaliteit.

Minister, onze partij, het Vlaams Belang, vreest dat het dweilen is met de kraan open. Hoe meer armoede we zullen importeren, hoe meer armoede er is en zal komen. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Minister, u zei daarnet dat de kinderarmoede-index het groeipakket niet in rekening neemt bij het afchecken van de criteria. Bedoelt u dan dat dit slechte cijfers zijn, die niet bruikbaar zijn? Het is misschien wel goed om dat toch eens te verduidelijken.

Mevrouw De Rudder, ik vind dat u zich nog inhoudt. Het decreet voor de gegevensdeling is vorig jaar voor het reces goedgekeurd, een jaar geleden. Vooruit vraagt al zes jaar, sinds 2017, om dat mogelijk te maken. Dat wil zeggen dat er al twee generaties kinderen tussen 0 en 3 jaar met een risico op kinderarmoede niet zijn uitgewisseld met de lokale besturen. Dat zijn lokale besturen die daar echt iets mee willen doen. Zij zijn op zoek naar verdoken armoede, naar mensen met een risico op armoede. Vlaanderen heeft de gegevens. Er zijn dus

nog geen gemeentes die vandaag die gegevens krijgen. Het landelijk protocol staat die koppeling niet toe. Hebt u die gegevens gekregen, mevrouw De Rudder, in die nieuwe cijfers? Hebt u de gegevens van de mensen die een risico op kinderarmoede hebben op uw bureau gekregen? Kunt u uw OCMW daarnaartoe sturen? Kunt u daarop antwoorden? Volgens mij niet.

Na jaren heeft nog geen enkele gemeente die gegevens. Neem dus alstublieft dringend eens actie. Het is iets heel simpels om te doen en het kan een groot verschil maken. Stop alstublieft met talmen, cd&v. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Verheyen heeft het woord.

Katja Verheyen (N-VA): Collega Veys, wat u zegt, klopt niet helemaal. Het debat rond armoedebestrijding is een heel belangrijk, maar ook omvangrijk debat. Ik denk zelfs dat het iets te omvangrijk is om in het beperkte format van een actuele vraag met de nodige nuance te bestrijken.

Minister, ik noteer vooral dat we absoluut moeten blijven inzetten op armoedebestrijding, op activering, op onderwijs, op taalkennis. Dat is vrij evident. Maar ik noteer ook dat wij ons vooral geen complexen moeten laten aanpraten, alsof wij een koude en kille gemeenschap zijn, in tegenstelling tot andere fracties, die dat wel keer op keer proberen te doen in dit debat – maar dat terzijde.

Minister, de essentie, de cijfers zijn belangrijk. En inderdaad – de collega's hebben het hier al aangehaald – een tijdje geleden is hier een decreet neergelegd waarmee de lokale besturen inzicht krijgen in wie die mensen zijn achter die gegevens. We weten wel over hoeveel procent, over hoeveel personen het in onze gemeente gaat, maar we weten niet wie de mensen achter die cijfers zijn. Dat weet niemand. Het is de bedoeling dat de lokale besturen dat door het decreet wel kunnen krijgen, dat zij op zoek kunnen gaan naar wie die mensen zijn, dat ze proactief kunnen werken.

Is dit inderdaad wel voldoende bekend? Weten lokale besturen dat? Minister, als dat niet zo is, wil ik echt wel oproepen om hiertoe dringend de nodige stappen te ondernemen, zodat het bekend is, want dit is een heel belangrijk instrument.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, of het nu gaat over de vorige Vlaamse Regering of de huidige Vlaamse Regering in dezelfde samenstelling, iedere keer horen we opnieuw de dure woorden over 'We gaan die kinderarmoede aanpakken', maar we kunnen toch alleen maar vaststellen – cijfers opvolgen is belangrijk – dat de diagnose eigenlijk helder is. Uw recepten werken niet. Minister, wat er nu moet gebeuren, is niet het sturen van een extra brief of het opstarten van een nieuw projectje. Wat er moet gebeuren, zijn structurele maatregelen en het structureel financieren en ondersteunen van brugfiguren, maar ook inderdaad – u verwijst er zelf naar – het groeipakket.

Vlaanderen krijgt vandaag meer dan 5 miljard euro van de federale overheid om een groeipakket uit te betalen en het geeft daarvan 4,7 miljard euro aan kinderen en jongeren in Vlaanderen via het kindergeld. U doet jaarlijks een besparing van bijna een half miljard euro op de kap van kinderen en jongeren in armoede. We hebben de discussie van inflatie en het niet-volgen van de index, waarbij u ervoor zorgt dat we vorig jaar iets extra's gegeven hebben, maar we minder gegeven hebben dan de extra duurte die een winkelkar dit jaar opgelopen heeft. Minister, u negeert dus gewoon de structurele uitdaging. Zal naar aanleiding van de Septemberverklaring een voorstel voorliggen door deze Vlaamse Regering voor eindelijk een groeipakket dat de welvarende natie die Vlaanderen zou moeten worden volgens sommigen hier, waardig is? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank u wel voor de extra vragen en bedenkingen.

Ik vind het altijd delicaat om te spreken over armoedecijfers en zeker al in termen van dalende armoedecijfers, want zoals ik al zei, is elk kind dat in armoede opgroeit, er een te veel. Als je over cijfers spreekt, moet je altijd bereid zijn om te aanvaarden dat zolang er mensen in armoede leven, zeker kinderen, je iets extra's moet doen, dat je je nog harder moet inzetten.

Los daarvan vind ik wel dat je het debat eerlijk moet voeren en dat het belangrijk is om ook de cijfers op een goede manier te bekijken. De 12,6 procent van de kinderarmoedeindex is het laagste niveau sinds 2018. Dat is een verbetering. Het laatste jaar is er een stagnering, maar dat is in bijzonder uitdagende omstandigheden. Er is de covidcrisis, de Oekraïne crisis, de inflatiecrisis. Er zijn maar weinig regio's in de wereld die in die context een daling en vervolgens een stagnering van dit soort cijfers zien. Ik daag u uit om dat te bekijken. Het is nooit zeer elegant om te vergelijken met andere regio's in dit land, maar als je die vergelijking maakt, dan weet je waarover ik spreek.

Een tweede punt is hoe het dan zit met het groeipakket. Het groeipakket wordt effectief niet meegenomen in het inkomensbegrip van de kansarmoedeindex. Hoe komt dat? Het is een zeer fijnmazige index die werkt met zes kenmerken. Het is een zeer goede aanvullende analyse die gemaakt wordt. Dat gaat over het gezinsinkomen, exclusief het groeipakket. In de methodologie is het niet mogelijk om dat op een goede manier mee te nemen. Het gaat over de arbeidssituatie van de ouders, het opleidingsniveau van de moeder, de huisvesting, het stimulatie-niveau van het kind en tot slot de gezondheid van de gezinsleden. Dat is een heel goede, kwalitatieve index om dit ook te meten.

Als je kijkt naar de Europees gekende index die wel het groeipakket meeneemt, dan spreek je over de SILC-index (Statistics on Income and Living Conditions), die ook de Europese vergelijking toelaat. Daar stel ik vast dat we voor deze categorie van personen waarover het gaat, voor de kinderen, geëvolueerd zijn van 12 procent onder de armoedegrens in 2019 bij aanvang van de regering naar 7 procent in 2022. Dat zijn de cijfers. Dat is een zeer forse daling.

Dat heeft ongetwijfeld ook te maken met het feit dat we een aantal maatregelen genomen hebben, zowel op federaal niveau als op Vlaams niveau, die het inkomen van personen in armoede ondersteund hebben. Wat het groeipakket betreft: ik ga de hele discussie over de Septemberverklaring niet opnieuw overdoen, maar als u eerlijk bent, dan weet u dat we in die sociale toeslagen fors geïnvesteerd hebben, zowel met recurrente bedragen als met twee keer het eenmalige bedrag. Misschien nog belangrijker is dat we die groep van kinderen en gezinnen ook uitgebreid hebben tot meer dan 450.000 kinderen. Dit is een zeer belangrijke inspanning die ongetwijfeld ook een impact zal hebben op de financiële situatie van die kinderen en hun gezinnen. *(Opmerkingen van Jeremie Vaneeckhout)*

Collega De Rudder, belangrijk is effectief dat er een goede informatie-uitwisseling mogelijk is met de lokale besturen. Het decreet is in dit parlement vorig jaar goedgekeurd en we merken dat lokale besturen daar op dit moment maar schoorvoetend van gebruikmaken. Voorlopig blijken slechts drie gemeenten een samenwerking te hebben met het Agentschap Uitbetaling Groeipakket (VUTG): Leuven, Gent en Zele. Het is dus, collega Veys, perfect mogelijk voor lokale besturen om het te doen. Drie andere gemeenten zitten in een vergevorderd stadium en er zijn in totaal ook al 28 vragen binnengekomen, die ook snel zullen worden behandeld.

Het is een verantwoordelijkheid van de lokale besturen om dit ook op te volgen, om te zorgen dat er gebruikgemaakt wordt van de mogelijkheid die door het decreet is geboden, om daar de contacten rond te leggen en de inspanningen rond te doen. Ik ben graag bereid om dat samen met collega Crevits – die hier ijverig aan het noteren is – extra onder de aandacht te brengen. Ik denk dat het een terechte vraag is om dit nog eens extra onder de aandacht te brengen. Als ik hier hoor wat er allemaal rond dit thema gezegd wordt, is het nog niet door iedereen even goed bekend, denk ik.

Collega's, ik kom tot een besluit: ik denk dat iedereen weet dat de problematiek van kinderarmoede aanpakken niet iets is wat je kunt doen met enkele simpele maatregelen. Het inkomen van mensen is daarbij zeer bepalend. Op Vlaams niveau heb je ter zake het groeipakket, en federaal liggen er ook een aantal grote uitdagingen voor. Ik denk bijvoorbeeld aan de problematiek van de zogenoemde 'working poor'; mensen die werken en die toch onvoldoende inkomen hebben. Dat kan men eigenlijk alleen maar efficiënt aanpakken door werken meer te doen lonen, zeker voor de laagste lonen. Dat is ook waar federaal collega Van Peteghem dezer dagen mee bezig is.

Op Vlaams niveau nemen we ook onze verantwoordelijkheid, onder meer met het groeipakket, onder meer met de ondersteuning in de eerste duizend dagen en zeker ook – en daar verwacht ik enorm veel van – met de projectoproep die we zullen lanceren rond lokale bondgenotennetwerken. De organisaties, de verenigingen en de lokale besturen die daar vandaag rond inzetten, moeten we nog meer mogelijkheden geven om samen te werken in de strijd tegen kinderarmoede. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Dalle, elke keer opnieuw verandert het debat hier in een debat over cijfers. Maar armoede ... Uw minister heeft juist uitgelegd wat de andere cijfers allemaal zijn om eigenlijk te zeggen dat we niet zo slecht bezig zijn. Minister, ik hoor van u niet dat het systeem, de politiek die vandaag gevoerd wordt, niet werkt. Als men kijkt naar de cijfers, dan zijn de cijfers verdubbeld sinds 2001, van 6 procent naar 12 procent. Er zijn meer kinderen in armoede en het probleem van armoede is niet dat er te weinig gegevens zijn. Het probleem is te weinig geld. Dat zijn mensen, dat zijn gezinnen die hun kinderen niet voldoende kansen kunnen geven en dat moet een probleem zijn, hier in het parlement. Ik mis werkelijk een gebrek aan bereidheid om de cijfers te doen zakken. En dan gaat het inderdaad over kinderbijslag. Minister, u weet dat u kindergeld afneemt van de gezinnen. De experts zeggen dat dit niet de goede richting uit gaat. Deze Vlaamse Regering bouwt sociale woningen bij, maar mensen in sociale woningen worden gestigmatiseerd. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

In plaats van een maximumfactuur in te stellen voor het secundair onderwijs, zien we steeds meer en meer onbetaalde facturen. Deze Vlaamse Regering weigert de strijd aan te gaan tegen armoede. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Dank u wel voor uw bijkomende antwoorden, minister. En collega Vandecasteele, het is natuurlijk heel gemakkelijk om alles op één hoop te gooien, maar we moeten toch wel vaststellen, minister, dat er vanuit Vlaanderen effectief al heel wat inspanningen geleverd worden om die kinderarmoede te laten zakken. Maar we moeten niet alleen op Vlaams niveau werken, maar ook op het lokale niveau. Elk lokaal niveau moet daarin ook zijn verantwoordelijkheid nemen. Als ik hier vandaag dan hoor dat er nog maar iets meer dan dertig steden en gemeenten van de driehonderd het protocol hebben aangevraagd of al hebben, dan is dat natuurlijk heel weinig – iets meer dan 10 procent.

Minister, ik denk dat we daar echt nog wel een tandje moeten bijsteken, om ten eerste de lokale besturen te informeren van die mogelijkheid en ten tweede om dan ook zo snel mogelijk het protocol af te leveren en goed te keuren, eens ze het aangevraagd hebben. Zo kunnen steden en gemeenten heel snel aan de slag om de strijd tegen de kinderarmoede op het lokaal niveau zeker en vast verder te voeren, want het is echt wel nodig om die strijd te voeren, elke dag opnieuw. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Jo Brouns, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over het stijgend aantal agressiegevallen tegen VDAB-medewerkers

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Crevits.

De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Dag minister, het is een tijdje geleden, doordat u geen minister van Werk meer bent. Ik werd geseind door uw partij, die zei dat het vandaag uw verjaardag was en dat het mooiste verjaardagscadeau dat ik u kon geven, was om u een actuele vraag te stellen. Hier sta ik dus. *(Applaus)*

Ik had de vorige keer een doosje pralientjes bij voor u, maar u hebt die toen uitgedeeld aan alle collega's in het Koffiehuis. Dus heb ik nu een klein gedichtje gemaakt voor u.

Dag lieve minister uit Torhout,
soms is uw partij een beetje stout,
maar als wij uw glimlach zien,
is de sfeer hier opnieuw tien op tien. *(Gelach)*

Voilà, zelf gemaakt. *(Gelach. Applaus)*

Collega's, in 2015 al ben ik beginnen te graven naar cijfers over agressie jegens medewerkers van VDAB. Het gaat over mensen die een werkloosheidsuitkering genieten, waarvan we veronderstellen dat ze alles doen om werk te vinden, die uitgenodigd worden bij VDAB, die opdrachten krijgen, opleidingen krijgen en kansen krijgen, die boos worden op de VDAB-medewerker en zelfs agressief worden. U kunt het zich niet inbeelden. In 2015 waren er 65 meldingen. In 2020, de laatste keer dat ik u daarover heb aangesproken, waren het er een 150-tal. Houd u vast: in 2022 waren het er 219 en nu, in de eerste helft van 2023, zijn er al 150 meldingen. Als dat maal twee wordt, wordt dat dus driehonderd.

Elke keer opnieuw hebben we een brede consensus: dit moet stoppen, we gaan daar iets aan doen. Maar die cijfers stijgen dramatisch. Minister, mijn vraag is dus: wat zult u, wat zal minister Brouns daaraan doen? *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega, ook voor de wensen. Mijn antwoord is niet in dichtvorm – prijs uzelf gelukkig daarvoor! Ik heb wel voor al wie nood heeft aan een zoethoudertje een pralientje meegebracht, dat te krijgen is op de plaats waar u ook een kop koffie kunt krijgen.

Collega Ronse, alle gekheid op een stokje: die stijgende trend is echt verschrikkelijk. Op zich is bemiddelaar zijn bij VDAB iets heel moois, omdat je met mensen werkt, omdat je mensen eigenlijk emancipeert doordat je hen toeleidt naar een job. U hebt de cijfers genoemd. In 2023 alleen al zijn er 150 meldingen

van agressie. Dat is gewoon afschuwelijk. We moeten zoeken naar manieren om daarmee om te gaan.

Langs de ene kant doet VDAB – vind ik zelf – heel veel voor het personeel. Er wordt preventief opgeleid, de digitaliseringsprocedures om meldingen te doen werden vergemakkelijkt, er is veel meer communicatie naar mogelijke slachtoffers en ook naar technici zodat de lokalen beter ingericht zijn, men werkt ondersteunend. Wat dat betreft, zit het dus goed.

Wat de mensen die agressief zijn betreft, zijn er volgens mij twee zaken van belang. Ten eerste sta ik volledig achter de ontwikkelingen die er nu zijn op federaal vlak, de wijzigingen in het strafwetboek waarbij men de strafbepalingen wil verzwaren als er agressie is ten opzichte van mensen die een maatschappelijke of een openbare functie hebben. Voor mij is een VDAB-bemiddelaar zeker iemand met zo'n maatschappelijke functie.

Ten tweede denk ik dat we een duidelijk signaal moeten geven, ook naar VDAB – en ik heb dat ook opgenomen met collega Brouns en hij stelt dat ook voor – dat, als mensen agressief zijn op het moment dat er bemiddeld wordt, dit beschouwd wordt als werk weigeren. Als je echt agressief gedrag vertoont op een moment dat men je probeert toe te leiden naar werk, dan moet dat voor mij beschouwd worden als een weigering om te werken. Dat is niet de sanctie op zich. Het dossier gaat dicht en gaat naar de controledienst. Ik vind dat mensen die komen om zich te laten bemiddelen, moeten weten dat we dat niet tolereren en dat dit ook een beveiligingsmaatregel kan zijn voor de bemiddelaars. Dit zal dus ook zo opgenomen worden met VDAB. *(Applaus bij cd&v en van Philippe Muyters)*

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Met dat laatste ben ik het alleszins eens. Wie agressief gedrag vertoont, wie marginaal gedrag vertoont tegenover iemand die hem of haar net aan een job wil helpen, wil helpen richting welvaart en richting kansen, die moet wat mij betreft zelfs definitief uitgesloten worden van de dop.

Zo iemand verdient onze steun niet, no pasarán. Minister, in die zin wilde ik u nog het volgende vragen: weet u hoeveel van de 219 meldingen vorig jaar effectief geen werkloosheidsuitkering meer krijgen? *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De heer Ongena heeft het woord.

Tom Ongena (Open Vld): In 2022 waren er 219 gevallen van fysieke, verbale en andere vormen van agressie. Dat is een stijging van 40 procent ten opzichte van twee jaar geleden. Dat is onaanvaardbaar. We kunnen en mogen niet aanvaarden dat mensen agressief worden ten aanzien van andere mensen die eigenlijk maar één ding doen, namelijk hun job en die mensen aan een job helpen. Minister, daarom steun ik uw idee volledig en hoop ik ook dat minister van Werk, collega Brouns, ook effectief snel mee aan de slag gaat en dat wie zich agressief toont, meteen geschorst wordt en meteen ook duidelijk wordt gemaakt dat we dit niet aanvaarden. Dus ik hoop dat we het voorstel dat u nu doet, ook snel kunnen omzetten in realiteit.

De voorzitter: Mevrouw Malfroot heeft het woord.

Ilse Malfroot (Vlaams Belang): Collega Ronse, ik kan niet zoals u rijmen en dichten zonder mijn gat op te lichten, maar ik vind het wel fijn dat u dat zo goed kunt. *(Gelach)*

Minister, alvast een gelukkige verjaardag van onze kant. We hebben het hier daarstraks ook al over gehad. We kunnen en mogen geen enkele vorm van

agressie tolereren, onder geen enkel beding. Want vandaag is het agressie tegen een buschauffeur, morgen tegen een treinconducteur en de dag nadien tegen een leerkracht, een zorgmedewerker en de politie. Dit kunnen en mogen we zeker en vast niet aanvaarden.

Dus ik kan in dit geval uw oproep en die van collega Ronse om de uitkering in te trekken onder welk beding dan ook, alleen maar steunen. Want dit kunnen we niet aanvaarden. Wat ons betreft, mag u hen gerust levenslang uitsluiten van een uitkering, want dit mag en hoort niet. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Ik denk dat we het allemaal eens zijn dat agressie niet kan, en zeker niet ten aanzien van mensen die zo hard hun best doen om u vooruit te helpen in het leven. Want dat is wat VDAB-medewerkers doen: zij helpen mensen vooruit in het leven en geven kansen. Vandaag was er nog de communicatie dat er vorig jaar meer dan 44.000 opleidingen werden aangeboden aan werkzoekenden, met het resultaat dat de werkloosheid laag is en dat schoolverlaters heel snel een job op onze arbeidsmarkt vinden. Dus deze mensen verdienen dan ook onze steun vanuit het parlement.

Minister, ik ben heel blij met het voorstel dat u hier op tafel legt om daar onmiddellijk consequenties aan te verbinden en daar ook heel duidelijk en transparant over te communiceren. Mensen moeten weten dat agressie ten aanzien van medewerkers van de overheid, van onze VDAB, niet kan, niet mag en nooit zal worden getolereerd. (*Applaus van Katrien Schryvers*)

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Ook vanuit onze fractie is het glashelder dat agressie ten aanzien van mensen die gewoon hun job doen onaanvaardbaar is. We mogen niet tolereren dat ambtenaren en mensen van VDAB fysiek of verbaal belaagd worden omdat ze gewoon hun job doen. Ik vind dus ook dat we daar een zeer duidelijk signaal moeten geven.

Collega Ronse, bij een eerdere communicatie daarover reageerde VDAB dat dit een neveneffect was van het striktere beleid. Ik vond dat een rare communicatie. Ik denk dat het duidelijk is dat aanklappend beleid essentieel is. Dus, minister, mijn vraag aan u is of u die analyse deelt of moeten we vooral kijken hoe we het aanklappend beleid van VDAB nog kunnen versterken en hoe dat in een niet-confronterende stijl gebeurt.

Kunt u ook wat dieper ingaan op hoe er wordt omgegaan met personeelsleden bij VDAB die geconfronteerd zijn geweest met geweld en hoe zij worden opgevolgd en begeleid? Want dat heeft een zeer grote impact en wij weten dat de uitval bij personeelsleden van VDAB al zeer hoog is. Hoe worden zij begeleid na een incident met geweld? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik zal eerst antwoorden op de laatste vraag. Ik had daarnet maar twee minuutjes en nu heb ik iets meer tijd. Het klopt inderdaad dat VDAB daar een stuk beter beleid in ontwikkeld heeft. Er is op dit ogenblik intervisie en begeleiding voor teams die kwetsbaarder zijn op dat vlak, gelet op de aard van de dienstverlening die ze doen. Zij worden ook medisch, mentaal en psychologisch beter begeleid.

Je voelt wel dat VDAB daar stappen vooruit in zet. Hetzelfde geldt voor de feedback die volgt nadat iemand daarmee wordt geconfronteerd en dat in het digitaal

systeem gaat melden. Hoe wordt dat opgevolgd? Ook daar zie ik wel dat VDAB stappen voorwaarts zet, en dat men dat in de organisatie mee opvolgt. Maar, collega's, voor mij is aanklampend beleid nooit een reden om agressief te zijn tegen mensen. Je mag dat duidelijk stellen. Als die mensen binnenkort een job krijgen, en bij het eerste wat er gebeurt, worden ze agressief, dan vallen ze waarschijnlijk zonder werk, en mogen ze weer naar VDAB om een job te zoeken. Dat is dus een mogelijke cascade. Voor mij is het heel belangrijk dat er onmiddellijk duidelijk wordt gemaakt dat dit niet wordt getolereerd, zodra mensen in die bemiddeling stappen of naar VDAB gaan.

Over de sancties, collega's, denk ik dat er nog een klein beetje een verschil in mening bestaat. Collega Ronse, ik vind het elementair dat de opleiding van mensen die zich op een of andere manier agressief uiten – want in agressief gedrag zijn ook gradaties – wordt stopgezet, en dat het dossier naar de controledienst gaat. Dat is ook het concrete voorstel van collega Brouns. Of die mensen dan wel of niet geschorst worden, laat ik over aan de dienst die dat moet beoordelen. Ook daarin is er een gradatie mogelijk. Misschien zijn er omstandigheden, alhoewel ik mij eigenlijk niet goed kan inbeelden welke omstandigheden dat dan zullen zijn.

Dat is een nieuw voorstel. Collega Brouns zal dat opnemen met VDAB. Louter vanuit de bescherming naar het personeel van VDAB vind ik het extreem belangrijk dat dit ook zo wordt gecommuniceerd, en effectief wordt toegepast. Het zal voor het VDAB-personeel ook een geruststelling zijn als er iets wordt gedaan wanneer ze met agressief gedrag worden geconfronteerd. Dat vind ik echt wel belangrijk.

Voor mij is het natuurlijk ook belangrijk dat er gezorgd wordt voor manieren om mensen te helpen als ze zich totaal onaangepast gedragen. Wie zich bij VDAB inschrijft, en aanklampend – dat is volgens mij iets positiefs – begeleid wordt naar werk, die moet het nodige respect betuigen naar de mensen die al die inspanningen doen om hen naar werk te begeleiden. Daarom heb ik dus deze zeer heldere boodschap. Collega Brouns zal dat opnemen met VDAB. Hij zal ook op de eerstvolgende Interministeriële Conferentie Werk voorstellen dat medewerkers van VDAB beschouwd worden als mensen in een publieke functie, en dus ook onder de strengere strafbepalingen staan die in opmaak zijn.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben al negen jaar bezig met die cijfers van agressie jegens VDAB-medewerkers. Ik ben blij dat dat werk en die oproep leiden tot actie. Ik denk dat we het daar unaniem over eens zijn.

Ik ben ook blij dat wie agressie vertoont aan een VDAB-medewerker, dan minstens als werkweigeraar wordt beschouwd. Maar ik denk wel dat als de controledienst objectieveert dat het daadwerkelijk om agressief gedrag gaat, die persoon definitief uitgesloten moet worden van elke mogelijk steunmaatregel of uitkering. Ik zal dat ook meegeven, en zal daarop aandringen, als er daar in het parlement een initiatief rond komt. Wie zo'n marginaal gedrag vertoont jegens mensen die zich engageren om hen te helpen en jegens een overheid en samenleving die hen uit de miserie en richting werk willen helpen, verdient geen steun, geen uitkering – 'no mercy'. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het verband tussen hogere prijzen en de inzet van minder personeel in woonzorgcentra

ACTUELE VRAAG van Veerle Geerinckx aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het onderzoek van OKRA binnen de Vlaamse woonzorgcentra

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, hoe meer je betaalt voor een woonzorgcentrum, hoe minder zorgpersoneel daar aanwezig is. Dat was de heel vreemde conclusie van een onderzoek dat OKRA heeft gedaan bij de Vlaamse ouderenzorg. Dat klinkt heel vreemd, maar iemand die de ouderensector in Vlaanderen een beetje volgt, valt niet van zijn stoel als hij dat hoort. Wat er in onze Vlaamse ouderenzorg aan het gebeuren is, is heel zorgwekkend. De essentie daarvan is het probleem dat commerciële partijen op een bepaald moment toegang hebben gekregen tot de zorg, met het voorwendsel dat dat tot meer efficiëntie, een groter aanbod, en betere zorg zou leiden. Zie waar dat ons nu heeft gebracht.

De alarmbellen gaan al een hele tijd af, en waarom? Omdat er veel te weinig wordt toegekeken of die commerciële spelers doen wat ze effectief moeten doen, namelijk goede, kwaliteitsvolle en betaalbare zorg garanderen.

Dat zorgt er nu dus voor dat veel mensen veel te veel betalen voor hun woonzorgcentrum. Het is bijna onbetaalbaar geworden. Tegelijkertijd zijn er middelen die voor zorg bedoeld waren, die verdwijnen naar aandeelhouders. Zoals deze studie dus aantoon, zijn het paradoxaal genoeg zij die het meest betalen, die eigenlijk het minste zorg krijgen.

Minister, u bent minister van Welzijn, dan kan ik me voorstellen dat u dat niet kunt laten gebeuren. Ik denk dat het parlement daar ook al vier jaar op aan het hameren is. Ik vind het echt onbegrijpelijk dat daar niet strenger tegen wordt opgetreden. Het is niet zo dat we geld genoeg hebben of zo. Als we kijken naar de problemen in de zorg, dan zijn er zoveel uitdagingen. We hebben alle middelen nodig die effectief naar zorg gaan, naar kinderopvang, naar onderwijs.

Ondertussen komt de sectorfederatie, het Vlaams Onafhankelijk Zorgnetwerk (VLOZO), eigenlijk altijd met hetzelfde verhaal, over dat het niet eerlijk is om hun te vergelijken, dat zij het pas echt zwaar hebben, terwijl wij hier vaak hebben kunnen aantonen dat er eigenlijk middelen bedoeld voor zorg naar aandeelhouders verdwijnen.

Minister, de enige manier om dit op te lossen is door kordate beslissingen te nemen, niet door eindeloos te overleggen met spelers die er belang bij hebben om een proces te vertragen. Daarom is mijn vraag opnieuw: zult u er nu eindelijk nauwer op toezien dat commerciële woonzorgcentra de prijzen die bewoners betalen niet misbruiken voor eigen winstbejag? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Inderdaad, het was de seniorenkoepel OKRA die de afgelopen periode een analyse maakte van dagprijzen in de woonzorgcentra en het personeelsbestand. Hun conclusie was zoals ik daarnet heb gezegd: hoe duurder het woonzorgcentrum, hoe minder personeel er wordt voorzien. Dat is een conclusie, maar die is misschien kort door de bocht denken we.

We hebben in de plenaire vergadering en in de commissie al veel debatten gehad over betaalbaarheid, over de kwaliteit van zorg en de vraag over hoe de zorgmiddelen worden ingezet. Wanneer we dus vergelijkingen willen maken, moeten we er ook bij zeggen dat de sector divers is. Dat weten we allemaal.

Publieke voorzieningen bijvoorbeeld – dat staat ook in de analyse van OKRA – kunnen hun verliezen wel compenseren via lokale besturen. Private voorzieningen kunnen dat eigenlijk niet. Er spelen ook nog altijd verschillende arbeidsvoorwaarden mee, waardoor we voorzichtig moeten zijn en blijven om de cijfers gewoon naast elkaar te plaatsen.

De regering heeft een onderscheid gemaakt tussen een rustoord voor bejaarden (rob) en een rust- en verzorgingstehuis (rvt). Dat is weggewerkt, maar dat betekent natuurlijk dat er ook nog veel meer aangeworven zouden kunnen worden. Het zijn de commerciële spelers die op dat vlak ook nog een inhaalbeweging moeten maken, aangezien zij historisch minder rvt-plaatsen hadden.

We hebben vanuit het parlement de vraag gesteld aan het Rekenhof om die financiële stromen nu eindelijk inzichtelijk te maken en uit te klaren. U werkt ook aan een sectorspecifieke en transparante boekhouding.

Minister, daarom stel ik mijn vraag. Er gebeurt wel iets, maar welke conclusies trekt u zelf uit deze analyses om eventuele beleidsaanpassingen door te voeren of bij te sturen? (*Applaus van Koen Daniëls*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega's, bedankt voor de vragen. Ik heb uiteraard ook het onderzoek van OKRA gelezen. Ik volg u, collega Geerinckx, als u zegt dat we goed moeten kijken naar hoe we die cijfers precies interpreteren. Dat is wat mijn mensen ook hebben gedaan.

Eerst en vooral wat het personeel betreft, vind ik dat onze regering een historische stap heeft gezet als het gaat over personeelsomkadering. Met het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6) is de norm opgetrokken, in deel A1, tot op het niveau van rvt. Dat betekent heel concreet, collega's, dat alle bewoners met zware zorgnoden recht hebben op een hogere rvt-omkadering. Dat was al decennialang de eis van de sector. Dat is deze legislatuur geregeld. Dat betekent dus dat er veel meer mensen zijn, mensen die in de woonzorgcentra aanwezig zijn. Ter vergelijking hebben Brussel en Wallonië die stap nog niet gezet. Dat is dus superbelangrijk.

Ook voor mensen met beginnende dementie is de personeelsomkadering opgetrokken. Om te stimuleren dat er extra mensen worden ingezet, staan we met Vlaanderen bovendien nog eens in voor 15 procent boven op de norm als het over financiering gaat.

Bovendien, collega Anaf, moeten onze woonzorgcentra ook jaarlijks bewijzen hoeveel mensen ze eigenlijk aan de slag hebben. Dus wij financieren wat de personeelsinzet betreft enkel de mensen die effectief aanwezig zijn op de vloer en als er onvoldoende mensen zijn, grijpen we in.

Er zijn ook al vragen gesteld over dat er verhoudingsgewijs bepaalde woonzorgcentra vaker onder verhoogd toezicht staan. Die worden ook strikt begeleid en inderdaad, als je niet voldoende mensen hebt, dan is dat absoluut een reden.

Dus nu gaan zeggen dat we moeten inzetten op nog meer personeel is niet het juiste debat, want onze normen zitten goed. Ik heb geen reden om te twijfelen aan het feit dat die normen correct zijn. Het is natuurlijk wel een objectief

gegeven als OKRA zegt dat er in de publieke woonzorgcentra meer mensen aan de slag zijn dan in de commerciële. Dat betekent niet dat je de commerciële centra allemaal onder verhoogd toezicht moet plaatsen omdat de normen niet gehaald worden. Het gaat natuurlijk ook over wat je nog kunt doen boven de norm. Die normen zitten wat mij betreft goed.

Ik kan niet om de vaststelling van OKRA heen dat de prijzen die mensen betalen in commerciële woonzorgcentra, gemiddeld hoger zijn. Als we gaan kijken naar de oorzaken, dan zijn de stenen een van de belangrijkste oorzaken. De stenen wegen bijzonder zwaar door in de dagprijs. Het is ook nog niet zo lang dat onze commerciële woonzorgcentra gefinancierd worden voor de bouw.

Collega Anaf, dat is geen financiering van alles, dat is een gelijke financiering voor iedereen: een bepaald bedrag, een forfait per dag per bewoner die er effectief is. Ook daar zijn we dus eerder terughoudend over hoe we financieren.

Voor mij zit er vandaag een groot probleem – en ik weet dat collega Anaf en andere collega's in het parlement daar al een tijdje op hameren – in de transparantie. Ik mis die ongelooflijk. Ik heb drie vergaderingen gehad met de koepels, ook met mensen van mijn kabinet en mijn administratie. We zijn er bijna, maar het is een huzarenstuk – sorry hoor – om erdoor te geraken. De boekhoudregels voor publieke woonzorgcentra zijn helemaal anders voor de commerciële centra. Ik wil dat het voor iedereen gelijk is, dat er transparantie is en dat elke inwoner in Vlaanderen een helder zicht heeft over de prijscomponenten. Nogmaals, personeel dat betaald wordt door de Vlaamse overheid, mag niet verrekend worden in de dagprijs. Bovendien moeten we op de factuur helder kunnen zien dat er geen winst wordt gemaakt op zorg.

Ik ga, collega's, binnenkort met dit dossier naar de Vlaamse Regering om dit te verankeren in een decreet. Mijn voorkeur gaat uit naar een gedragen oplossing waar de drie koepels – de publieke, de commerciële en de social profit of vzw's – mee akkoord gaan en waarvan ik weet dat het de noodzakelijke transparantie zal brengen. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, dank u voor uw antwoord. Collega Geerinckx, er is inderdaad een verschil tussen de commerciële en de publieke sector. Het grootste verschil is dat er in de publieke sector geen dividenden moeten worden uitgekeerd aan aandeelhouders, dat er geen grote bonussen aan managers moeten worden uitbetaald en dat de middelen effectief naar de zorg kunnen gaan, daar waar ze voor bedoeld zijn. We weten, minister – we hebben het er al vaker over gehad – dat soms middelen die voor de zorg bedoeld zijn, naar aandeelhouders worden doorgesluisd.

Het is goed dat er transparantie komt, want het is nu al meer dan tien jaar dat de commercialisering in de woonzorgcentra is gestegen. Die transparantie is er nog steeds niet, omdat ze daar met hun voeten slepen, omdat ze weten dat dat hun winstmodel is. Dus die transparantie is goed en ik hoop dat die er eindelijk gaat komen. Dan is natuurlijk de vraag – en dat was ook de vraag bij de kinderopvang – wat er gebeurt als er zaken worden vastgesteld. Er kunnen wel zaken worden vastgesteld, maar gaat men ook ingrijpen en optreden tegen zaken die niet oké zijn? Hoe bent u van plan om dat te doen?

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): Minister, ik wil u zeker en vast al bedanken voor uw antwoord. Het is duidelijk en het is van belang dat we het debat zuiver houden. Ik denk dat we daar eensgezind zijn.

Het is inderdaad complexer dan de twee tabellen gewoon naast elkaar leggen. We moeten – en u hebt dat ook gezegd – de geschiedenis van de sector mee in kaart brengen. Dat gaat over de historiek van die stenen. Dat zorgt ervoor dat er tot op vandaag geen gelijk speelveld is. Het is beter dan vroeger, dat is zeker waar, maar er is absoluut nog verdere verbetering nodig.

De oude VIPA-steun (Vlaams Infrastructuurfonds voor Persoonsgebonden Aangelegenheden) aan de non-profit- en publieke centra zal nog jaren doorgerekend worden. Wie daar in het verleden een beroep op kon doen, kan dat vandaag nog meenemen, terwijl ondernemers die daar vandaag mee bezig zijn, dat niet konden.

Mijn bijkomende vraag, minister, is de volgende. We hebben in het regeerakkoord ingeschreven dat er in de toekomst gestreefd wordt naar persoonsvolgende financiering (PVF) in ouderenzorg. De opstart van BelRAI is nu ook gebeurd in woonzorgcentra. Hoe kijkt u naar die persoonsvolgende financiering in de toekomst, gelet op wat we nu weten over de nood aan transparantie?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Mevrouw Geerinckx, ik moet zeggen dat ik het opvallend en frappant vind dat u hier elke keer de grote verdediger en spreekbuis blijkt te willen zijn van de commerciële woonzorgcentra. Dat vind ik wel straf. Zelfs met dit heel duidelijke rapport, waarbij OKRA echt wel de moeite heeft gedaan om alles goed te becijferen en te tonen dat de rusthuizen, de woonzorgcentra die de hoogste factuur vragen het minst personeel inzetten, terwijl we tegelijkertijd weten dat er miljoenen euro's uit die woonzorgcentra worden weggetrokken naar de grote koepels via management fees en via vastgoedconstructies. En de N-VA vindt dat blijkbaar het model van de toekomst. Ik vind dat echt zeer betreurenswaardig. Echt waar. Ik snap dat niet.

Mevrouw Crevits, het gaat hier altijd over transparantie. De transparantie zal inderdaad enorm belangrijk zijn. Het is niet zo dat we vandaag niets weten. Wij weten het vandaag. U kunt perfect opzoeken welke winsten met name de zorgvastgoedmultinationals maken op de zorg. Dat geld komt van ergens! Die maken geen geld op niks! Ik betreur het dus wel dat u nu enkel gaat voor transparantie en dat u het niet in twijfel wilt trekken dat er daar inderdaad winsten op kunnen worden gemaakt. Gaat u daar iets aan doen?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): We hebben deze discussie hier al heel veel gevoerd. Ik wil toch nog een aantal zaken benadrukken die hier vaak ook niet worden gezegd.

Ik weet niet of jullie zelf een woonzorgcentrum hebben in jullie gemeente. Wij alleszins wel. Wij hanteren lagere dagprijzen. Maar wij betalen daar als gemeente de prijs voor. Wij leggen enorm veel bij aan ons woonzorgcentrum. Dat is natuurlijk een individuele keuze die wij als bestuur maken. Wij hebben bijvoorbeeld ook meer statutair personeel dat langdurig ziek is en toch op de payroll blijft staan. Zij hebben ook veel meer vakantiedagen, waardoor wij ook veel meer personeel moeten voorzien om het rond te krijgen. Dat wil ik er toch wel even bij zeggen.

Ik deel ook de bezorgdheden. Daarom was er nu juist het voorstel om het Rekenhof een aantal zaken te laten uitklaren. Wij spreken hier altijd over zaken van de een of de ander, maar ik wil het geobjectiveerd zien. Het Rekenhof heeft ook al duidelijk aangegeven dat het echt een huzarenstuk is, dat het compleet ontransparant is. Daarom mijn vraag: ik denk dat we zeer dringend werk moeten maken van die sectorspecifieke analytische boekhouding.

De voorzitter: Mevrouw De Martelaer heeft het woord.

Ann De Martelaer (Groen): Minister, vorige week hadden we Werchter Boutique en vandaag konden we in de krant al de analyse van hun boekhouding lezen. Al vier jaar komt de transparantie van de boekhouding van de woonzorgcentra hier in het parlement aan bod en waar staan we met die transparantie? Nergens! Hoe duurder het woonzorgcentrum, hoe minder personeel, stelt OKRA. Hoe meer een oudere betaalt, hoe groter de kans om minder zorg te krijgen. Krijgen ouderen uitleg over hoe het komt dat ze veel betalen en minder zorg krijgen? Neen! Als wij in het parlement al geen duidelijkheid krijgen, kun je je afvragen hoe het zit met de informatie die bewoners over hun factuur krijgen. De conclusies van OKRA zijn klaar en duidelijk. Dit is een concreet voorbeeld van hoe het staat met de ouderenrechten, die hier volgens mij sterk geschonden worden. We hebben in Vlaanderen echter geen ouderenrechtencommissaris. Minister, wie gaat hier opkomen voor de rechten van ouderen in onze woonzorgcentra, die voor zorg betalen die ze niet krijgen? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, deze cijfers verrassen niet. Ze bevestigen wat we al dikwijls hebben aangekaart, namelijk dat de zorgomkadering niet overal dezelfde en soms zelfs onvoldoende is. Inderdaad, de minimumbezetting moet steeds worden gehaald, maar wat met het extra personeel, het zogenoemde bovennormpersoneel dat zorgt voor zowel betere zorg voor de bewoners als voor draagbaar werk voor de medewerkers van de woonzorgcentra? Beide kunnen niet worden onderschat. We kunnen inderdaad, zoals hier werd aangehaald, niet rond de vaststelling heen dat niet elk type van voorziening dezelfde zorg aanbiedt of kan aanbieden. Zo komt dat gelijk of ongelijk financieel en organisatorisch speelveld ter sprake. Dat moet duidelijk in kaart worden gebracht. Waar nodig moeten we dat remediëren, zodat iedereen kan zorgen voor die goede en betaalbare zorg, ook voor onze bewoners. Zo zult u er mee voor kunnen zorgen, minister, dat elk type van woonzorgcentrum kan investeren in extra zorgpersoneel, dat dan inderdaad wordt gefinancierd met die openbare middelen. Ik denk dat alle mensen in de zorg, zowel onze bewoners als het personeel, daar recht op hebben. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (cd&v): Collega's, wie naar een woonzorgcentrum gaat, moet er natuurlijk zeker van zijn daar de kwaliteitsvolle zorg te zullen krijgen die nodig is. Voldoende en deskundig personeel is daarbij een heel belangrijk, maar natuurlijk niet het enige element. Ook de sfeer, de activiteiten die georganiseerd worden, de inbedding in de buurt, het eten, en zo verder, zijn allemaal elementen die van belang zijn bij de beoordeling door mensen zelf.

Minister, sedert kort kunnen we inzage krijgen in de inspectieverslagen, die actief openbaar zijn geworden. Ik moet eerlijk zeggen dat het niet eenvoudig is om daaruit af te leiden hoe bewoners zich in een bepaald woonzorgcentrum echt voelen. Het idee van een waarderingstool met ervaringen van bewoners en familieleden, naar het voorbeeld van Nederland, is al meermaals ter sprake gekomen. Ik heb heel veel begrip voor de bekommernissen van de sector dat de ervaringen die daar gedeeld zouden worden, niet altijd waarheidsgetrouw zouden zijn. Toch voel ik aan dat het belangrijk is dat bewoners en familieleden ook ervaringen kunnen delen, en andere mensen daarnaar ook op zoek kunnen gaan wanneer ze zoeken naar een woonzorgcentrum.

Ik pleitte er al eerder voor om bewoners meer te betrekken bij inspectieverslagen, en ik ben ook tevreden dat dat gebeurt. Maar is het ook een optie om

aan die inspectieverslagen ervaringen van bewoners en familieleden toe te voegen? (*Opmerkingen van de voorzitter*)

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, collega's. Iedereen maakt graag zijn punt.

Aan collega De Martelaer wil ik zeggen dat beweren dat er vier jaar niets gebeurd is, de waarheid zoveel geweld aandoen is. Wij zetten in op de participatie van mensen, maar sinds Vlaanderen bevoegd is, doen we ook een jaarlijkse dagprijsmeting. Dat gebeurde toen het federale niveau nog bevoegd was totaal niet. We hebben het hele financieringssysteem via de Vlaamse sociale bescherming gedigitaliseerd, waardoor we nu echt een accuraat zicht hebben op de personeelsinzet en de zorgswaarte. Ik vind dat heel belangrijke stappen voorwaarts om inzicht te kunnen krijgen.

Ten tweede, collega's – en nu kom ik bij collega Anaf: het is voor mij van belang dat er op alle middelen die wij geven als overheid – en het gaat dan over forfaits voor de bouw, maar ook personeel dat we betalen – uiteraard geen winst gemaakt wordt. Dat is de evidentie zelve, dat kunnen we nu eigenlijk controleren. Maar ik vind ook dat de mensen die een maandelijks factuur krijgen, dat moeten weten. De bakstenen en de manier waarop die verrekend worden, is natuurlijk het stuk boven op wat wij financieren. Dat wordt doorgerekend aan de mensen. Gemiddeld zien we dat de commerciële woonzorgcentra recenter zijn, en dus ook meer gaan doorrekenen. Vandaag zeggen dat men het commerciële helemaal in de vuilnisbak moet smijten, is een brug te ver, denk ik, want er zitten heel goede initiatieven bij. Maar ik vind wel dat er consensus moet komen over hoe die transparantie er moet uitzien.

Collega Saeys, ik vind dat u absoluut gelijk hebt, dat er sectorspecifieke boekhouding moet komen. Maar ik kan u vanuit de vergaderingen melden dat de grootste weerstand niet altijd komt van de commerciële sector. Ook de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) heeft grote problemen, omdat zij zeggen al zo'n boekhoudsysteem te hebben, en bang zijn voor de extra stappen die ze zullen moeten doen en het niet dubbelop willen. Dat begrijp ik, maar we moeten er wel door. Want als we met drie verschillende systemen blijven zitten, gaan jullie mij allemaal het verwijt maken dat het toch niet transparant is. Die transparantie moet er absoluut komen.

Wat het persoonsvolgende betreft, collega Geerinckx: ik ga stap voor stap. BelRAI komt er nu, de inschaling, ik wil die volledige transparantie. We moeten eigenlijk precies weten wat mensen betalen om er zicht op te kunnen hebben: als je het nu persoonsvolgend zou doen, wat betekent dat? U weet: je kunt er maar één keer mee starten, en als je start moet het natuurlijk ook goed zijn.

Collega De Reuse, u zegt dat de omkadering niet overal dezelfde is. Dat hoeft voor mij ook niet. Iedereen mag het op zijn manier doen, maar ik vind het wel van belang dat iedereen de basisnorm haalt. De ene hebben meer personeel boven de norm, de andere minder. Wij betalen tot 15 procent. Ik ben niet degene die zal zeggen dat meer mensen altijd hogere kwaliteit betekent. Ik vind ook – en dat heb ik vrijdag trouwens gezegd op een plaats waar u ook aanwezig was – dat goede zorg in woonzorgcentra niet alleen de enge zorg is. Dat gaat ook over levenskwaliteit van mensen, over samen genieten, samen naar muziek luisteren, enzovoort, enzovoort. Daarom willen we dat scala ook verbreden. Dat zijn toch ook valabele zaken die meegenomen kunnen worden door mensen als ze een keuze maken om ergens te verblijven.

Collega Schryvers, we zetten stappen voorwaarts, niet alleen naar de sentimenten van mensen maar ook van de familie. Ik besef heel goed dat ik zelf een

beetje op de rem gestaan heb, ik ben daar ook open over als het gaat over het instrument om de ervaringen van mensen te delen, omdat ik grote zorgen heb. Dat mag geen vergaarbak van klachten worden. Ik wil dat het een goed instrument is, vandaar dat we het wat trager doen. Die vertraging is aan mij te wijten en aan mijn zorgen. Ik vind wel dat, zodra het systeem operationeel is, je dat perfect op een plaats kunt laten komen waar iemand die inspectieverslagen zoekt, onmiddellijk wordt toegeleid naar de site waar de ervaringen van de mensen staan. Wat dat betreft, is dat zeker positief.

Tot slot, voor mij, hoop ik heel snel stappen te kunnen zetten, en ik hoop de goedkeuring van de regering te krijgen voor die extra stappen naar transparantie. Die moeten nog decretaal vertaald worden. Ik hoop om voor de zomer nog een aantal zaken principieel te kunnen afronden. *(Applaus van Joke Schauvliege)*

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (Vooruit): Minister, ik wil u er toch nogmaals op wijzen dat de dagprijs gereguleerd is, niet alleen als het gaat over de middelen die we aan zorg of infrastructuur betalen. Ook de dagprijs is gereguleerd. Ouderenzorg is geen vrije maar een gereguleerde markt, om te garanderen dat iedereen die er nood aan heeft, betaalbare en kwaliteitsvolle zorg kan blijven ontvangen.

We hebben de voorbije jaren keer op keer, studie na studie, gezien dat er toch geld uit die zorg wordt gehaald om naar aandeelhouders door te sluizen via managementfees, via vastgoedconstructies, via medicijnenverkoop, via schijnvzw's of minder zorgpersoneel dat wordt ingezet, hoewel ze de duurste van de sector zijn. Hoeveel signalen zijn er nog nodig om in te grijpen?

Ik hoor van u heel weinig bereidheid om de cowboys in de sector aan te pakken en ervoor te zorgen dat de zorgsector weer een gereguleerde markt wordt die ervoor zorgt dat iedereen kwaliteitsvolle en betaalbare zorg kan ontvangen. U blijft daar op de rem staan. Transparantie zou goed zijn, maar er moet ingegrepen worden. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: Mevrouw Geerinckx heeft het woord.

Veerle Geerinckx (N-VA): De uitdagingen in onze ouderenzorg mogen niet worden onderschat, laat dat duidelijk zijn. Daar wil ik voor staan. Ik geef nog mee dat ik niet voor één sector pleit, maar dat ik juist voor dat gelijk speelveld pleit. Ik ben ook burgemeester van een gemeente met drie woonzorgcentra. Toevallig zijn ze alle drie van een ander allooi: eentje van mezelf, eentje van de non-profit, het OCMW, en eentje van de private markt.

Ik kan u juist daarom zeggen dat er geen gelijk speelveld is en dat er geen heldere vergelijkingen mogelijk zijn, per definitie. Daarom dat ik hier telkenmale opnieuw voor die transparantie wil blijven pleiten. Dat is fundamenteel om de toekomst te ontwerpen. Ik wil me dan ook aansluiten en u danken voor het antwoord. We moeten die sector transparant krijgen om het debat hier helder en correct te voeren. Er mag niets worden weggesluisd, akkoord, daar moeten we achteraan, maar er moet een gelijk speelveld zijn. Dat zal de toekomst van goede zorg garanderen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de federale New Deal voor huisartsen en de afstemming met het Vlaamse beleid inzake eerstelijnsgezondheidszorg

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, er is een tekort aan huisartsen. Er is een zeer hoge werkdruk in de praktijken. Steeds meer huisartsenpraktijken voeren een patiëntenstop in waardoor heel wat mensen zonder huisarts komen te zitten.

Federaal minister Frank Vandenbroucke komt met een plan: de New Deal. Dat zou er moeten voor zorgen dat huisartsen meer tijd en zorg kunnen spenderen aan hun patiënten en ook een groeiende groep van patiënten kunnen behandelen. Blijkbaar zouden huisartsen met meer dan duizend patiënten in hun praktijk kunnen instappen – het is een vrije keuze – in een nieuw verloningssysteem. Dat systeem houdt in dat men wel een vergoeding krijgt per consultatie, zij het minder, dat men een bedrag krijgt per vaste patiënt, maar dat dat bedrag afhangt van de zorgnood van de patiënt.

Men krijgt meer als de patiënt bijvoorbeeld ouder is, en minder als de patiënt jonger is. Daarbovenop krijgt men ook recht op een extra ondersteuning in de praktijk, namelijk een ondersteuning door een verpleegkundige of een praktijk-assistent. Maar, minister, wij weten dat we hier in Vlaanderen ook de huisarts ondersteunen. We weten ook dat we daar een vergoeding voor geven om tussen te komen in de loonkost in een praktijk, als die een praktijkassistent of verpleegkundige aanwerft. Daar moet nu toch ergens een overlap zijn tussen de federale en de Vlaamse regelgeving?

Daarenboven stel ik mij ook de vraag of het als verpleegkundige niet aantrekkelijker zal worden om te gaan werken in een huisartsenpraktijk dan bijvoorbeeld in een woonzorgcentrum of een ziekenhuis. We weten dat we ook al met een ernstig tekort aan verpleegkundigen zitten. Gaat dat tekort daardoor niet nog groter worden? Hebt u over die zaken, als bevoegd minister voor de organisatie van eerstelijnszorg, overleg gehad met minister Vandenbroucke?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de vraag, collega. Ik kan kort zijn: neen, er is geen overleg geweest tot vandaag.

De voorzitter: Oké. *(Gelach)*

Minister Hilde Crevits: Ja, soms kun je kort antwoorden.

Maar dat betekent natuurlijk niet dat het overleg er niet nog kan komen. Vanmorgen was er een heel lange interministeriële conferentie over de vaccinatiecampaagne, maar dit thema is nog niet besproken. Ik weet dat er een akkoord is bereikt tussen de artsen en de ziekenfondsen op de nationale commissie artsen-ziekenfondsen. Strikt genomen zijn de financiering en zo de bevoegdheid van collega Frank Vandenbroucke, maar u zegt terecht dat Vlaanderen bevoegd is voor de organisatie van de eerste lijn. Het is van belang dat er ook grondig met ons doorgesproken wordt. Dat zal de komende periode gebeuren.

Globaal ga ik akkoord met de principes, omdat het financieringsmodel waar men over spreekt, heel nauw aansluit bij de wensen die we in Vlaanderen hebben om de eerste lijn, en zeker de huisartsen, op een betere manier te kunnen laten werken. Dus globaal omarm ik de voorstellen die gedaan worden. Ik heb wel twee

zorgen. U hebt er eigenlijk al naar verwezen. Eerst en vooral, wat de praktijk-assistent betreft, zou ik het appreciëren dat men daar niet te veel een hokje van maakt, met weer iemand die strikt daarvoor opgeleid is. Ik heb hier al vaak pleidooien gehouden voor de brede opleiding. Wie bekwaam is, is bevoegd. Het wordt vaak gezegd, ook in de commissie. Als je dat breed doet, dan kan iemand ook brede profielen aantrekken. De ene huisarts heeft een verpleegkundige nodig, een andere huisarts zal misschien een ander profiel nodig hebben. Ik zou dus graag hebben dat daar wat breedte en wat zuurstof in zit, ook om de zorg die u had rond de verpleegkundigen te ondervangen.

Een tweede zorgpunt voor mij is de 'dubbelop'. Een aantal zaken financieren wij nu immers al, ook via het Impulsfonds. Daar moeten we dus goed kijken dat we geen dubbele financiering in het leven roepen en dat, als daar dubbele financiering zou kunnen ontstaan, wij dan op een aantal andere zorgpunten die er vandaag nog zijn, onze middelen gaan inzetten.

Dat zijn twee zorgen die ik heb, maar die we de komende weken ook nog moeten uitklaren.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik betreur het alvast dat er geen overleg heeft plaatsgevonden, want ik denk dat dat echt wel essentieel is. We mogen niet op elk niveau apart maatregelen beginnen te treffen, naast elkaar. We moeten juist proberen zoveel als mogelijk samen te werken.

We weten dat dit een zeer groot probleem is. Dat is al gedurende jaren zo, en we merken dat dat alleen maar toeneemt. Je kunt de krant niet openslaan of er staat wel iets in over patiëntenstops, omdat huisartsen de werkdruk gewoon niet meer aankunnen. En patiënten komen zonder huisartsen te zitten, waardoor de eerste lijn duidelijk zwaar onder druk staat.

Ik ben alleszins blij dat er initiatieven worden genomen om daar toch op de een of andere manier aan te proberen remediëren. Het zal een en-en-enverhaal worden. U hebt het zelf gezegd: u bent bevoegd minister voor de organisatie van de eerstelijnszorg. Dan verwacht ik ook van de federale minister dat hij daarover met u in overleg treedt.

De voorzitter: Mevrouw De Rudder heeft het woord.

Maaike De Rudder (cd&v): Ik ben eigenlijk wel blij met uw antwoord, minister. De New Deal moet natuurlijk voor onze huisartsen, die vandaag echt wel in de frontlinie staan van de eerstelijnszorg, een verbetering zijn, waardoor ze zich nog beter kunnen concentreren op hun hoofdtaak.

Ik heb nog een kleine bijkomende vraag. Kan die New Deal ook een boost geven aan het Vlaamse beleid op dat vlak, of ziet u nog mogelijke valkuilen? Ik vermoed dat u uw twee bezorgdheden daarnet al geuit hebt, minister. Mijn vraag is ook op welke manier u aan deze twee bezorgdheden verder gevolg gaat geven, en op welke manier u ze zult terugkoppelen met de bevoegde minister op federaal niveau.

De voorzitter: De heer Verbeurgt heeft het woord.

Thijs Verbeurgt (Vooruit): Collega's, betaalbare, sterke, toegankelijke gezondheidszorg is essentieel voor een gezonde samenleving. Het is dan ook zeer goed dat de Federale Regering met minister Vandenbroucke vol inzet op het versterken van onze huisartsen, om ervoor te zorgen dat zij met extra middelen en

extra ondersteuning hun job beter kunnen doen, zodat meer patiënten in de toekomst terechtkunnen bij onze huisartsen.

Maar, zoals collega Saeys terecht zegt, als we de druk op onze huisartsen willen verminderen, dan zal het een en-en-en-verhaal zijn. De Federale Regering moet haar verantwoordelijkheid nemen, de Vlaamse Regering ook. We hebben recent nog de discussie gehad over de artsenquota, en ik wil dat punt graag aangrijpen, omdat we van de hogeronderwijsinstellingen blijven horen dat zij zich grote zorgen maken over de financiering. Zij vragen zich af of die volstaat om ervoor te zorgen dat er voldoende kwalitatieve huisartsen zullen kunnen afstuderen, om er zo ook in de toekomst voor te zorgen dat er voldoende huisartsen zijn om de New Deal in te vullen.

Mijn vraag, minister: steunt u de oproep van de hogeronderwijsinstellingen om voldoende middelen te voorzien, meer middelen, om ervoor te zorgen dat zij een kwalitatief aanbod kunnen bieden aan alle huisartsen van de toekomst? (*Applaus bij Vooruit*)

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, elke maatregel die genomen wordt om onze huisartsen te versterken, is natuurlijk nodig, maar we betreuren toch sterk dat dit een eenzijdig verhaal is, en dat u dus niet gehoord bent in dit verhaal. U, en de Vlaamse Regering, bent toch bevoegd voor de uitbouw van de eerstelijnsgezondheidszorg.

U hebt alleszins de steun vanuit de N-VA-fractie om dringend in overleg te gaan met minister Vandenbroucke, en om samen goed af te spreken hoe we de huisartsen en de huisartsengeneeskunde verder beter kunnen ondersteunen, onder andere met Impulseo en met de maatregelen die er op Vlaams niveau al genomen zijn. Vanuit de N-VA betreuren wij dus de eenzijdige kant van de zaken, maar wij hopen op een verder goed overleg tussen u en minister Vandenbroucke.

De voorzitter: De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Minister, ik denk dat het inderdaad een goede zaak is dat ook in de Federale Regering de urgentie is gevoeld om hier echt antwoorden op te formuleren. Wat voorligt, betreft een aantal stappen die cruciaal zijn.

Ik wil een ander element belichten dat ook in de New Deal aanwezig is, namelijk de ondersteuning door verpleegkundigen. Tegelijk worstelen we met een enorm tekort aan verpleegkundigen, en dat is ook transparant aangegeven. Je kunt zeggen dat je huisartsen gaat ontlasten door bepaalde taken door verpleegkundigen te laten doen, maar als we die niet hebben, dan zitten we met hetzelfde probleem. We hebben er gisteren in de commissie nog over gesproken, en we hebben er al heel vaak over gesproken. Welke elementen wilt u opnemen, zelf en in overleg, om de aantrekkingskracht van de opleiding en de job van verpleegkundige in Vlaanderen en in België omhoog te krijgen? Dit is misschien ook het moment om daarover in overleg te gaan met de Federale Regering om te bekijken wie wat kan doen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel voor de aanvullingen, collega's. Ik ben natuurlijk bijzonder positief gestemd over de inspanningen die op federaal niveau gebeuren om de eerste lijn te versterken, maar u mag het mij niet kwalijk nemen dat ik het enorm spijtig vind dat we daarover niet op voorhand hebben kunnen overleggen. Ik vind dat een gemiste kans. Ik heb zelf meermaals gevraagd om

dit toch eens op voorhand te kunnen doorspreken, omdat we ons natuurlijk grote zorgen maken over dubbele financiering en tekorten. Dat is niet gebeurd. Ik hoop dus dat we dat nu heel snel kunnen doen, om te zorgen dat de euro's die op beide niveaus geïnvesteerd worden, en die zo nodig zijn, leiden tot 'één plus één is drie', en niet tot één plus één voor hetzelfde. Dat zou heel spijtig zijn. Ik hoop dus echt dat het overleg er nu heel snel kan komen, collega's.

De zorg rond de instroom van de huisartsen deel ik absoluut. U weet dat wij in Vlaanderen, wat de start betreft, het kanaal verder opengezet hebben.

Enfin, dat is ook al uitgeklaard met de federale collega's.

Ik was enorm ontgoocheld over de studie die nog niet zo lang geleden gepresenteerd werd waarbij we dus minder instroom van huisartsen zouden kunnen krijgen van studenten in de opleiding omdat de artsen in Vlaanderen gemiddeld meer werken en dus meer patiënten zien. Dat is natuurlijk het systeem in stand houden om de schaarste ook te houden. Maar goed, we hebben dat geremedieerd door meer jongeren te laten starten. Het is evident dat die financiering correct moet zijn. Ik ga ervan uit dat collega Weyts daar ook de nodige stappen zet, maar we willen natuurlijk dat de opleidingen kwaliteitsvol zijn.

Collega De Rudder en collega Vaneeckhout, wat de vragen rond de verpleegkundigen betreft: als het gaat over verloning en financiering, is het voor mij van belang dat er een level playing field is want u weet hoe gemakkelijk mensen verhuizen. Als je dan met allerhande disparate zaken zit, is het niet goed. Nog eens, het tweede wat voor mij van belang is, is de profielschets. Ik heb het net ook aan collega Saeys gezegd. Maak daar niet iets van dat zo specifiek is, dat je al een bepaalde opleiding gehad moet hebben. Juist omdat er schaarste is. Ik zou graag hebben dat men dat breder maakt en dat dit misschien ook een opstap kan zijn naar de toepassing van de regel dat wie bekwaam is, meteen ook bevoegd is. Je geeft hen wat meer autonomie. Dat zijn de twee zaken die ik absoluut wil bespreken met de federale collega.

We zouden – dat lijkt ook wel zo – dezelfde ambitie moeten hebben, namelijk een betere toegang tot de huisarts en vermijden dat er in Vlaanderen nog een plaats is waar mensen zeggen dat ze geen huisarts hebben omdat er daar overal een patiëntenstop is. Het is een acuut probleem. We moeten ook respect hebben voor elke persoon in Vlaanderen, dat die een huisarts kan hebben, maar ook voor de huisartsen die zeggen dat ze het niet meer kunnen bolwerken. Daarom ben ik positief wat betreft de basismaatregelen die genomen worden, maar ik heb wel nog wat zorgen wat betreft de dubbele financiering en de breedte in de profielen die aangetrokken kunnen worden.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik denk dat we allemaal hetzelfde doel willen. We willen inderdaad naar een toegankelijke gezondheidszorg gaan waar de werkdruk aanvaardbaar is voor artsen en waar inderdaad iedereen voldoende tijd en zorg kan bieden aan zijn patiënten. Het is een goede stap in de goede richting, maar ik vind het heel jammer dat er met u geen overleg geweest is. Ik hoop dat dat heel snel opgestart wordt, onder andere – zoals collega's en ikzelf ook hier gezegd hebben – over welke profielen we gaan inzetten want we hebben nu al zo'n groot tekort aan verpleegkundigen. Als je dat effectief op het terrein gerealiseerd wilt krijgen, ga je daar toch eens goed over moeten nadenken en kijken welke profielen er eventueel nog ingezet kunnen worden. *(Applaus bij Tom Ongena en Maurits Vande Reyde)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Gwenny De Vroe aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het opdelen van woningen en woningdelen

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): Minister, in de zoektocht naar een kwalitatieve, maar vooral betaalbare woning gaan mensen meer en meer op zoek naar nieuwe woonvormen. Het klassieke, traditionele gezin is er altijd minder en minder. Er zijn altijd meer en meer alleenstaanden, nieuwe samenlevingsvormen. Het verandert enorm. De woningmarkt is echt wel enorm geëvolueerd en er is toch wel een heel grote noodzaak aan die nieuwe woonvormen. Het is voor ons als liberale partij natuurlijk ook heel belangrijk dat elk individu de vrijheid heeft, een vrije keuze heeft om te kunnen wonen waar hij of zij dat wil.

Al meer dan tien jaar kom ik altijd met concrete voorstellen, oplossingen om echt wel meer oplossingen te bieden om de woningmarkt op die manier te differentiëren. Ik heb voorstellen gedaan: tiny houses, samenhuizen, woningdelen, kleinschalig wonen, opdelen van wonen, ook bij u nog, voorzitter, toen u nog minister van Wonen was, u weet dat. Ik ben daar volop mee bezig.

Minister, ik vind dat uw beleid achterophinkt. De mensen hebben nood aan grote wijzigingen op vlak van het woningbeleid. Bijvoorbeeld een voorstel dat ik ook gedaan heb, is het woningdelen. We hebben daar nog een conceptnota over besproken. Het gebeurt de dag van vandaag. Mensen hebben nood aan een regelgevend kader wat dat betreft. Dat is heel eenvoudig op te lossen met een definitie van woningdelen en het invoeren van een meldingsplicht. Dan is het opgelost. Waarom doet u dat niet in de praktijk? Mijn vraag is dan ook heel eenvoudig, minister. Wanneer gaat u de obstakels die mensen ondervinden om op een veilige manier in Vlaanderen te kunnen woningdelen eindelijk wegnemen? *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel voor de vraag, mevrouw De Vroe. Ik begrijp geheel de bekommernis die er uit komt. Ik ben ook voor de vrije keuze van mensen voor hoe zij wonen, waar zij wonen, dat we dat zo veel mogelijk vrijmaken. De belemmeringen wegwerken is wat men inderdaad zou moeten doen, maar de vraag die men zich eerst moet stellen, is of die er wel zijn op Vlaams niveau. Laat mij u daar drie zaken over zeggen.

Eerst en vooral, het opsplitsen van vergunde woningen, dat kan. Men heeft daar vandaag een omgevingsvergunning voor nodig, maar er is geen belemmering of drempel in de Vlaamse regelgeving die dat zou tegenhouden. Maar het is natuurlijk wel lokale autonomie, het zijn de gemeentelijke voorschriften die dat regelen – hetzij een bijzonder plan van aanleg (BPA), een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP), een verkaveling, een verordening of wat dan ook. Zij zijn ook diegenen die het best kunnen afwegen of dat wel een goede zaak is voor een lokaal woonbeleid.

Nu stellen wij vast dat zij vooral vrezen dat zo'n opsplitsing zou leiden tot huisjesmelkerij, lagere woonkwaliteit of overbewoning. En op het platteland hoort men natuurlijk regelmatig de vrees voor 'appartementisering'. Het is dus een vraag voor de lokale besturen om dat af te wegen. Ik denk niet dat het nuttig is om daar vanuit de Vlaamse overheid in tussen te komen. Een mooi voorbeeld is trouwens Gent, u kent dat wel, waar een liberale burgemeester daarom beslist heeft om dat opdelen van woningen aan banden te gaan leggen. En ik begrijp dat ook, vanuit hun standpunt, om te zorgen dat die eengezinswoningen kunnen worden gevrijwaard in plaats van te worden opgedeeld, wat natuurlijk meestal –

niet alleen – gaat om winstmaximalisatie van de eigenaars. Dat is op zich slecht, maar een overheid moet daar natuurlijk het evenwicht in vinden.

Een tweede punt is het idee om definities in regelgeving op te noemen, zoals voor een gezinswoning, cohousing en al die verschillende nieuwe soorten. Dat zou de boel alleen nog maar vermoeilijken. Men gaat daarmee nog meer regels invoeren, men zorgt daar voor nog meer regulitis en men gaat op die manier contraproductief werken, want al die nieuwe definities zouden op zich ook weer nieuwe vragen oproepen. Ik ben ervan overtuigd dat de Vlaamse regelgeving vandaag flexibel genoeg is om nieuwe vormen te faciliteren. Als daar toch belemmeringen zouden zijn die ik niet ken, dan hoor ik ze graag. De Vlaamse regelgeving is op dit moment volgens mij flexibel genoeg.

Ten derde – en waar er waarschijnlijk of mogelijk wel een regelgevingsprobleem is – is er het federale niveau. Dat is omdat men de begrippen zoals 'gezin' koppelt aan belastingen; samenwoningsvormen worden gekoppeld aan uitkeringen die men krijgt, worden gekoppeld aan sociale voordelen en ga zo maar verder. Dat is niet alleen een rem op nieuwe woonvormen, maar evengoed een probleem voor singles in onze samenleving, die zich de laatste tijd ook geregeld laten horen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gweny De Vroe (Open Vld): Minister, u bent heel conservatief. U bent heel oubollig. *(Opmerkingen bij de N-VA)*

Mijn excuses, maar als u kijkt naar waar de noden nu liggen op onze Vlaamse woningmarkt, dan loopt uw beleid achter. U hebt het over opdelen van woningen, ik heb het over woningdelen. Kijk, ik heb bijvoorbeeld een heel grote woning en ik val alleen. Waarom zou ik naar een appartementje moeten gaan om betaalbaar te kunnen blijven wonen? Waarom kan ik mijn woning niet gewoon delen met anderen? Het gebeurt in de praktijk nu al, minister. Maar effectief, als men dat nu allemaal wil gaan doen, dan spreekt u over opdelen van woningen en vergunningsplicht.

Mijn voorstel en dat van mijn partij is heel duidelijk en dat kan nagelezen worden in de conceptnota van 29 maart 2022, vorig jaar. Laat die mensen vrij om die keuze te maken. Maak geen extra regels. Vereenvoudig, minister. Schaf de vergunningsplicht af. Ga voor een meldingsplicht, heel eenvoudig, zoals collega Schauvliege vorige legislatuur heeft ingediend. Gewoon melden bij de gemeente dat u gaat woningdelen. Zorg dat het reglementair kader er effectief is.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Joke Schauvliege (cd&v): Minister, ik ben het met u eens dat er vandaag de dag al veel kan en ik vind het ook goed dat de lokale besturen daar een afweging kunnen maken – ik volg u daar wel. Waar ik wel een beetje van schrok, is dat u zegt dat voor de nieuwe woonvormen eigenlijk alles al in kunnen en kruiken is. Ik dacht dat u een soort proeftuin had opgezet rond die nieuwe woonvormen en dat u in het najaar met een soort evaluatie zou komen, om op basis daarvan te kijken welke regelgeving bijgestuurd moet worden. Mijn vraag is of dat nog het plan blijft? Of zegt u nu, zoals vandaag, dat alles in orde is en dat er niets moet worden veranderd? *(Applaus van Tine Rombouts)*

De voorzitter: Mevrouw De Coninck heeft het woord.

Inez De Coninck (N-VA): Namens onze fractie kom ik ook graag even tussen bij deze vraag. Het klopt wat de minister zegt: er is geen enkel Vlaams decreet dat nu het woningdelen of het opdelen van woningen onmogelijk maakt, geen

enkel. Dat is nergens verboden, in geen enkel decreet. Wil dat dan zeggen dat dat overal zomaar mogelijk is? Of zouden we dat via een eenvoudige melding mogelijk willen maken? Voor onze fractie is dat alvast niet wat we willen. Ik denk dat beide principes mogelijk zijn binnen de bestaande regelgeving. Wij zien de noodzaak niet in om hiervoor een aparte regelgeving te creëren. Ik denk dat we moeten komen tot minder regelgeving, tot minder uitzonderingen in de plaats van meer. Ik heb het persoonlijk enorm moeilijk met het altijd bestempelen van het aanvragen van een vergunning als iets negatiefs. Ik denk dat er op zich toch niets mis is met het aanvragen van een vergunning. Dan kan het lokaal bestuur die toets doen van de goede ruimtelijke ordening en nagaan of er voldoende woningkwaliteit is. De aanvrager heeft daarna een rechtszekerheid, die bovendien eeuwigdurend is.

De voorzitter: Nu moet u stoppen, ik ben streng voor iedereen vandaag. Hebt u dus een vraag, heel kort?

Inez De Coninck (N-VA): Ik wil vragen aan de minister wat de timing is en wanneer we de evaluatie mogen verwachten van de oefening die hij aan het maken is rond de innovatieve woonvormen. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de Vlaamse woningmarkt staat voor heel grote uitdagingen, met enorme wachtlijsten voor sociale woningen maar ook met stijgende prijzen op de private huurmarkt. Ik durf eigenlijk wel te zeggen dat de echte antwoorden uitblijven. Alternatieve woonvormen kunnen daar een deel van de oplossing zijn, maar het feit dat er gewacht wordt met het verder uitwerken van dat juridisch kader, is toch wel typerend voor het woonbeleid van deze legislatuur.

We weten dat collega De Vroe al een tijdje pleit voor een reglementerend kader voor woningdelen, maar we stellen ons daar ook wel vragen bij. Zeker in steden waar er heel veel studenten zijn en pas afgestudeerden, kan dat de druk op de al hoge woningprijzen nog verhogen. We moeten daar dus zeker rekening mee houden.

Daarom, minister, wil ik u het volgende vragen. Hebt u daarover al overleg gehad met die lokale besturen of met vzw's als Samenhuizen? Hoe zien zij dat woningdelen dan concreet in de praktijk? *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (Vooruit): Ik denk dat collega De Vroe gelijk heeft dat het Vlaamse woonbeleid achterloopt. Het loopt achter op de realiteit, het loopt achter inzake een goed bouwritme voor sociale woningen en het inzetten op bijkomende betaalbare woningen. U loopt achter. Dat volg ik volledig.

We hebben deze week ook gezien dat heel veel gemeenten – en dat is opnieuw een teken dat u die realiteit toch wat miskent, minister – geen ruimtelijke planners vinden, dat ze geen omgevingsvergunningsdeskundigen vinden. Dat moet dan uitbesteed worden. Ik denk dat we in Vlaanderen eens goed moeten nagaan of de gemeenten vandaag in staat zijn om een goed ruimtelijkeordeningsbeleid te voeren met de huidige situatie op de arbeidsmarkt. Ik denk dat dat een breed debat moet zijn. Er zijn op het vlak van nieuwe woonvormen heel veel proefprojecten, heel veel experimenten, sommige al van de periode van de vorige minister. Komt er daar deze legislatuur nog een conclusie rond? Zal er nog iets ondernomen worden op het vlak van regelgeving rond alternatieve woonvormen? Ik mag het hopen.

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Eerst en vooral: dank u wel voor het compliment oubollig te zijn. Mijn vriendin vindt ook dat ik er oud uitzie in dit kostuum, maar ik ga dat niet aan mijn hart laten komen. *(Gelach)*

Wat ik ook aandoe, die kaalheid dring je toch niet terug. *(Gelach)*

Wat mij verwondert, mevrouw De Vroe, is dat u hier eigenlijk twee pleidooien voert. Een daarvan deelt u trouwens met mevrouw Schauvliege – ‘horresco referens’, als u het mij vraagt, toch op dat gebied.

Enerzijds zegt u dat er meer ingegrepen moet worden op de markt door een nieuwe regelgeving. Dat is het pleidooi dat jullie delen – met alle sympathie, mevrouw Schauvliege. Dat is wat u vraagt: meer regels. Maar dat werkt contra-productief. *(Opmerkingen bij Groen)*

Dat zouden we vandaag toch al moeten weten. Dat zou u als liberaal toch al moeten weten. *(Applaus van Koen Daniëls)*

Altijd als je nieuwe regelgeving ontwerpt, krijg je meer vragen, meer definities die gekaderd moeten worden en meer vraagstukken die opduiken dan oplossingen. Houd die regelgeving soepel, houd die vrij zodat men die in heel Vlaanderen, met heel veel verschillende woontypes, van platteland tot stedelijk, lokaal kan interpreteren en gebruiken.

Het tweede pleidooi dat u voert, en dat mij ook verwondert, is dat lokale besturen – ik heb Gent vermeld – plotseling verkeerd bezig zouden zijn en verkeerde keuzes zouden maken. In een paar van die lokale besturen zit uw partij trouwens ook mee aan het stuur. Ik begrijp de bezorgdheden die in bepaalde steden leven met betrekking tot het opdelen en bepaalde regelgeving rond ruimtelijk ordening en dergelijke meer. Ik kan ook begrijpen waarom men daar bepaalde initiatieven neemt. Ik geef ook de vrijheid aan die lokale autonomie.

Mevrouw Schauvliege, we hebben inderdaad het onderzoek gedaan en eind dit jaar zou dat opgeleverd moeten worden. Dat was in drie fases. De exacte stand van zaken zou ik zelf moeten opvragen, maar ik weet wel dat we in die eerste fase gingen zoeken naar die belemmeringen. Maar bij een vraag die ik beantwoord heb, is naar boven gekomen dat dat er niet heel veel zijn. Volgens mij zal die laatste fase de belangrijkste zijn, want dat is de fase waarin we gezegd hebben dat we het gaan opnemen met andere overheden in dit land, en dan meer bepaald met de federale overheid, om te kijken welke belemmeringen er daar zijn.

Er werd mij ook gevraagd of ik regelmatig samenzit met organisaties die nieuwe alternatieve woonvormen bepleiten. Ik doe dat en daar komt dikwijls één punt naar boven, namelijk het probleem van de domiciliëring. Zo zou het moeilijk zijn om op één adres verschillende domicilies te nemen, omdat dat dan een effect heeft op uitkeringen die men krijgt, op de sociale positie die men inneemt, de fiscale staat en ga zo maar door. Dat is iets wat zeker bekeken moet worden. Op het moment dat we bij die derde fase zijn, gaan we die discussie zeker moeten opnemen met de federale overheid. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw De Vroe heeft het woord.

Gwenny De Vroe (Open Vld): In 2014, in 2015, enzovoort, heb ik die laatste problematiek waar u nu over spreekt, aangehaald. De proeftuinomgeving die nu ten einde loopt en eindelijk geëvalueerd gaat worden, is destijds voortgesproten onder minister Homans, naar aanleiding van een van mijn eerste resoluties en

voorstellen. Als ik hier vandaag het woningdelen als voorbeeld aanhaal, dan heb ik het niet over het opdelen van woningen, en ik pleit – en ik heb soms de indruk dat ik Chinees spreek – voor minder regels. *(Opmerkingen van minister Diependaele)*

Er is de vergunningsplicht veranderen in een meldingsplicht, het vereenvoudigen van woningdelen, één grote woning met gemeenschappelijke ruimtes en individuele ruimtes. Dat is woningdelen, en dat kan met heel eenvoudige aanpassingen gerealiseerd worden. Collega Schauvliege, in de proeftuinomgeving wordt daar geen onderzoek naar gedaan. Dat staat daar los van. Minister, ik pleit ervoor dat u weggaat van uw conservatieve houding en voor een liberalere houding gaat.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de nitraatzaak

ACTUELE VRAAG van Stefaan Sintobin aan Zuhal Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over het vonnis dat de Vlaamse Regering oplegt aanvullende maatregelen te nemen inzake het mestbeleid

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Diependaele.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, de waterkwaliteit in onze rivieren in Vlaanderen is er zeer slecht aan toe. Een van de belangrijkste oorzaken daarvan is natuurlijk het teveel aan nitraten, dus het teveel aan mest in Vlaanderen. Daarover is jarenlang een beleid gevoerd dat absoluut niet zorgde voor een verbetering van onze waterkwaliteit. Jullie beloofden in jullie regeerakkoord om werk te maken van een aangepast mestactieplan, MAP 6 bis. Jullie zouden dat bijpassen, maar in plaats van dat dat is gebeurd, hebben jullie dat zelfs versoepeld. De milieubewegingen waren daar woest over, want dat betekent dat de waterkwaliteit achteruitgaat in plaats van vooruit. Zij zijn daarover naar de rechtbank getrokken, en wat blijkt? Ze krijgen gelijk. Binnen de zes maanden moeten er strengere maatregelen genomen worden zodat de waterkwaliteit gegarandeerd kan worden.

Minister Demir voelde de bui al hangen, en zij heeft gepoogd om een MAP 7 voor te stellen, maar vond binnen de regering geen akkoord. In plaats van zelf te zorgen dat ze tot een deftig voorstel kwam in de schoot van de regering, heeft ze de milieu- en landbouworganisaties bij elkaar gezet, met de vraag om zelf een voorstel te doen. Wat de kleuterregering niet bij elkaar kreeg, hebben die twee organisaties wel bij elkaar gekregen. Zij hebben een voorstel op tafel gelegd waarop jullie verder kunnen bouwen. Nu is het eigenlijk opnieuw aan jullie. Jullie moeten het voorstel dat is uitgewerkt, vertalen naar regelgeving, en het voorleggen aan het Europese niveau.

Minister, wat is nu precies de stand van zaken? Is het voorstel al naar het Europese niveau gestuurd? Zal dat binnen zes maanden goedgekeurd worden, zodanig dat u verdere klachten bij de rechtbank kunt vermijden?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, het is niet persoonlijk bedoeld, maar ik had het toch liever gehad dat minister Demir hier stond. Soit, het is nu eenmaal zo.

De voorzitter: Zeg, u moet minister Diependaele niet constant beledigen. *(Gelach)*

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik heb gezegd dat het niet persoonlijk is bedoeld. Mijn fractie noemt mij de boomer. *(Gelach)*

Op dat vlak moet u zich dus niet ongerust voelen dat u oubollig en conservatief zou zijn. Ik vind 'conservatief' trouwens een mooi woord.

De collega heeft de situatie een beetje geschetst. In juni 2022 hebben natuur- en milieuorganisaties een klacht in gediend tegen het beleid inzake de Nitraatrichtlijn. Er is trouwens ook goed nieuws, collega Schauvliege: de Natuurherstelwet werd gisteren voor de derde keer weggestemd. Dat zeg ik even tussendoor.

In de uitspraak van de rechter hebben de natuur- en milieuorganisaties inderdaad gelijk gekregen. De rechter legt de Vlaamse Regering op om binnen zes maanden nieuwe en andere maatregelen te nemen om iets te doen aan de vervuiling van de waterlopen. Ik moet daarbij zeggen dat er in november 2022, zoals collega Schauvliege ook heeft gezegd, een historisch akkoord was tussen enerzijds de natuur- en milieuorganisaties en anderzijds de landbouworganisaties. Zij zijn erin geslaagd MAP 7 te maken. Het was de belofte van minister Demir dat, eenmaal dat akkoord er was, zij dat naar de Vlaamse Regering zou brengen, en dat ook zou verdedigen binnen de Europese Unie. Hoe moet het nu verder? Net zoals bepaalde landbouworganisaties, begrijp ik niet waarom MAP 7 niet werd meegenomen in het verweer van deze klacht. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, collega's. Ik vervang inderdaad minister Demir. Zij is om een heel goede reden afwezig: ze is op de proclamatie van haar dochter. Een moeder mag dat natuurlijk niet missen, daar zijn jullie het allemaal wel mee eens.

Op 21 juni is er een vonnis gekomen. We zijn dus veroordeeld. Het vonnis zelf wordt op dit moment nog bestudeerd. We zijn veroordeeld omdat in te veel waterlopen de norm van 50 milligram nitraat per liter water wordt overschreden. Die norm werd al in 1991 vastgelegd. Er zijn sindsdien verschillende MAP's geweest, en de waterkwaliteit is wel degelijk verbeterd. Het eerste mestactieplan was er in 1996. De waterkwaliteit is verbeterd, maar het blijft nog een probleem. Zeker de doelstellingen van MAP 6 – dat is het Mestdecreet dat hier is goedgekeurd in 2018 – hebben we niet gehaald. Dat wijst op een stagnatie, of in sommige gevallen zelfs op een verslechtering.

De rechter heeft zich daar in eerste aanleg over uitgesproken, en heeft ons veroordeeld, maar er loopt al een tijdje een inbreukprocedure bij de Europese Commissie. Daarom is minister Demir proactief in gang geschoten, zoals mevrouw Schauvliege stelt. We hebben van de rechter zes maanden gekregen om maatregelen te nemen. Vorig jaar is er al overleg geweest om dat MAP 7 te maken. Er was toen een akkoord begin maart. Op 17 april is dat ingediend bij de Europese Commissie, maar daar is voorlopig nog geen reactie op gekomen.

Mevrouw Demir heeft ook al aangedrongen op een reactie, maar die hebben we nog niet.

Er is ondertussen wel proactief parallel een MER-procedure (milieueffectrapport) opgestart, om te zien of dat akkoord al dan niet zou voldoen aan die richtlijn en het Mestdecreet. Want ook de meest recente cijfers – en die zijn dan heel recent,

want ze zijn namelijk van vorige week – wijzen op overschrijding bij een vierde van de meldpunten.

Er is daarom morgen al een overleg gepland om dat te bespreken en te kijken of we die maatregelen nog moeten aanscherpen. De rechter zegt ook zelf dat we niet kunnen wachten tot het zevende mestactieplan (MAP 7) in uitvoering is. Daarom gaat mevrouw Demir samen met het middenveld bekijken welke maatregelen nog moeten worden genomen om aan het vonnis te voldoen en verdere veroordeling en zelfs dwangsommen in de toekomst te vermijden.

Mijnheer Sintobin, u wil ik wel nog meegeven – omdat u het concreet vroeg – dat MAP 7 wel is meegenomen in het verweer, maar op dat moment was het nog niet definitief afgeklopt. Daardoor heeft de rechter dat waarschijnlijk, zoals ik het heb begrepen, niet meegenomen in zijn beoordeling.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het klopt: zes maanden is niet veel tijd. Ik hoor dat er nu eindelijk wel stappen zijn gezet naar de Europese Commissie, maar dat er eigenlijk nog heel wat moet gebeuren. Er moet inderdaad nog een milieueffectrapport opgemaakt worden, er moet nog een openbaar onderzoek gevoerd worden. Dus wachten op een MAP 7 is totaal niet aan de orde. Dat betekent dat er nu eigenlijk versneld concrete maatregelen moeten komen om de waterkwaliteit te verbeteren.

Ik hoor dat u daarvoor terugkijkt naar de milieubeweging en de landbouworganisaties, maar wordt het niet eens tijd dat de minister van Leefmilieu haar eigen verantwoordelijkheid neemt en samen met de administratie versnelde maatregelen uitwerkt, zodanig dat die morgen van kracht kunnen gaan in plaats van daar weer een oeverloos overleg over op te starten?

De rechtbank is duidelijk, dus laten we daarmee aan de slag gaan. Mijn concrete vraag is: welke maatregelen zal de minister dan voorstellen?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister, ik kan niet tegen u zeggen dat de rechter een verkeerde uitspraak heeft gedaan. Hij of zij heeft zelfs MAP 7 niet in rekening genomen. Dat is eigenlijk onvoorstelbaar, want het gaat natuurlijk over MAP 7. Het zijn trouwens de natuur- en milieuorganisaties samen met de landbouworganisaties die een akkoord hebben bereikt, dus iedereen zou toch voor rede vatbaar moeten zijn.

U hebt gelijk wanneer u stelt dat de waterkwaliteit de afgelopen jaren wel degelijk verbeterd is. Dat er nog problemen zijn, zal ik niet ontkennen, natuurlijk. Dat de landbouwers veel inspanningen doen, wordt hier nooit benadrukt. Dat ook niet alleen de landbouwers vervuilers zijn, wordt ook nooit meegenomen in dit debat.

Ik vind dat er nu vooral moet worden gefocust op een MAP 7. Inderdaad, ook de milieu-, natuur- en landbouworganisaties dringen erop aan dat de politiek nu eindelijk in gang moet schieten, dat mevrouw Demir in gang moet schieten en dat mevrouw Demir inderdaad stevast, continu, aan de poort staat van Europa om te zeggen dat MAP 7 hier is.

Kunt u, minister, garantie geven dat er rechtszekerheid is, zodat de landbouwers vanaf 1 januari 2024 weten waar ze aan toe zijn? *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (Vooruit): Dank u, minister, u ziet er in dat kostuum alleszins beter uit dan mevrouw Demir. *(Gelach)*

We laten dat in het midden, maar ik denk dat de evidente reden waarom de rechtbank MAP 7 niet kon meenemen in de beoordeling natuurlijk is omdat MAP 7 formeel niet bestaat, op dit ogenblik niet van kracht is en geen maatregelen heeft die vandaag in werking zijn en dus effect kunnen hebben.

Heel simpel lijkt me de eerste vraag: wanneer denkt u dat dat dan effectief in werking zou kunnen treden, binnen die zes maanden of niet? Maar vooral ook: ook MAP 7 houdt rekening houdt met elementen uit het fameuze stikstofakkoord, zoals de nogal grondige afbouw van een deel van de veestapel, wat niet geweldig blijkt te lukken. Met andere woorden, minister: zullen de randvoorwaarden voor het kunnen uitvoeren en kunnen effect hebben van MAP 7 vervuld zijn binnen de komende zes maanden? Want anders heeft het niet veel zin.

Collega Sintobin, de waterkwaliteit gaat de voorbije jaren niet meer vooruit. In het begin is ze een beetje verbeterd, maar ze is ondertussen al jaren gestagneerd. In tegendeel, ze gaat zelfs weer achteruit. Dus het is hoog tijd om er iets aan te doen.

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Ik denk dat we allemaal blij waren toen het historisch akkoord tussen de stakeholders, de landbouw en de natuur, werd gesloten. De vraagstellers geven me de indruk om dit eventjes achterwege te laten en dat het nu top-down is vanuit de administratie en de minister. Ik denk dat dit geen goede beslissing zou zijn.

Inderdaad, zoals collega Tobback zegt, kan de rechtbank moeilijk rekening houden met iets wat de facto nog niet gestemd en goedgekeurd is. Je kunt het wel in overweging nemen maar niet als een bestaand stuk.

Ten tweede, als je ziet dat de MER-procedure ondertussen loopt, dat het voorstel op 17 april is ingediend bij Europa en dat men aandringt bij Europa om er snel werk van te maken en feedback te krijgen, zou het een spijtige zaak zijn om dat stakeholdersoverleg tussen natuur en landbouw niet meer te gebruiken voor verder overleg.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (cd&v): Collega's, ik wil inderdaad even aansluiten uit bezorgdheid dat we niet overhaast maar doordacht te werk gaan. Het is al jaren duidelijk dat er om de vier jaar een nieuw actieplan moet worden opgemaakt. We weten dat dat niet gelukt is en we weten dat de organisaties gevraagd zijn om samen te kijken welk actieplan er kan worden uitgewerkt. Er is inderdaad in maart een voorstel op tafel gelegd. Ik heb toen aan de minister gevraagd om er werk van te maken dat plan bij Europa te verdedigen en vervolgens te kunnen omzetten naar een regelgevend kader. In die zin ben ik een beetje verrast, minister, met uw uitspraak dat de rechter nu vraagt om versneld actie te ondernemen. Ik denk het niet, er is heel duidelijk aangegeven dat er binnen zes maanden actie moet worden ondernomen maar ik ga er ook van uit dat MAP 7 effectief en in overleg met Europa tot oplossingen kan komen.

De voorzitter: Ik ga ervan uit dat u nu afrondt.

Tinne Rombouts (cd&v): Zij die de procedure aangespannen hebben, hebben die consensus mee gesloten. Ik ga ervan uit dat zij achter het plan staan.

Minister, bij dezen de vraag of u achter de consensus staat en of dat mee zal worden verdedigd?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Bedankt voor de bijkomende vragen. Mijnheer Tobback, ik denk dat ik op uw vraag over waarom MAP 7 niet is meegenomen en niet in rekening is gebracht door de rechter, heb geantwoord.

Er zijn twee zaken die me een beetje verwonderen. Mevrouw Schauvliege, ik weet niet of het een nieuw standpunt is van Groen om vooral niet met de stakeholders te overleggen? Het lijkt me cruciaal dat op een moment dat je een akkoord hebt gesloten, je dat honoreert en met dezelfde partijen bekijkt of er eventueel een aanscherping van die maatregelen nodig is. Ik hoor hier plotseling een groene politicus die zegt dat natuur- of landbouworganisaties niet moeten worden betrokken. Dit verwondert mij. Ik denk dat mevrouw Demir doet wat ze moet doen en dat is dat ze het overleg – en dat is geen evidentie, we waren allemaal blij dat het akkoord in maart gesloten is – opnieuw opneemt. Dat toont alleen maar respect voor de organisaties en dat is belangrijk.

Ten tweede, het minste wat je kunt zeggen is dat mevrouw Demir hier heel proactief is opgetreden. Er wordt al vanaf het najaar van vorig jaar werk gemaakt van een nieuw MAP 7. Men heeft ook niet gewacht op een beoordeling van de Europese Commissie. Mevrouw Rombouts, het is al op 16 of 17 april ingediend bij de Europese Commissie. Er is aangedrongen op een antwoord maar dat is er nog niet. Men heeft ook niet gewacht op een antwoord, ondertussen loopt er een MER-procedure om te kijken of de nieuwe maatregelen voldoen.

Er zijn vorige week nieuwe cijfers bekend gemaakt die aantonen dat één op de vier meetpunten een onvoldoende heeft. Ik ben er in elk geval van overtuigd dat er overlegd moet worden. Dat overleg zal morgen plaatsvinden, wat ook bijzonder snel en proactief is als u het mij vraagt, en dan zal moeten gekeken worden of een aanscherping van die maatregelen al dan niet nodig is. Inderdaad, het overleg zal ook een antwoord bieden op de vraag of we het binnen die zes maanden die de rechter ons heeft gegeven, opgelost krijgen en of we daarmee de Europese Commissie tevreden kunnen stellen.

Minstens even belangrijk, en daar ben ik het helemaal mee eens, is dat ook landbouwers en andere actoren in ons economisch weefsel moeten weten waar ze aan toe zijn. Mochten er aanscherpingen komen, dan is het belangrijk dat ook zij weten hoe ze daar verder moeten mee omgaan. Het overleg lijkt me een goede en proactieve strategie.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, uw antwoord maakt mij bijzonder ongerust. Stilaan heeft deze Vlaamse Regering een abonnement op de rechtbank. We hadden al De Luchtzaak, we hebben het zonnepanelendebacle, we hebben het stikstofarrest en nu hebben we de nitraatzaak. Als ik jullie zo bezig hoor, dan zijn jullie opnieuw de hete aardappel aan het doorschuiven naar de milieuorganisaties en de landbouworganisaties, in plaats van zelf met een voorstel te komen. Dit is gewoon niet fair!

Mijn oproep is dat u nu eindelijk eens een beleid voert dat werk maakt van een gezonde leefomgeving, in plaats van een slap beleid dat u voortdurend moet gaan verdedigen bij de rechtbank. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Uiteraard moeten natuurorganisaties en landbouworganisaties betrokken blijven bij het overleg. Dat lijkt mij logisch. Maar landbouworganisaties hebben ook tot hier en niet verder gezegd. Tot hier en niet verder, minister. Mevrouw Demir heeft beloofd om, wanneer de organisaties samen een akkoord over de Nitraatrichtlijn zouden bereiken, dit te verdedigen. Verdedigen binnen de Vlaamse Regering en binnen Europa. Minister Demir heeft nooit gezegd of er nooit voor gepleit dat wij nog verstrengingen zouden invoeren. En nu zegt ze plotseling, wegens die uitspraak, dat we misschien toch wel zullen moeten bekijken om verstrengingen in te voeren. Neen, neen! We gaan dat niet doen. MAP 7 zal, inderdaad, tot resultaat leiden. MAP 7 kan trouwens retroactief worden ingezet, zoals men vroeger al eens een MAP heeft ingezet. Wanneer MAP 7 tot goede resultaten leidt, zal dat ook goed zijn voor de waterkwaliteit nu, in 2023. Zo werkt het. Dus geen nieuwe beperkingen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mieke Schauvliege aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management, over de Vlaamse blokkering van het Nationaal Energie- en Klimaatplan

ACTUELE VRAAG van Sam Van Rooy aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de discussie over het geactualiseerde Belgische Energie- en Klimaatplan

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de onderhandelingen betreffende het Belgisch Energie- en Klimaatplan

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Zuhair Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de deelplannen binnen het Nationaal Energie- en Klimaatplan

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Diependaele.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, minstens 1 miljard euro. 1 miljard euro, dat is de boete die ons land boven het hoofd hangt als we de Europese klimaatdoelen niet halen. Dat is een boete voor alle burgers in dit land, ook voor de Vlamingen. Blijkbaar laat dat u koud. Europa verwacht van ons land dat we de CO₂-uitstoot verminderen met 47 procent. Dat is nodig want de klimaatcrisis is er nu. Ze is er vandaag. Het is vandaag poederdroog, en de komende weken en maanden ziet het er niet beter uit.

De klimaatcrisis tegenhouden, minister, is in ieders belang. Dat is niet alleen nodig om ons te beschermen tegen de hitte, tegen de droogte of tegen overstromingen, maar dat is ook nodig om ervoor te zorgen dat we niet 1 miljard euro aan boetes moeten betalen. Van een minister van Financiën, die dweept met 'haalbaar en betaalbaar', zou je op zijn minst verwachten dat hij die monsterboetes wil vermijden. Blijkbaar niet, want uw regering vindt dat we met 40 procent reductie moeten volstaan. Meer nog, zelfs dat haalt u niet.

Minister, we hebben een klimaatbeleid met lef nodig. We hebben nood aan serieuze ministers die echt stenen in de rivier kunnen verleggen, die de klimaatcrisis aanpakken. Vandaag. Er is nu actie nodig. Maar keer op keer haalt u de lat naar beneden, en daarmee saboteert u nog maar eens het Belgische klimaatbeleid.

Minister, mijn vraag is dan ook heel simpel. Zult u uw boycot staken, uw verantwoordelijkheid opnemen en meewerken aan het Nationaal Energie- en Klimaatplan, gericht op de Europese doelstelling? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Voorzitter, goede Vlaams Belangcollega's, ambtsgenoten, minister, het zit er weer bovenarms op tussen de Vlaamse en de Federale Regering. Dit keer gaat het over de tegen 2030 te behalen CO₂-reductie, alsof er in dit land geen serieuze problemen zijn. De tirannieke klimaat-hysterische EU, met klimaatayatollah Frans Timmermans op kop, verplicht België tegen 2030 om 47 procent minder CO₂ uit te stoten. Het Vlaams klimaatplan spreekt echter over een daling met 40 procent. Maar laat ons eerlijk zijn, minister: ook die 40 procent CO₂-reductie is veel te hoog gegrepen, tenzij u de Vlamingen nog meer wilt pesten met klimaatregelneverij en hoge facturen. Voor talloze Vlamingen is ook 40 procent CO₂-reductie tegen 2030 simpelweg niet haalbaar en niet betaalbaar. Dit klimaatdossier laat ten overvloede zien dat Vlaanderen onder het juk zit van zowel België als de Europese Unie. In wezen zijn de Vlamingen geen baas over hun eigen leven, over hun eigen toekomst.

Vivaldi dreigt ermee dat Vlaanderen zou moeten opdraaien voor een factuur van niet minder dan 1,4 miljard euro. Dat is een soort CO₂-boete, en dat terwijl de wereld in 2022 nog altijd voor 82 procent op kolen, gas en olie draaide. Ondanks alle peperdure inspanningen is dat al meer dan twintig jaar onveranderd. Het verbruik van kolen is zelfs licht gestegen, en ondertussen is Vlaanderen slechts verantwoordelijk voor amper 0,12 procent van de wereldwijde CO₂-uitstoot. Ik roep deze Vlaamse Regering dus op: ga inderdaad niet voor min 47 procent CO₂-reductie. Maar ga ook niet voor min 40 procent CO₂-reductie, en betaal uiteraard die CO₂-boete niet. Doe gewoon aan klimaatadaptatie, en stop met mee te hollen in deze CO₂-waanzin. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, we zitten op het einde van de warmste maand juni ooit sinds het begin van de metingen. De rook van de bosbranden van Canada komt ondertussen over de hele Atlantische Oceaan aangedreven tot bij ons. Ondertussen zijn de verschillende regeringen in dit land vooral bezig met naar zichzelf te wijzen, en vooral geen actie te ondernemen. Dat begrijp ik echt niet. Vlaanderen blokkeert de hele boel. De Federale Regering heeft veel grote woorden, maar schuift de kosten ondertussen gewoon door naar de gewone mensen. En in Europa zijn er subsidies voor de grote bedrijven, en taksen voor de gewone mensen. Op die manier gaan we er niet geraken.

Wat Vlaanderen doet, is toch wel heel opmerkelijk. Jullie kopen blijkbaar liever voor 1 miljard euro propere lucht aan uit het buitenland dan hier te investeren in een ambitieus en sociaal klimaatbeleid om de uitstoot van broeikasgassen hier naar beneden te krijgen. Ik begrijp dat niet.

Wat is jullie probleem eigenlijk, met investeren in beter en betaalbaar openbaar vervoer? Wat is jullie probleem met massaal investeren in isolatie van huizen? Wat is jullie probleem met betaalbare publieke hernieuwbare energie? Zouden jullie dat miljard niet beter daarvoor gebruiken? Dan hebben we er tenminste nog iets aan.

Minister, iedereen ziet dat het klimaat in sneltempo aan het veranderen is. Het is nu echt het moment om er iets aan te doen. Mijn vraag is dus heel duidelijk. Een of ander cijfertje behalen interesseert me op zich niet. Zijn jullie met de Vlaamse Regering niet van plan om die ambities te verhogen, zodat de leefbaarheid op deze planeet gegarandeerd kan worden voor de komende generaties, en ook nog voor deze? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, als ik zowel het klimaatdebat hier vandaag in dit huis bekijk, als de strijd die onze klimaat- en energieministers aan het voeren zijn, ben ik eigenlijk plaatsvervangend beschaamd. Ik ben plaatsvervangend beschaamd, omdat onze ministers zich verliezen in een oorlogje over doelstellingen en over wie wat zou moeten doen, en vooral over wie wat niet zou moeten doen. Ik ben ook beschaamd over de manier waarop de groenen hier staan te dreigen met boetes, crisis, boycotten en sabotage. Aan de andere kant van het spectrum zijn er de collega's van het Vlaams Belang, die het hebben over hysterie, ayatollahs en regelneverij, en besluiten met vooral niets doen, met aan adaptatie doen, waarvan we allemaal weten dat het de duurste oplossing is om het klimaatprobleem aan te pakken. Ik denk dat dat nergens toe zou leiden.

Het debat moet op de juiste manier worden gevoerd, minister. Misschien is het goed dat u hier vandaag bent om het gezond verstand weer in het klimaatdebat te brengen. Dat is dringend nodig.

We moeten het hebben over de maatregelen die het verschil kunnen maken niet alleen voor het klimaat maar ook voor de portemonnee van de mensen. De manier waarop we mensen kunnen helpen om op een ecologisch maar vooral economisch verantwoorde manier hun huis te verwarmen, waarop we kunnen helpen om op een ecologisch verantwoorde en betaalbare manier met de auto te rijden, of het openbaar vervoer of de fiets te gebruiken, de manier waarop we onze bedrijven gaan begeleiden om energie-efficiënter te produceren: daar moet het over gaan, over concrete maatregelen die het verschil kunnen maken. Het mag geen doelstellingenoorlogje worden tussen ministers die vooral zichzelf willen profileren zonder het verschil te maken voor het klimaatdebat.

Minister, op welke manier zullen u en uw regering ervoor zorgen dat er terug naar de tekentafel wordt gegaan, dat er werk wordt gemaakt van een geïntegreerd energie- en klimaatplan, zoals Europa het vraagt, maar vooral zoals de mensen en de bedrijven het van ons verwachten?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u voor de vragen.

Mijnheer Bothuyne, ik ga me mooi houden aan de voorbereiding van het kabinet-Demir. (*Gelach*)

Maar als ik toch een persoonlijke noot mag toevoegen, is het deze. Ik ben oprecht ontroerd door de bezorgdheid van Groen en de PVDA voor onze Vlaamse financiën. Het is zeldzaam dat ik dat hoor. (*Applaus*)

Al was het waarschijnlijk niet eens dat wat jullie bedoelden.

Het Vlaams Energie- en Klimaatplan werd recent geactualiseerd. Oorspronkelijk was de ambitie min 35 procent. Dat was de afspraak in 2019. In november 2021 is dat opgetrokken naar min 40 procent. Daarbij is belangrijk dat we als Vlaamse overheid de keuze hebben gemaakt om niet zomaar aan doelstellingenfetisjisme te doen, om niet zomaar hoge doelstellingen te gaan verkopen als een politiek opbod, maar ook te zorgen dat daar doorgerekende maatregelen tegenover staan. We moeten weten hoe we die doelstellingen gaan bereiken.

Dat plan is bezorgd aan de andere regeringen in dit land, als een Vlaamse bijdrage aan het federale energie- en klimaatplan. Dat is exact dezelfde werkwijze als wat we toegepast hebben in 2019. Nu is er maandag een bijeenkomst geweest van de bevoegde ministers. De hele federale koepel, maar ook de

bevoegde Brusselse minister, weigerde om dat in te dienen. Dat lijkt me in strijd te zijn met alle democratische regels in dit land. Een ander standpunt hebben is geen enkel probleem, maar je kunt niet zomaar weigeren om dat door te geven. Dat lijkt me niet te getuigen van enig democratisch besef, laat staan van enig samenwerkingsfederalisme.

Laat het wel duidelijk zijn: wij gaan voluit voor die min 40 procent. Mevrouw Demir heeft de vraag herhaald om het plan dat wij hebben voorbereid en dat door alle coalitiepartners binnen de Vlaamse Regering is goedgekeurd, mee te nemen in het federale energie- en klimaatplan en om dat in te dienen met respect voor de bevoegdheden van elke entiteit.

Mevrouw Demir heeft zelfs nog een constructief voorstel gedaan om een passage op te nemen in het akkoord om duidelijk te maken wat precies de spagaat is tussen die 40 en 47, maar daar is zelfs niet op ingegaan. Mocht er al sprake zijn van blokkering, sabotage of wat dan ook, laat dan duidelijk zijn van wie dat komt, want blijkbaar vindt niet iedereen in dit land de Vlaamse democratie even belangrijk.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, het is gewoon zo dat Vlaanderen weigert zijn deel te doen en eigenhandig beslist om 40 procent van de broeikasgassen te reduceren in plaats van wat wettelijk moet, namelijk 47 procent. Voor de rest kijkt u naar de andere gewesten. Jullie beslissen dat gewoon zelf, zonder overleg.

Maar er is meer. 120 experten hebben hier in dit Vlaams Parlement verteld dat u zelfs uw 40 procent reductie niet zult halen. U rekent zich gewoon rijk met uw plan.

Het is dus dringend tijd, minister, dat u extra maatregelen neemt om die 47 procent te halen, om ervoor te zorgen dat we echt stappen vooruit zetten. Stop dus met het kappen van bomen. Investeer in openbaar vervoer. En zorg ervoor dat mensen met een kleine portemonnee ook kunnen renoveren. Minister, welke extra maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat die doelstellingen ook effectief gehaald worden? *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Minister, ambtsgenoten, neem allen uw rekenmachine er even bij, want ik heb voor u allen een zeer duidelijke en fundamentele vraag, namelijk: al die klimaatmaatregelen, al die regelnevel, al die hoge facturen voor elektrische wagens, warmtepompen, woningrenovatie enzovoort, welke impact hebben die eigenlijk op de temperatuur? U hebt allemaal de mond vol van hoge percentages CO₂-reductie. Wel, vertel mij en de Vlamingen vandaag dan ook maar eens eerlijk hoeveel minder opwarming van de aarde er zou zijn als de CO₂-uitstoot in Vlaanderen tussen 2005 en 2030 effectief zou worden verminderd met 40 procent.

Ik zal u nog wat helpen: 40 procent CO₂-reductie tussen 2005 en 2030 – op 25 jaar tijd, dus – komt overeen met 19,3 megaton CO₂. Wel, zeg mij en de Vlamingen nu eens eerlijk hoeveel graden Celsius minder opwarming dat in de praktijk zou betekenen. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, u illustreert perfect het probleem. Wij stellen hier vragen over het gebrek aan ambitie van de Vlaamse Regering en over het

gekissebis tussen alle ministers van klimaat in dit land, en het enige wat u doet, is gewoon verder kissebissen.

Er is een doelstelling opgelegd. En het Europese klimaatbeleid is mijn klimaatbeleid niet, verre van. Ik heb het gezegd: subsidies, subsidies, subsidies voor de grote bedrijven en taksen, taksen, taksen voor de gewone mensen. Maar die 47 procent is geen gigantisch hoge doelstelling. Vlaanderen kiest ervoor om ver onder die lat te gaan en om dan verder de boel te blokkeren. Minister, dat gevecht onder elkaar, in plaats van samen te werken en te proberen om een oplossing te vinden voor iets wat een van de grootste uitdagingen van onze tijd is, namelijk de toekomst op deze planeet, dat is toch wel ongelooflijk. Dat toont toch echt wel aan dat bijvoorbeeld het splitsen van die bevoegdheid van klimaat echt onzinnig is geweest. Waar zijn wij mee bezig, met vier verschillende ministers die zich afvragen hoe ze allemaal apart beleid moeten gaan voeren? Alsof CO₂ of broeikasgassen zich iets aantrekken van de taal die er wordt gesproken in het gebied waar ze worden uitgestoten.

Mijn vraag is dus opnieuw: op welke manier gaan jullie de ambities verhogen? Want u spreekt over doelstellingenfetisjisme, maar niemand vraagt doelstellingenfetisjisme. Wij vragen net onderbouwde maatregelen. En in jullie plan zitten die niet. Jullie komen niet eens aan jullie eigen doelstelling. Dus: wat gaan jullie nog doen? *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Minister, als u met succes als bemiddelaar aan de slag wilt gaan tussen onze klimaat- en energieministers in dit land, zal het iets meer moeten zijn dan wat u vandaag hebt verteld.

Eerst en vooral ten aanzien van de groene collega's: zij verwachten blijkbaar dat Vlaanderen op zijn eentje alle klimaatproblemen gaat oplossen. *(Opmerkingen van Stijn Bex)*

Collega's van Groen, ook de federale overheid heeft, tot nader order en tot spijt van sommigen hier in dit halfroond, bevoegdheden die op het Vlaamse grondgebied natuurlijk een heel belangrijke impact kunnen hebben.

We hebben hier de Energie- en Klimaatcommissie van collega Gryffroy gehad, met heel veel experts. Welke maatregel is volgens hen het meest efficiënt om van onze klimaat- en energietransitie een succes te maken, zowel voor het klimaat als voor de portemonnee van de mensen? Dat is de taxshift. Dat is het verschuiven van lasten, zodat elektriciteit goedkoper wordt, zodat elektrische verwarming, warmtepompen, elektrische mobiliteit goedkoper worden voor de mensen in Vlaanderen. Die taxshift is voor nul uitstoot meegerekend in de federale plannen ...

De voorzitter: En u hebt nog nul seconden tijd ...

Robrecht Bothuyne (cd&v): ... en is ook voor nul uitstoot meegerekend in de Vlaamse plannen. De plannen die federaal en Vlaams op tafel zijn gelegd zijn dus niet af. Er moet worden samengezeten. Er moet op basis van die concrete maatregelen gewerkt worden om het verschil te maken voor onze gezinnen en onze bedrijven. *(Applaus van Vera Jans en Tinne Rombouts)*

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Het Vlaamse Gewest is het meest ambitieus als het gaat over gebouwen. Het is het meest ambitieus als het gaat over de vergroening van de vloot. Brussel is het minst ambitieus op het vlak van gebouwen, maar ze

gaan wel naar min 47 procent. Wallonië gaat naar min 47 procent. Maar wij bemoeien ons niet met wat Brussel of Wallonië beslist. Wij doen ons eigen ding. We kunnen enkel kijken naar die min 40 procent, die inderdaad door ons is onderhandeld, en niet met Europa. Als de Europese Rekenkamer momenteel zegt dat de doelstellingen financieel onhaalbaar zijn tegen 2030, als Denemarken vandaag beslist heeft om het energie-eiland stop te zetten omdat het te veel geld kost, als je ziet dat we hier nog altijd niet kunnen beslissen om kerncentrales te bouwen, te renoveren of open te houden, dan vraag ik me af waar de discussie zit.

Ik denk dat wij, als Vlaanderen, goed bezig zijn. (*Applaus van Philippe Muyters*)

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: De heer Gryffroy heeft al een deel van het gras voor mijn voeten weggemaaid. Ik kan hier een heel lijstje opnoemen – ik zal dat ook doen, want ik heb tijd – met maatregelen die wij al nemen en punten waarop wij wel degelijk heel sterk staan. Voor sommige zijn we zelfs koploper in Europa.

Er wordt wel eens gezegd dat andere lidstaten veel meer doen. Neen, in een op de drie lidstaten stijgt de CO₂-uitstoot in de niet-ETS-sector (emissions trading system). In Vlaanderen is dat niet het geval. Hier daalt die uitstoot wel degelijk. Sinds het aantreden van de regering is er meer CO₂ teruggedrongen in drie jaar tijd dan gedurende de vijftien jaar daarvoor. We stonden op min 4 procent bij het aantreden van mevrouw Demir, bij de start van deze Vlaamse Regering, en we staan nu niet aan min 10 procent. Dat is nog niet voldoende, natuurlijk niet, dat zegt niemand. Maar het bewijst wel degelijk dat we stilaan op gang geraken, en dat we de maatregelen in uitvoering brengen.

Sinds het aantreden van mevrouw Demir is er 1700 megawatt aan zonnepanelen bij gekomen. Laat me daarbij ook zeggen dat bij de sociale woningen het grootste project van heel Vlaanderen loopt. Op vijf jaar tijd zijn er, denk ik, 396.000 zonnepanelen op zo'n vijftigduizend woningen geplaatst. Dat zorgt voor een heel grote stap voorwaarts, dankzij onze sociale woningen, en trouwens in het voordeel van zowel de verhuurders als de huurders, en met natuurlijk klimaatvoordelen voor de hele samenleving.

Mevrouw Demir heeft voor minstens 650 megawatt aan windturbines vergund, en de procedures met negen tot twaalf maanden ingekort.

De verkoop van warmtepompen is in dit land in 2022 gestegen met 76 procent tegenover 2021. Dat is wel degelijk te danken aan maatregelen die we genomen hebben.

Op het vlak van energie-efficiëntie en energiebesparing hebben wij in Vlaanderen in de voorbije jaren als enige gewest van het land de doelstellingen bereikt. Dus aan iedereen die zegt dat andere lidstaten of deelstaten hogere doelstellingen hebben: wat ben je daarmee als je ze niet haalt? Wij hebben ze wel degelijk gehaald. Ondertussen zien we inderdaad ook federale maatregelen – waar ik mezelf grote vragen bij stel – waardoor men renoveren nog moeilijker gaat maken door een btw-verhoging. Dat ligt nog op tafel. Het is me niet duidelijk of dat er nu doorkomt of niet. Het zou in elk geval geen goede beslissing zijn.

Op een aantal punten zijn we ook koploper. Onze renovatiestrategie is de tweede beste van Europa. We zijn de enige regering die haar doelstellingen haalt op het vlak van energiebesparing, dat heb ik daarnet al gezegd. België haalt die doelstelling dankzij Vlaanderen, niet ondanks. Wij halen die doelstelling dankzij

Vlaanderen. Vlaanderen is daar degene die het gros van het werk op zijn rug neemt.

Wij waren ook de eerste regering die energiedelen mogelijk maakte en de renovatieverplichting invoerde. Dat is trouwens ook een goede zaak voor de woningmarkt, die ervoor zorgt dat woningen die op het vlak van energie slechter presteren iets goedkoper worden, wat we geleidelijk aan zien. Maar we zijn daarmee de eerste regio in Europa om dat te doen.

We staan in de Europese top 3 voor windenergie op land en voor de geïnstalleerde zonnepanelen per inwoner. Voor zover ik weet, is deze Federale Regering er nog niet in geslaagd om offshore windmolens te gaan realiseren. We voeren een verplichting in voor grote bedrijven om zonnepanelen te plaatsen en hun verantwoordelijkheid te nemen en ga zo maar door. Kijk, we kunnen die discussie blijven voeren, maar voor mij zal het in elk geval absoluut belangrijk zijn dat als je uitspraken wilt doen naar buiten toe, als je kiezers wilt verleiden met hoge doelstellingen: 'put your money where your mouth is'. Zorg er dan ook voor dat je de maatregelen neemt om die doelstellingen te bereiken – het doelstellingen-fetisjisme zoals ik daarnet beschreef. Maar vandaag zie je dat diegenen die daar het hardst in vooroplopen, niet altijd diegenen zijn die ook effectief de maatregelen nemen om die te gaan bereiken. Ik denk inderdaad dat je op die manier veel eerlijker moet zijn met de Vlaming. Ja, er zijn klimaatinspanningen nodig. En ja, wij doen die ook op een gebalanceerde, haalbare, betaalbare manier, maar we zorgen ook effectief dat die maatregelen tot resultaten leiden en dat we de doelstellingen die we vooropzetten, ook halen. *(Applaus van Philippe Muyters en Vera Jans)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, 1 miljard euro over de balk gooien omdat jullie weigeren om jullie deel te doen? Dat noem ik niet haalbaar en betaalbaar. Zorgen voor ons klimaat is zorgen voor een gezonde, groene planeet, nu en in de toekomst. In plaats van de turboknop op te zetten op jullie klimaatbeleid gaan jullie op de rem staan, net zoals jullie dat gedaan hebben met de Natuurherstelwet.

Minister, ik roep u op om de boycot te stoppen en in actie te schieten zodanig dat we die 1 miljard euro niet moeten betalen. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Van Rooy heeft het woord.

Sam Van Rooy (Vlaams Belang): Het verbaast me natuurlijk niet dat niemand in dit parlement kan zeggen of durft te zeggen tot hoeveel minder opwarming van de aarde al die peperdure klimaatregelgeving in Vlaanderen uiteindelijk zal leiden. Ik zal dan zelf het antwoord maar geven, want de Vlamingen hebben daar recht op. Minister, Vlaamse Regering, uw 40 procent CO₂-reductie tussen 2005 en 2030, een daling met 19,3 megaton, zou volgens het Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC) overeenkomen met 0,0000087 graden Celsius, afgerond 0 graden Celsius. *(Sam Van Rooy toont een blad met het cijfer erop.)*

Proficiat. En alsof dat nog niet potsierlijk genoeg is: die 19,3 megaton die Vlaanderen dus op 25 jaar tijd minder zou moeten uitstoten, wordt door China uitgestoten op minder dan één dag. Dat wordt dus op minder dan één dag compleet tenietgedaan. 'I rest my case.' U bent werkelijk allemaal knettergek geworden. *(Gelach en applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Dat was nu ook niet zo beleefd.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het is toch al niet oubollig.

Minister en mijnheer Gryffroy, 'wij zijn goed bezig, ook al zeggen ze van niet'. Ik bedoel: Vlaanderen is goed bezig. Er is juist één klein probleempje. Dat is dat jullie compleet, maar dan ook compleet uit de richting liggen om jullie eigen doelstelling te halen wat de reductie van broeikasgassen betreft. *(Opmerkingen van Andries Gryffroy)*

Ja, er is wel een klein probleempje in de realiteitszin van deze regering. Minister, ik kan één voorstel doen, een positieve maatregel waar je dat miljard euro beter in kunt steken dan er schone lucht mee te kopen uit het buitenland. Investeer dat nu eens in een derdebetalersregeling voor mensen om te helpen met te renoveren. Want jullie hebben nieuwe premies uitgewerkt om te renoveren. Vanaf het begin hebben we gezegd dat dat opnieuw terechtkomt bij de mensen die al veel geld hebben en niet bij de mensen die het nodig hebben. En wat blijkt uit de cijfers? Meer dan de helft van de premies gaat naar de 30 procent hoogste inkomens. Hopla, al dat geld opnieuw niet in de richting waar het naartoe moet. Investeer in een derdebetalersregeling in plaats van te blijven hopen dat je met premies en leningen ergens geraakt. Zorg dat je de mensen hun renovatie voorschiet, dat je ze ontzorgt door dat collectief aan te pakken. Laat ze dat terugbetalen via hun verminderde elektriciteitsfactuur. Dat zou helpen om het klimaatbeleid in ons land een serieuze stap vooruit te brengen. *(Applaus bij de PVDA)*

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (cd&v): Collega's, de klimaat- en energietransitie is de belangrijkste uitdaging van deze tijd. Dat verdraagt eigenlijk niet het gekissebis in dit parlement en verdraagt al helemaal niet het profilerings- en doelstellingenoorlogje van onze klimaat- en energieministers. Echt beschamend is het.

Wel moeten er concrete maatregelen worden genomen ten bate van onze gezinnen en onze bedrijven. De federale taxshift, maar ook de Vlaamse taxshift, waarmee wij elektriciteit goedkoper kunnen maken, waarmee we het goedkoper kunnen maken om elektrisch te rijden, om een woning te verwarmen met een warmtepomp, die kan het verschil maken, zowel voor de portemonnee van de mensen als voor het klimaat.

Ik zou voorstellen dat u, minister Diependaele, aan uw collega Demir en uw federale, Waalse en Brusselse collega's de dringende oproep doet om terug naar de tekentafel te gaan, uit de kranten weg te blijven en een plan op tafel te leggen dat wel degelijk uitgaat van samenwerking en dat het verschil kan maken voor onze gezinnen en bedrijven. *(Applaus)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 17.10 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.23 uur.

**ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023
– 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

**ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023
– 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8**

**ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023
– 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023, het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 en het ontwerp van programmadecreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023.

Ik stel voor om de algemene besprekingen van de drie ontwerpen van decreet samen te voegen tot één algemene bespreking. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (cd&v): Collega's, over de begrotingscontrole zelf kan ik kort zijn. Eigenlijk kan men lang spreken over wat er allemaal verschuift en niet verschuift, maar de slotsom is dat het resultaat toch grosso modo hetzelfde blijft. Ik ga in het kort enkele kerncijfers herhalen die ik ook bij de begrotingsbespreking enkele maanden geleden naar voren geschoven heb en die belangrijk zijn voor cd&v.

Ik wil daarbij toch ook opnieuw een beetje een antwoord geven op diegenen die zeggen dat er bespaard zou worden op Zorg en Welzijn in Vlaanderen en dus heb ik speciaal voor hen de cijfers in deze begroting nog eens gedubbelcheckt. De cijfers, die liegen niet. In één jaar tijd stijgt het budget voor Welzijn met maar liefst 20 procent, van 13,7 naar 16,3 miljard euro. Ik heb ook de vergelijking gemaakt met het federale Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (RIZIV). Dat budget gaat omhoog met 10 procent, dat is de helft – nog altijd een mooie stijging, maar bijlange niet zoveel als wat Vlaanderen doet. Tijdens deze legislatuur gaat het budget voor Welzijn zelfs omhoog met in totaal 30 procent, van 12,6 naar 16,3 miljard euro. Er wordt dus wel degelijk fors geïnvesteerd in de zorg in Vlaanderen en ja, natuurlijk is het werk helemaal niet af en zijn er nog heel wat noden die moeten gelenigd worden.

De belangrijkste, of de topprioriteit voor cd&v, is en blijft de kinderopvang. Dit jaar gaat het budget voor de kinderopvang omhoog met 30 procent en sinds het begin van deze legislatuur met 44 procent. Ook hier, is dat genoeg om alle noden te lenigen? Nee, daar zijn we ons terdege van bewust. Wij hadden al drieduizend extra omzettingen voor een hogere subsidie naar onder andere trap 2A voorzien, maar de vraag vanuit de sector blijkt nog vele malen groter te zijn.

Wij zullen dus bij de Septemberverklaring extra geld vragen voor de kinderopvang. Ik heb van Bart De Wever begrepen dat Jan Jambon graag dikke planken zaagt. Wij zullen hem vragen om bij de Septemberverklaring zo'n dikke plank van

extra geld te voorzien voor de kinderopvang. En wij zullen wel zorgen voor de fijne afwerking en voor de uitvoering.

Op die manier willen wij de kinderopvang aantrekkelijker maken, zowel voor het personeel als voor de ouders. Ik wil nog eens benadrukken dat voor onze partij de keuze van de ouders om kinderen naar de kinderopvang te brengen, een vrijwillige keuze moet blijven en geen plicht mag worden, zoals sommige andere partijen hebben voorgesteld.

Ik heb ook de cijfers over de kinderbijslag nog eens onder de loep genomen. 400.000 gezinnen krijgen dit jaar 280 euro extra. Dat is voor hen meer dan de inflatie dit jaar. We hebben die groep ook uitgebreid met vijftigduizend extra gezinnen. Voor de tienduizend halfwezen is er een verhoging van 620 euro. Voor alle andere gezinnen is het opnieuw 2 procent. Ja, wij hadden gerekend of gehoopt op de volledige indexering van 4 procent, maar dat neemt niet weg dat het budget voor de kinderbijslag dit jaar 300 miljoen euro meer bedraagt dan vorig jaar. Ik heb de voorbije maanden goed geluisterd naar heel wat andere partijen in dit halfrond of dit kwartrond. Ik moet vaststellen dat cd&v ondertussen zowat de enige partij is die de kinderbijslag nog ten volle verdedigt.

Een derde belangrijk punt voor ons was dat we de werkende gezinnen zouden steunen. Dat hebben we gedaan met de jobbonus tot 600 euro extra per jaar. 730.000 gezinnen hebben die al ontvangen. Ik wil er ook op wijzen dat, voor de drie punten die ik net genoemd heb – de kinderopvang, de kinderbijslag en de jobbonus – de extra steun gericht is op wat je zou kunnen benoemen als 'de lagere middenklasse'. De steun is telkens afhankelijk van het inkomen. Het is die lagere middenklasse die aan het werk is, die net vaak uit de boot valt bij andere sociale maatregelen maar die toch hard getroffen wordt door de prijsstijgingen, die we met deze maatregelen willen bijstaan.

Collega's, ik lees ook in de media dat deze regering het begrotingsevenwicht belangrijker zou vinden dan investeren in de zorg voor de mensen. Maar ook dat is de waarheid toch enigszins geweld aandoen. Want als je kijkt naar de begrotingstabellen, beste collega's, dan kunnen we er toch niet omheen dat er nog altijd een tekort is van maar liefst 3 miljard euro, dat de schuld de voorbije jaren bijna verdubbeld zal zijn, dat de rente in de komende jaren bijna verdrievoudigd wordt, de rente die je moet betalen aan de banken en die je dus niet aan de mensen kan geven. Dus: het tekort is ook belangrijk. Dat gat gaan we dus niet dichtrijden met extra belastingen, want dat is wat ik bij andere partijen ook al heb gehoord. We gaan met deze regering het belastingbeslag niet verhogen, wat niet wegneemt dat het hoognodig is dat we werk maken van het onder de loep nemen van bepaalde subsidiestromen.

Samengevat: in deze begroting zitten, zoals ik al gezegd heb, drie speerpunten voor cd&v. Voor de kinderopvang komen er 30 procent extra middelen in een jaar tijd. Het groeipakket voor de kwetsbare gezinnen wordt meer dan welvaartsvast. Ten derde, voor de ouderen die in een woonzorgcentrum verblijven en zorgbehoevend zijn, komt er tot 800 euro extra bij, boven op het pensioen, uit de Vlaamse sociale bescherming. Ook bij de volgende begroting gaan we niet besparen op de zorg en gaan we opnieuw investeren. Zoals ik gezegd heb, is onze prioriteit daarbij de kinderopvang. *(Applaus bij cd&v)*

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister, sinds enkele jaren spreekt u over een 'begrotingsaanpassing (BA) light' en daarmee bedoelt u dat er in die beleid- en budgetaanpassingen niet te veel beleid mag zitten. Toch zien we dat er in de vorige jaren wel keuzes zijn gemaakt bij die begrotingsaanpassing light. In 2022 was er bijvoorbeeld een tweede begrotingsaanpassing om te kunnen inspelen op

zeer urgente noden. Toen werden er maatregelen genomen rond de energiecrisis, zoals de eenmalige verhoging van de sociale toeslagen in het groeipakket. En het moet gezegd: wij kregen de voorbije maanden sterk de indruk dat er ook maatregelen zouden volgen om de allergrootste noden te lenigen. En collega's, die noden zijn er met hopen, en dat weten we allemaal.

Cd&v – u hebt het daarnet nog eens herhaald – voerde bijvoorbeeld online zeer sterk campagne voor de indexering van het groeipakket. Minister Crevits verklaarde hier in het parlement meermaals dat er bij deze begrotingsaanpassing extra middelen zouden komen voor kinderopvang. Maar wat blijkt? Dat zit er totaal niet in. Er is niets gebeurd voor het groeipakket en er is niets gebeurd voor de kinderopvang. De cijfers die u daarnet opsomde, waren gewoon bij de eerste begrotingsaanpassing voorzien, en niet hier. Dus beste cd&v, er gaapt een kleine canyon tussen jullie campagnepraat en de resultaten die in deze budgetwijziging zijn voorgelegd.

Ik moet dus eigenlijk minister Diependaele feliciteren, want hij heeft zijn slag thuisgehaald. Het is inderdaad een budgetwijziging 'ultralight' geworden. U bent ongetwijfeld trots op het resultaat. U wilt pronken met een begrotingsrapport, terwijl de rest van de regering zich afvraagt hoe het zou komen dat het beleid zo koud, kil en hardvochtig is. Wel, dan hebt u hiermee de verklaring.

Want we zijn niet vergeten welke ravage die inflatie bij de begrotingsaanpak heeft aangericht. De inflatie is intussen misschien een beetje gedaald, maar het wordt wel weer schaamteloos misbruikt om harde, structurele besparingen door te voeren op uitgaven die wij met Groen wel cruciaal vinden. Het groeipakket is daar weer een prima voorbeeld van. Vlaanderen krijgt in 2023 meer dan 5 miljard euro van het federale niveau voor de dotatie van kinderbijlagen, en die federale dotatie wordt wel correct geïndexeerd. Vlaanderen geeft in 2023 echter zelf maar 4,7 miljard uit aan het groeipakket, omdat de bedragen voor de gezinnen veel minder geïndexeerd worden, dus is er een gat van 400 miljoen euro. Deze begrotingsaanpassing ultralight neemt daar gewoon akte van, verandert daar niets aan en kiest niet om die aanpassingen door te voeren. De regering vindt dat krimpend groeipakket blijkbaar oké. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

En toch worden er wel degelijk keuzes gemaakt en nieuwe uitgaven gedaan, vooral aan één megalomaan project dat minister Diependaele – en we zijn dat van u gewend – handig buiten de begrotingsdoelstelling situeert, namelijk Oosterweel. Daar gaat u in deze begrotingsaanpassing alweer ruim 1 miljard euro extra middelen voor voorzien. Het Rekenhof is daar zeer ongerust over en stelt de houdbaarheid van dit financiële model serieus in vraag. Het Rekenhof stelt ook vast dat de Vlaamse schuldgraad stijgt tot 68 procent.

Die schuldgraad stijgt niet omdat er urgente en zinvolle investeringen gebeuren in mensen, natuur, en klimaat, maar wel omdat voor de stad Antwerpen en Koning Auto altijd maar meer kan. De rest van Vlaanderen zal voor die Antwerpse N-VA-grillen betalen. Oosterweel, minister Diependaele, is bij deze bespreking de olifant in de kamer, en weegt allesbehalve ultralight op deze uitgaven en schulden.

Wat die meest urgente investeringen in natuur en klimaat betreft, ook daarvan vinden we niks terug in deze budgetaanpassing. Ja, de leningsmachtiging voor de Mijn VerbouwPremie wordt opgetrokken omdat de vraag naar verbouwleningen bij onze gezinnen blijkbaar veel groter is dan verwacht. Dat gezinnen vaart maken om te verbouwen, is natuurlijk goed nieuws, maar het aangekondigde plafond van 1 miljard euro voor de verbouwleningen wordt gewoon herbevestigd. Dat wordt niet opgetrokken. Uiteindelijk is dat louter een vestzak-broekzak-operatie. Geen versnelling of nieuwe investeringen, voor de rest opnieuw nul

komma nul, nada, noppes. Met Groen willen wij een ambitieuze en sociale klimaattransitie. Dat vinden wij in deze budgetswijziging niet terug. De Vlaamse Regering ziet dat blijkbaar helemaal anders, en heeft dat met deze budgetbespreking en begrotingsaanpassing nog maar eens bewezen.

Deze regering heeft nog één grote kans. Een laatste kans om in te spelen op de urgente noden die de Vlaming ondervindt, om echte prioriteiten te stellen, om die prioriteiten op orde te krijgen, om te tonen dat ze echt wil investeren in mensen, natuur en klimaat, en dat is de septemberverklaring. Ik hoorde cd&v daarnet zeggen dat ze nog veel planken zullen doorzagen. Ik wens u veel succes. Ik hoop dat u een slag thuis haalt, en dat we in september een veel mooier budget kunnen bespreken, dat echt ingaat op de noden van de mensen, van de natuur, en van ons klimaat.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, fijn dat er toch nog wat debat is over deze lichte begrotingsaanpassing, die blijkbaar niet zo licht is. Dat is in de feiten ook zo. Want als ik van de twee voorgaande sprekers hoor dat we vooral moeten kijken op welke domeinen we nog meer moeten uitgeven, dan heb ik toch wel een onprettige boodschap voor jullie: Zomaar zeggen dat het geld aan de bomen groeit, en dat je als overheid ongeremd kunt blijven uitgeven zonder gevaar, was in tijden van lage inflatie al een gevaarlijke boodschap. Dat is ondertussen ook al gebleken. Maar dat nu durven te beweren, op dit moment, dat is gewoon crimineel. Als je nu beweert dat het geld aan de bomen groeit, en dat je maar op alle domeinen moet blijven uitgeven, dan heb je toch wel iets gemist in de economische verslaggeving.

We zeggen vaak dat Vlaanderen financieel gezond is, en in evenwicht is. In de feiten is dat nog niet zo. We doen het beter dan sommige andere overheden, maar we zitten nog steeds met een tekort van meer dan 3 miljard euro. Dat is meer dan twee keer zoveel als alle wachtlijsten voor mensen met een beperking. 3 miljard euro in één jaar, dat is het tekort. De schuld neemt in 2023 nog toe met 5 miljard euro. De rentekosten die daaraan zijn gekoppeld, bedragen al bijna 800 miljoen euro. Die stijgen de komende jaren nog verder naar meer dan 1 miljard euro. Dat is, mevrouw Schauvliege en mijnheer Van Rompuy, meer dan 1 miljard euro die je niet kunt uitgeven aan Welzijn, Klimaat, Onderwijs, Gelijke Kansen, of wat je maar wilt. Dat gaat gewoon naar de rente van de schuld die we al hebben. Mijn boodschap – en ik weet dat u die volgt, minister, en ik ben daar blij om – is dat we vooral erop moeten toezien dat we financieel gezonder worden. Want we zijn op dit moment nog niet gezond.

Daar zijn twee dingen voor nodig. De uitgavennorm die we nu in de steigers hebben staan, moet hard gemaakt worden. Ik weet dat het vanaf 2025 decretaal bindend is, maar we moeten eigenlijk nu al werk maken van een beperking van de uitgaven. Dat is de enige manier waarop we financieel gezond kunnen worden.

U weet – dat is een beetje onze dada – dat je de indexatie van de eigen inkomsten niet eeuwig kunt blijven doortrekken, zeker niet als je ziet dat sommige belastingen wel geïndexeerd worden en andere niet, en dat enkel als het in het nadeel van mensen is en in het voordeel van de overheid. Dat is een systeem dat stilaan op zijn limieten botst.

Dus mijn oproep is – zoals u waarschijnlijk de komende jaren van plan bent – om verder te werken aan die uitgavenrem. Enkel door een beperking van de uitgaven kunnen we zorgen voor hetgeen we pretenderen, dat Vlaanderen echt financieel gezond is.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, ministers, deze begrotingsaanpassing is wat de meerderheid inderdaad had beloofd dat ze zou zijn, een BA light. Een technische update van beleidskredieten, zonder dat er echt nieuwe beleidskeuzes worden gemaakt. Dus een groot politiek debat daarover voeren, is natuurlijk niet echt gemakkelijk.

Behalve dan misschien over het feit dat we ons – net als het Rekenhof – wel serieuze zorgen maken over de exploderende facturen voor de Oosterweel-verbinding. Laat heel duidelijk zijn dat dat het voor Vooruit in geen geval een excuus kan worden om de zo cruciale leefbaarheidsprojecten in dat hele grote plan in gevaar te brengen. Nog los van het feit natuurlijk dat we ons er wel over verbazen met welk gemak deze Vlaamse Regering plots 1 miljard euro extra op tafel kan leggen voor dit project om de verkeersknoop rond Antwerpen te ontwarren.

Dat de regering-Jambon niet op een euro meer of minder kijkt wanneer het over de stad van voorzitter Bart De Wever gaat, is natuurlijk al lang geen geheim meer. *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

Of het nu gaat over ettelijke miljarden euro's voor het verkeersknooppunt, de verlieslatende luchthaven in Deurne of – deze week nog – dat culinaire centrum van 38 miljoen euro, dat beter in Brugge zou staan en daar ook gewoon minder belastinggeld zou kosten.

Ja, collega's, dan vind ik de keuzes die deze Vlaamse Regering maakt, vaak gewoon wrang. Geen geld voor een echt Marshallplan in de kinderopvang, collega's van cd&v, geen geld voor de wachtlijsten in de zorg voor personen met een beperking of voor jongeren die dringend nood hebben aan hulp in de jeugdhulp. Maar voor Oosterweel is er 1 miljard euro extra. De situatie in veel crèches of in de jeugdhulp is vandaag nochtans nog veel dramatischer dan het fileleed op de Antwerpse ring.

Dan moeten we het ook nog eens hebben over de andere vrienden van deze club, de Deloitte's en co van deze wereld. Want hoe stellig deze regering beweert elke euro om te draaien, als het gaat over consultants, kan het blijkbaar plots niet op. Dan weet deze regering zelfs niet hoeveel geld ze eigenlijk aan die consultants geeft. 1,5 miljard euro, 640 miljoen euro, 220 miljoen euro, 42 miljoen euro, wat zal het zijn, minister Diependaele?

Ondanks alle pogingen van onder andere mijn collega Thijs Verbeurgt, weten we het vandaag nog altijd niet. Ik vind dat echt waar onbegrijpelijk voor een regering die zich op de borst slaat omdat de boekhouding toch op orde is, maar dan geen idee heeft hoeveel geld er naar dure consultancybedrijven gaat.

Wat het allemaal nog veel erger maakt, collega's, is dat de belastingbetaler intussen geen waar krijgt voor zijn geld. Vlamingen hebben geen dure rapporten of adviezen nodig om te zien wat iedereen uiteindelijk kan zien. Die ondervinden elke dag aan den lijve dat hun problemen niet de prioriteit zijn van deze Vlaamse Regering.

Een greep uit de krantenkoppen van de voorbije weken laat weinig aan de verbeelding over: 40 procent van de scholen schraapt of past eindproeven aan door het lerarentekort. We staan nog niet genoeg stil bij de gevolgen van het annuleren van examens. Onderwijsexperts luidden de alarmbel: we zitten op het onderwijsniveau van Servië en Albanië. Crisis in de crèches: nijpend opvangtekort maakt mama's en papa's wanhopig. Ouders boden al cash, cosmetica en cava om plekje te krijgen. Zorgbudget, plots is het kiezen: eten, verzorging of familiebezoek. Dina (45) vangt vader Freddy (76) op. Elke maand 670 euro

bijsteken, welk gezin kan dat? Amper 12 jaar maar uit plaatsgebrek naar een gesloten instelling. Advocate neemt cliënt zelf in huis om hem te beschermen.

Aantal geschrapte busritten? Bijna verdrievoudigd. De problemen in de stelplaatsen van De Lijn stapelen zich op, we kampen met oude bussen en te weinig personeel. Dat, collega's van de meerderheid, is de koude realiteit na negen jaar de N-VA, cd&v en Open Vld. Dit is jullie 'legacy'. De waarheid is dat deze regering heel veel Vlamingen in de steek heeft gelaten. Dat beloofde warme Vlaanderen uit het regeerakkoord blijkt vooral een kille boel waar vooral het recht van de sterkste geldt. Ieder voor zich, trek uw plan.

Jullie spelen met de toekomst van onze kinderen, en dus met die van ons allemaal. Wie moet er straks onze huizen isoleren, wie moet er ons straks verzorgen, wie moet er straks onze economie doen draaien? Voor vrienden, voor consultants en voor 'pet projects' is er geld, maar niet voor gewone mensen die elke dag proberen om er het beste van te maken.

Nochtans laten die keer op keer van zich horen: hier in de tribune, op straat – nu zondag opnieuw op het Martelarenplein met het crisiskabinet kinderopvang – maar keer op keer wordt er niet geluisterd. De vraag is nu natuurlijk of dit in september gaat veranderen. Misschien, misschien is de electorale druk voldoende om jullie tot inzichten te brengen. Ik kan dat alleen maar hopen. De volgende begroting wordt voor deze regering letterlijk de begroting van de laatste kans. De laatste kans om de broodnodige investeringen te doen waar heel veel Vlamingen nu al een hele legislatuur op zitten te wachten.

Ik heb de ambitie van cd&v genoteerd. Als het gaat om kinderopvang ben ik echt heel hoopvol, ik hoop het echt. Tegelijkertijd hebben jullie natuurlijk wel vaker zaken beloofd waar niets van in huis is gekomen. Ik hoop het oprecht voor de sector. Dit is een debat dat we in september zullen voeren. Voor grote hervormingen is het sowieso te laat. Voor onderwijs zijn we weer vijf jaren verloren. Een ding is zeker: het zal aan de volgende Vlaamse Regering zijn om de schade te herstellen en te doen wat jullie al jaren nalaten, om die stilstand te doorbreken, om te werken aan een beter Vlaanderen voor iedereen. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ja, collega's, we bespreken vandaag de BA light 2023. Ja, collega Schauvliege. Ja, collega Goeman: de BA light 2023. Ik ga dan ook kort zijn. Niet omdat de begroting niet belangrijk is, niet omdat een parlementaire controle niet serieus moet gebeuren, maar omdat we decretaal hebben bepaald dat we de begrotingsaanpassingen anders gaan doen. Ik zal mijn tussenkomst dan ook light houden.

We waren het er allemaal over eens dat de begrotingsbesprekingen anders moesten gebeuren. Hoe werkte het vroeger? Na het reces begonnen we aan de begrotingsopmaak van een bepaald jaar. Die liep tot december en dan begon eigenlijk de begrotingsaanpassing tot aan het volgende reces. Dat cirkeltje volgden we altijd opnieuw. Is dat erg? Ja, dat is erg, want we hadden geen tijd om te kijken waaraan het geld werd besteed. Een begrotingsopmaak zegt waaraan je het geld gaat besteden, bij een begrotingsnazicht, de controle en de prestaties, zie je wat de regering feitelijk heeft gedaan. Anders gezegd: heeft de regering met het geld dat voorzien was bepaalde prestaties wel of niet gerealiseerd? Daar was vroeger geen tijd voor.

Aan de andere kant, de BA light is natuurlijk niet zomaar een schaamlapje, we moeten ons parlementair werk kunnen blijven doen. Daarom vond ik het een goed initiatief om als Vlaams Parlement samen met het Rekenhof een aantal voorwaarden te stellen waarbinnen we een BA light haalbaar en mogelijk vonden.

Een eerste voorwaarde is dat een BA light niet mag leiden tot informatie-verschraling. En ja, we krijgen alle informatie. Een tweede voorwaarde is dat het een echte aanpassing 'light' moet zijn. Ik wil wel benadrukken wat het Rekenhof daarover naar voren heeft geschoven: Er wordt geen nieuw beleid gecreëerd met nieuwe kredieten of nieuwe besparingen.

Een derde voorwaarde is dat ook kleine bijstellingen met nauwelijks een impact niet wenselijk zijn.

Ik – en niet alleen ik – ben ervan overtuigd dat deze voorwaarden in de BA light 2023 effectief gerealiseerd zijn. En niet alleen ik maar ook het Rekenhof heeft duidelijk gesteld dat in het algemeen aan die randvoorwaarden is voldaan. Tegelijkertijd heeft het Rekenhof een aantal kleinere bemerkingen gemaakt, maar minister Diependaele heeft in de commissie al gezegd dat hij die meeneemt naar het volgende jaar.

De BA light is dus niet meer of niet minder dan een technische begrotings-aanpassing. Zo hebben we dus tijd, die we kunnen gebruiken om een grondigere analyse te maken en een bespreking te doen van de begrotingsuitvoering. Uit de verslagen van de commissies kon ik afleiden dat mijn collega's, jullie allemaal, in de commissies die boodschap ook hebben begrepen, want er zijn weinig inhoudelijke discussies geweest.

Ik wil vandaag wel twee technische beschouwingen geven over die BA light. Ik laat het debat over het beleid graag over aan de Septemberverklaring, aan de begrotingsopmaak 2024 en aan de begrotingsuitvoering 2022. Maar ondertussen wil ik alle collega's ook oproepen om de zomer te gebruiken om de cijfers, de prestaties van 2022, al te bekijken. We hebben ze gekregen, en het rapport daarover van het Rekenhof zal wellicht in september volgen. Dit zal een zeer goede informatie zijn om de besprekingen over de begrotingsopmaak 2024 te starten.

Ik geef nu mijn twee technische opmerkingen.

De begroting blijft goed op koers, ondanks een significante bijstelling van de economische parameters. Het saldo van de evenwichtsdoelstelling verslechtert met 26 miljoen euro, en het vorderingssaldo met 125 miljoen euro. Dat is zeer weinig als je weet dat de begroting 60 miljard euro bedraagt. Zowel aan inkomstenzijde als aan uitgavenzijde is er een grote impact van de lager dan verwachte inflatie en van de hogere groei voor 2023. En we hebben dan nog een afkoeling van de vastgoedmarkt, met een effect op het verkooprecht en het recht op hypotheekvestiging. Aan de uitgavenkant zijn er effectief wat grotere uitgaven voor Oosterweel en een provisie voor de REPowerEU.

Het tweede punt is dat het belangrijk blijft om voorzichtig te begroten. Ja, collega Vande Reyde, de uitgavennorm kan daar effectief een element in zijn. Ik wil dan ook graag een initiatief nemen, met een zo breed mogelijke coalitie binnen het parlement, om tot een resolutie te komen over zo'n uitgavennorm – als dat lukt, als we genoeg mensen vinden die die filosofie mee willen ondersteunen.

Waarom moeten we voorzichtig blijven? Omdat de schuldratio 2023 zal oplopen tot 68,2 procent van de inkomsten. Ik wil wel herhalen: van de inkomsten. Niet van het bruto binnenlands product. Dat is nog altijd laag, maar we moeten het in het oog houden. Het is de eerste keer dat we de Vlaamse schuldnorm overschrijden. Ook daar ben ik het mee eens: we zullen het met een rente moeten betalen. Nu is dat in de begrotingsaanpassing 71 miljoen euro meer rente dan voorzien bij de begrotingsopmaak. Die 71 miljoen euro kunnen we niet uitgeven voor beleid. Opnieuw, als ik het vergelijk met andere regio's of met de federale overheid: onze rente-uitgaven blijven nog altijd zeer beperkt. Maar het is goed

om te zien dat de Vlaamse Regering blijft inzetten op de traditie van het in evenwicht brengen van de Vlaamse begroting.

Als slot wil ik samenvatten. De begroting blijft goed op koers. We blijven voorzichtig begroten. We laten de schuld niet ontsporen. Maar niettegenstaande deze inspanningen moet ik, samen met het Rekenhof, toch ook opmerken dat de Europese Commissie al heeft opgemerkt dat België niet voldoet aan de stabiliteitscriteria. De kans is dus heel groot dat België op het Europese strafbankje zal terechtkomen. Alle overheden moeten er alles aan doen om dit te vermijden. Alle overheden moeten daar hun verantwoordelijkheid opnemen. Deze BA light maakt nogmaals duidelijk dat Vlaanderen voor eigen deur veegt. Wij zijn daar fier op. Laat het ons niet vergeten: als iedereen voor eigen deur veegt, is heel het straatje proper. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Muyters, ik hoor u een hele uiteenzetting doen over 'light, light, light', en dat dat eigenlijk zo moet. Maar vindt u 1 miljard euro extra voor Oosterweel 'light'?

Philippe Muyters (N-VA): Dat zijn uitgaven die volgens mij voor niemand een grote verrassing zijn. Het hangt samen met het ogenblik van de werken. Dus ja, dat is een uitgave die de facto voorzien is.

Mieke Schauvliege (Groen): Het Rekenhof maakt zich daar nochtans zeer ernstige zorgen over. Ze hebben er heel veel opmerkingen over gemaakt en stellen dat zeer zwaar in vraag. Ik denk niet dat dat light is. Zeker in het licht van de noden rond de kinderopvang en het groeipakket kan ik me voorstellen dat andere partijen daar niet mee staan te lachen, en dat helemaal niet zo light vinden.

Philippe Muyters (N-VA): Voor zover ik het heb gezien, heb ik niet gelachen.

Voor alle duidelijkheid: ik denk dat Oosterweel een dossier is dat al lang bekend is en waar ook heel veel tijd aan besteed wordt. Ik denk dat dat in de commissie ook heel grondig behandeld wordt. Ja, het Rekenhof zegt dat het nodig is om het financieel plan rond Oosterweel grondig te blijven volgen. Dat is geen enkel probleem, laat ons dat verder doen en verder bekijken. Maar dat zijn uitgaven die in de betaalkalender voorzien zijn, en het hoort bij een begrotingsaanpassing. Je begroting aanpassen op de betaalkalenders van de uitvoering van de werken, is een onderdeel van de begrotingsaanpassing.

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Collega's, minister, op het eerste gezicht zou er inderdaad niet veel te vertellen moeten zijn over een begrotingsaanpassing light. Helaas stijgt het tekort, het vorderingensaldo, met 145 miljoen euro tot iets meer dan 3 miljard euro, namelijk 3,067 miljard om exact te zijn.

Twee zaken vallen me daarbij op. Ten eerste had de initiële begroting die voor 2023 werd ingediend, zeggezd 'maar', als ik het zo kan zeggen, een tekort van 2,921 miljard euro. Dit niettegenstaande dat er voor 2023 zelfs voor 4,9 miljard euro bijkomende ontvangsten waren. 4,9 miljard euro bijkomende belasting was er dus, die we allen hebben bijgedragen aan deze Vlaamse Regering, aan het budget, dat wordt betaald door alle Vlamingen. We betaalden die 4,9 miljard euro omdat er enerzijds hogere belastingen waren, hogere lasten ingevoerd werden door deze Vlaamse Regering, bijvoorbeeld door de afschaffing van de woonbonus of de algemene verhoging van het registratierecht naar 12 procent, en ook de afschaffing van de meeneembaarheid. Anderzijds waren er de hoge inflatie en de

parallele indexering, waardoor mensen in een hogere belastingschijf vielen en daardoor natuurlijk meer belasting moesten betalen. Uiteraard stond daartegenover ook dat de Vlaamse Regering hogere ontvangsten had.

Maar daartegenover staan natuurlijk ook hogere uitgaven voor de regering, dat begrijpen wij ook. Die zijn er door bijvoorbeeld de indexering van lonen. We weten precies hoeveel dat is, namelijk 2,843 miljard euro. Dat is trouwens al de verdienste van de werkgroep in het Vlaams Parlement over de uitgavennorm, onder leiding van mevrouw Wivina Demeester, die destijds overigens een zeer goed minister van Begroting was, vind ik. Dat toont aan dat, bij een stijging van de gezondheidsindex met 2 procent, de Vlaamse uitgaven stijgen met 1,16 procent. Het verschil tussen de veel hogere inkomsten van deze regering, en de minder hoge uitgaven, was eigenlijk een vrij besteedbare marge voor deze regering. Het ging om een marge van 2,057 miljard euro. En toch slaagt deze regering er niet in om binnen deze marge te blijven. Nee, zoals ik al zei heeft men nog eens 145 miljoen euro meer nodig, en dus ronden we de kaap van een tekort van 3 miljard euro.

Zijn we er dan? Nee, dat denk ik niet. Want hierbij moet toch een woordje gezegd worden. Met 145 miljoen euro bijkomend tekort zijn we er nog niet. Het is hier al gezegd: er worden dus inderdaad voor 1,251 miljard euro bijkomende verbintenissen afgesloten. Daarbovenop wordt voor 523 miljoen euro die indexprovisie gewoonweg omgezet in uitgavenbeleid. Dat miljard is budgettair gezien nu misschien niet direct nodig, maar dat neemt niet weg dat deze regering zinnens is om een miljard meer te gaan uitgeven, waarvoor er tot op vandaag dus geen middelen zijn. Ik hoop dat dat in de toekomst wel zo zal zijn.

Er is natuurlijk het grote verschil tussen de vastleggingen en de vastleggingskredieten die u vandaag doet en de vereffeningskredieten. Als ik deze begrotingsaanpassing in detail bekijk, valt me op dat de grootste wijzigingen te vinden zijn bij Oosterweel. Binnen Mobiliteit en Openbare Werken neemt de post Lantis toe met 1,41 miljard euro in vastleggingskredieten. Het Rekenhof stelde hierom – en het is hier al gezegd – dat bijkomende kosten voor Lantis enkel betrekking hebben op het prijspeil van 2021 en dat de prijsstijgingen voor 2022, 2023 en de volgende jaren daarin niet verwerkt zijn. Ik denk dat er hier dus nog een heel grote verdoken kost en kredietbehoefte verborgen zit. De vraag is natuurlijk: is dat een kredietbehoefte of zal dat in de toekomst nog eens bijkomende schuld worden?

Het Rekenhof heeft trouwens ook opgemerkt dat er een verschuiving is van financiering door het Vlaamse Gewest naar het financieel model van Lantis. Dat wil zeggen: naar de tolheffingen die Lantis zal heffen als het project af is, en dat is ten laste van de gebruiker. Die tolheffingen kunnen niet oneindig stijgen. Ze werden reeds met 22,5 procent opgetrokken om de rekeningen te doen kloppen. Uit de laatste voortgangsrapportage van het Rekenhof over dat Oosterweel-project bleek nu al dat er bij de tolheffingen uitgegaan wordt van veel hogere prognoses dan het verkeersmodel toestaat. Bovendien is er dan nog de Europese Tolrichtlijn, die zijn grenzen vastlegt. Oosterweel is volgens mij een zwaard van Damocles geworden boven de Vlaamse begroting. Dat is te overwegen en in het oog te houden.

Los van de noodzakelijkheid van de werken – want we staan inderdaad allemaal stil in Vlaanderen en zeker rond Antwerpen – denk ik dat de kar heel erg overladen wordt en dat de assen weleens zouden kunnen breken. Budgettair staan we daar niet ver van. Intussen worden in de Vlaamse begroting geen posten of provisies aangelegd om ons hiertegen in te dekken. Het zou bijvoorbeeld heel slim geweest zijn om de geschrapte indexprovisie niet om te zetten in beleid

maar in een Oosterweelprovisie en enige reserve aan te leggen, maar dat gebeurt absoluut niet.

Deze begroting is andermaal een begroting gedreven door de uitgavendrift van deze Vlaamse Regering. U weet: ik kom daar telkens op terug. Dat is de constante in dit budgettaire beleid van deze Vlaamse Regering. Iedere begroting wordt ingediend met een miljardentekort, en die vertalen zich natuurlijk in een oplopende schuld. Deze Vlaamse Regering is volgens mij stilaan besmet geraakt met de ziekte van 'deficit spending' waar de Federale Regering al heel lang aan lijdt.

De regering vertrok in 2019 met een schuldenlast van 24 miljard euro. De geconsolideerde schuld bedroeg eind vorig jaar al 36 miljard euro, en voor 2023 verwacht deze regering nog eens een toename van de geconsolideerde schuld met 5 miljard euro. De totale schuld zal dan uitkomen op 41 miljard euro. Van 24 naar 41 miljard euro is toch wel een heel groot verschil. Uiteraard heeft dat, zoals ook al gezegd is, een effect op de rentekosten, die blijven oplopen en volgens de meerjarenraming van vorig jaar in 2027 ruim het miljard overschrijden. De rentekosten gaan dan van minder dan 4 miljoen euro vorig jaar naar 1,2 miljard euro in 2027. Ik hoop dat u als minister van Financiën en Begroting bekend bent met het budgettaire koekoekseffect, want dat begint hier toch wel zeer erg te spelen en dat is erg nadelig.

Tot slot wordt het nog zeer pijnlijk wanneer het laatste rapport van het Instituut voor de Nationale Rekeningen wordt bekeken. Daaruit blijkt dat er in de periode 2018-2022 hier in Vlaanderen een stijging van de schuld was met 18 miljard euro, of 76 procent. Dat is dus zelfs meer dan de 55 procent schuldstijging bij de Franse Gemeenschap en de 58 procent in het Waalse Gewest. Dat doet mij als Vlaming toch wel heel erg pijn. Dat zijn beschamende cijfers. Wij kunnen als Vlaams Belang deze begroting dan ook absoluut niet goedkeuren.

Voorzitter, ik zou graag nog iets zeggen over het programmadecreet bij deze begroting.

De voorzitter: Ik heb gezegd dat we de algemene besprekingen samen zouden houden. Gaat u verder.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Ik ga verder om te zeggen dat we dat helaas ook niet zullen goedkeuren. Wij zijn van oordeel dat het programmadecreet misbruikt wordt – ik heb het al meermaals benadrukt – om wijzigingen aan regelgeving in te voeren die eigenlijk een veel ruimer debat en een behandeling ten gronde verdienen die niet thuishoren in het programmadecreet.

Ik moet eerlijk zijn: het is al verbeterd. Maar waar ik altijd op wijs, is dat er een band met de begroting moet bestaan. En ook hier is dat niet altijd zo. Het is onvoldoende om te zeggen dat u het opneemt in een programmawet omdat er een budgettaire weerslag is. Die is er natuurlijk altijd. Bovendien, als er dan al een budgettaire weerslag gegeven wordt in de programmawet die hier voorligt bij de begrotingsaanpassing 2023, is het dikwijls onduidelijk of die budgettaire weerslag een weerslag is op kruissnelheid of niet. Dat is voor ons dus erg moeilijk om in te schatten.

Ik wil het heel specifiek hebben over onderwijs. Minister Weyts is hier aanwezig. Ik denk dat u nog niet goed bekend bent met de Vlaamse Brede Heroverweging, minister. Ik weet dat er voor onderwijs heel veel nieuwe en heel veel bijkomende behoeften zijn. Dat is waar. Die moeten we proberen in te willigen. Maar de Vlaamse Brede Heroverweging laat juist toe om die oude behoeften op hun relevantie te toetsen, om zo ruimte te maken voor financiering van eventuele nieuwe behoeften. Dan zou dat budgettair veel beter in elkaar passen. Ik denk dus dat u in onderwijs niet mag uitgaan van een aanwasbegroting. Dat mag niet

vanzelfsprekend zijn. Ik denk dat u die Vlaamse Brede Heroverweging eens moet herooverwegen, want dat gebeurt tot op heden helaas onvoldoende.

Tot slot heb ik nog enkele voorbeelden van artikelen in de programmawet bij de begrotingsaanpassing 2023 waar ik opmerkingen bij heb. Dat is bijvoorbeeld zo bij artikelen 15, 20, 21, 22 en 23. Daarin staan structurele organieke regelingen. Die zouden binnen de normale werking en subsidiëring moeten worden opgevangen, en niet in een programmadecreet. Bovendien is het zelfs een precedent, denk ik. Dan is het toch geen goede maatregel om hem hier op te nemen. En dan zijn er nog artikelen 25 en 34, waarbij absoluut geen budgettaire weerslag of kost wordt gegeven, zoals ik al zei. Dat vind ik ook niet kunnen in een programmadecreet bij deze begrotingsaanpassing 2023.

U hoort het, wij hebben redenen genoeg om ook het ontwerp van programmadecreet niet goed te keuren. Zoals ik al zei, hoop ik dat we bij de begrotingsopmaak voor volgend jaar, 2024, nu eens een echt programmadecreet krijgen. Er is verbetering. Het kan nog beter. Ik zou graag hebben dat alles wat opgenomen wordt in het programmadecreet, ook een band aantoonst met de begroting die voorgelegd wordt en dat er geen misbruik gemaakt wordt om specifieke regelgeving voor bepaalde beleidsvelden in te voeren. Want zo ontstaat voor de burger en voor bedrijven natuurlijk een heel kluwen van opeenvolgende wijzigingen en regelgeving via programmadecreten en wordt het een hele wirwar aan regelgeving. Dat maakt het lezen en het toepassen van de regelgeving veel te moeilijk voor burgers en bedrijven.

Een goede regeling hoort thuis in een specifiek decreet, dat grondig besproken en geanalyseerd wordt. Dat moet dan in een parlementair debat, niet in een programmadecreet. En dan kan er door deze Vlaamse Regering heel duidelijk gecommuniceerd worden en kan ook een burger en een bedrijf heel eenvoudig de decreetgeving die wij hier maken, toepassen. Het programmadecreet dat hier voorligt, voldoet daar helaas niet aan. En dus kunnen wij dat vanuit het Vlaams Belang ook niet goedkeuren. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil even reageren, omdat het specifiek over onderwijs gaat. Ik geef toe, ik ben niet volledig thuis in het begrotingsjargon. Een aanwasbegroting? Het is mij allemaal onduidelijk, de beschuldigingen die u in mijn richting stuurt. Maar als het dan gaat over de onderwijsmaatregelen, kunt u misschien verduidelijken waar u tegen bent? Ik zal u een opsomming geven, het menu van de onderwijsmaatregelen die hierin zitten.

Ten eerste: een extra werkingsbudget voor bijkomende capaciteit voor leerlingen met een verslag. Dat is eigenlijk voor buitengewoon onderwijs. Ten tweede gaan er extra middelen naar een beleid voor wat men noemt 'cognitief sterk functionerende leerlingen'. Dat wil zeggen: voor hoogbegaafden. Ten derde zijn er extra middelen voor nascholingsmiddelen. Ten vierde gaan er extra middelen naar de CLB's. Dat is alleen al 8,5 miljoen euro. En er gaan extra middelen naar duaal leren. Er zijn nog enkele andere dingen, maar dat is het belangrijkste. Kunt u duiden tegen welke maatregelen het Vlaams Belang specifiek is? Ik weet niet of de commissieleden van Onderwijs dat kunnen specificeren?

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Ik zal eerst de algemene budgettaire aspecten toelichten.

Minister Ben Weyts: Dat is het stuk dat ik niet goed begrijp.

Kunt u mij duiden welke concrete maatregelen ... U viseerde de onderwijs-maatregelen. Welke van die concrete maatregelen draagt niet de goedkeuring weg – integendeel zelfs – van het Vlaams Belang?

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Ik zei het al, er zijn heel veel grote behoeften in het onderwijs, in dat beleidsveld. Er zijn ook heel veel nieuwe maatregelen nodig, en de maatregelen die u voorlegt zijn goed, maar het gaat over het budget. Budgettair gezien is het niet de bedoeling dat er altijd meer en meer budget bij komt, en nog bij komt. Er moet misschien wel budget gevonden worden, maar de bedoeling is dat u met de Vlaamse Brede Heroverweging bekijkt hoe uw budget nu wordt gespendeerd, en of alles wat uitgegeven moet worden nog wel relevant is. Als men een nieuw budget wil, voor een nieuw beleidsinitiatief, dan moet men eens de oude beleidsinitiatieven tegen het licht houden, en kijken of daar eventueel ruimte is om te zorgen voor een financiering.

Dat is wat ik zeg. Onderwijs staat ook in deze programmawet. Dat is een zeer technische wet, en daar staat regelgeving in waarmee opnieuw meer geld uitgegeven wordt. Maar men moet geen aanwas hebben van altijd meer, meer, meer. Men moet ook eens bekijken hoe het budget in elkaar zit, en hoe dat budget beter en rationeler besteed kan worden. Daarvoor hebben we natuurlijk de Vlaamse Brede Heroverweging. Heel specifiek voor wat het domein Onderwijs betreft, ben ik niet tot in de details op de hoogte, maar het gaat mij vooral over het budgettaire aspect.

Een aantal maatregelen die u, of uw beleidsveld, hebt laten opnemen in deze programmawet, horen daar eigenlijk niet in thuis. Dat staat los van het feit of die al dan niet terecht zijn, maar het hoort niet in een programmawet. Dat is wat ik hier heb willen zeggen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mevrouw, als ik het goed begrijp zegt u dat het goede maatregelen zijn, maar ze mogen niets kosten. *(Opmerkingen van Leo Pieters)*

Wel, er zitten hier inderdaad extra middelen in voor Onderwijs, maar u zegt dat de begroting Onderwijs eigenlijk niet mag aanwassen. Ze mag dus niet groter worden, dat is uw stelling. Inderdaad, dat is de stelling van het Vlaams Belang: dat er geen extra middelen naar het onderwijs mogen gaan. Ik denk dat ik daar in de commissie Onderwijs nog eens regelmatig op zal moeten terugkomen, collega's, want dat is toch wel een krasse stelling. Ja, er gaan heel veel middelen naar Onderwijs, en wij zijn het er in de commissie Onderwijs meestal over eens dat dat wel goed bestede middelen zijn. Het zijn investeringen in de toekomst, en we doen er met z'n allen inspanningen voor om nog meer te kunnen investeren in het onderwijs. Maar daar is het Vlaams Belang het dus niet mee eens. Dat is genoteerd, dat is dan duidelijk. Dat stuk van uw tussenkomst heb ik wel begrepen. *(Applaus van Koen Daniëls)*

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): U hebt dus helemaal niets begrepen van wat ik gezegd heb, dat is heel duidelijk. *(Applaus bij het Vlaams Belang. Opmerkingen van Koen Daniëls)*

In ieder geval, wij staan achter maatregelen die genomen worden, en er mag inderdaad meer budget gaan naar Onderwijs. Maar in het algemene financiële plaatje dat deze Vlaamse Regering voorlegt, zijn er heel wat manieren waarop men eens zou moeten heroverwegen waar er geld aan uitgegeven moet worden.

Er is bijvoorbeeld een hele integratiebusiness die bloeit op het geld van de Vlaamse Regering. Er zijn andere domeinen waarin er ook nog een Vlaamse Brede Heroverweging zou kunnen zijn. Deze Vlaamse Regering staat daar achter. Ze heeft het voorgelegd, en wij staan er ook achter. Er moet dus duidelijk eens naar het hele plaatje gekeken worden. En dan kan er inderdaad meer geld zijn voor Onderwijs. Onderwijs is zeer belangrijk, kinderen zijn de toekomst van Vlaanderen. U hebt dus compleet verkeerd begrepen dat ik niet wil dat er meer geld gaat naar het onderwijs. Maar u moet ten eerste niet in deze programmawet ... *(Opmerkingen van Koen Daniëls)*

U moet in deze programmawet niet al deze maatregelen inbrengen, want dat hoort niet in een programmawet. Daar moet een duidelijk debat over gevoerd worden. U kunt dan ook eens met uw administratie, het beleidsveld Onderwijs, of de Vlaamse Brede Heroverweging of uw collega die naast u zit – de minister van Financiën – bekijken of men daar achter staat.

Minister Ben Weyts: Ik heb toch een laatste vraag hoor. Het budget van Onderwijs mag geen aanwasbegroting zijn. Maar als ik het goed begrijp – corrigeer mij, collega – dan denk ik bij 'aanwassen' dat het gaat over 'meer'. Het zijn meer middelen, toch? Dat is toch een aanwasbegroting? Dat is het uiteindelijke resultaat. Als het geen aanwasbegroting mag zijn ... Ik weet niet wat het tegengestelde begrip is, het zal wel niet 'afwasbegroting' zijn ... *(Gelach)*

Maar het resultaat zal zijn dat er minder middelen naar het beleidsdomein Onderwijs gaan. *(Opmerkingen van Leo Pieters)*

En daar verschillen we inderdaad van mening, en mogelijk ook collega's van uw fractie, maar dat zullen we dan wel in fine bespreken in de commissie Onderwijs.

De voorzitter: De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik heb een kleine opmerking, omdat collega Van dermeersch blijft herhalen dat de elementen uit het programmadecreet niet in het programmadecreet thuishoren. Voor zover ik weet, controleren zowel de diensten als het Rekenhof steeds op de band die er bestaat tussen het programmadecreet en de begroting. Als dat niet het geval is, worden die er gewoon uit gezwaard. Maar ik veronderstel dat de collega dat ook weet.

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Dus, minister, een aanwas – het is hier heel basic geworden – of een bijgroei is van hetgeen dat bij komt bij het bestaande. Een aanwasbegroting wil zeggen dat u niet kijkt naar wat er reeds was en er gewoon bijdoet. Dat is niet wat wij willen. Wij willen dat u het volledige budget bekijkt, en dat kan eventueel groter zijn, daar moet over gesproken worden in het beleidsveld Onderwijs. Dat moet volledig bekeken worden. Ik wil ook dat u kijkt naar wat er nu reeds is, en er niet van uitgaat dat dat zomaar besteed kan worden. U moet uw middelen veel beter in het oog houden. Dat is wat ik zeg met een aanwasbegroting die niet zomaar vanzelfsprekend kan zijn. *(Applaus bij het Vlaams Belang)*

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het standpunt van het Vlaams Belang wordt nu wel heel speciaal, maar voor mij is het eigenlijk heel eenvoudig. De begroting in Onderwijs is 'open end' want die wordt gedreven – de aanwas is er – door de stijging van de leerlingenaantallen in kleuter-, lager- en secundair onderwijs. *(Opmerkingen van Leo Pieters, Hannelore Goeman en Philippe Muyters)*

Als u, als het Vlaams Belang hier zegt dat dat niet automatisch mag, is dus het standpunt van het Vlaams Belang dat dat vanaf nu een gesloten enveloppe is, en zelfs als komen er leerlingen bij: geen aanwas, geen groei, geen inflatie, ook niet de niet-loongebonden werkingsmiddelen, allemaal niet. Mevrouw Van dermeersch, ik geef u nog even mee dat de onderwijsbegroting 96 procent lonen en werkingsmiddelen is en 4 procent de rest. Bon, ik noteer hier dus: leerlingen bij, geen centen bij, geen aanwas, niks, stabiel blijven voor het Vlaams Belang. Dat is genoteerd. *(Applaus)*

De voorzitter: Mevrouw Van dermeersch heeft het woord.,

Anke Van dermeersch (Vlaams Belang): Als men niet wil begrijpen wat ik zeg, dan hoop ik dat wij inderdaad eens kunnen laten zien hoe een begroting goed gemanaged moet worden. *(Gelach)*

Ik zeg niet dat de minister van Financiën zijn best niet doet, maar ik denk dat er heel wat verbetering mogelijk is als men ziet hoe de schuld aanwast, hoe de rente uiteindelijk het beleid uit het koekoeksnest zal duwen. Een koekoeksjong duwt uiteindelijk de andere kuikentjes uit het nest. Uw rente gaat zo hoog oplopen dat inderdaad het gewone beleid uit het nest geduwd zal worden met het budget dat u hebt. Het is dus heel belangrijk – en neem de steun van het Vlaams Belang aan – om die Vlaamse Brede Heroverweging tot een zeer goed einde te brengen. Ik moedig u daarin aan. Als u dat in de toekomst nog verder zou willen uitvoeren, dan staan we daar zeker achter en kunnen we inderdaad nog heel constructief meewerken om te zien hoe de uitgaven die er nu zijn door de Vlaamse Regering kunnen worden gedaan met het budget dat er nu is zonder belastingverhogingen door te voeren. Want uiteindelijk zijn er al heel wat belastingverhogingen doorgevoerd, zoals de afschaffing van de woonbonus, zoals de verhoogde registratierechten, zoals de jobbonus die eerst voor zelfstandigen afgeschaft werd en dan vervangen werd door een kleine premie voor starters, zoals de dienstencheques – daar werd ook het belastingvoordeel beperkt tot 20 procent. Alle belastingen werden fors geïndexeerd, zoals de onroerende voorheffing en de belasting op de inverkeerstelling (BIV). In de milieusector werden ongeveer alle afvalheffingen verhoogd. We hebben dan nog een belasting op oldtimers die 8,7 miljoen euro opbrengt. Zo goed gaat het hier niet. De burger voelt ook dat het budget niet volledig op orde is. Zorg dat die schuld onder controle komt. Daardoor zullen de rente-uitgaven ook onder controle komen. En zorg dat u het geheel van het budget eens helemaal onder de loep neemt, ook het onderdeel Onderwijs, maar nog vele andere onderdelen, en doe die Vlaamse Brede Heroverweging.

De voorzitter: De heer D’Haese heeft het woord.

Jos D’Haese (PVDA): Wat mij betreft, is dit een heel leerrijk moment, vandaag toch nog. Het onderwijs weet nu goed dat het Vlaams Belang voor een ‘afwasbegroting’ voor onderwijs is. *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele dat dit zijn grapje is)*

Ja, absoluut, alle credits voor de grap zijn voor de regeringsbanken hier, maar dus een afwasbegroting voor onderwijs voor het Vlaams Belang, die hier in primetime, live, de Vlaamse Regering en de NV-A verwijt te weinig te besparen op onderwijs. Het Vlaams Belang verwijt de N-VA dat ze te weinig besparen op onderwijs, dat staat genoteerd. *(Opmerkingen bij het Vlaams Belang)*

Hadden jullie niet bespaard, mijnheer Weyts, dan kunnen we daar nog een ander debat over hebben. U mag dat gerust uitleggen aan de scholen, die 40 procent werkingsmiddelen die niet geïndexeerd worden. U mag dat gerust allemaal uitleggen, maar dat is in elk geval onthouden, dat knopen wij in onze oren en dat zullen we overal in het onderwijs en daarbuiten bekendmaken, mevrouw Van dermeersch.

De begrotingsaanpassing is voor de rest uiteraard de verderzetting van de keuzes die gemaakt zijn in december. Dat is redelijk logisch en na de miljarden corona-steun die vrijgemaakt zijn voor bedrijven – voor een groot deel terecht en voor een groot deel niet terecht blijkbaar, gezien de grote terugvorderingen – is de houding van deze regering dat het geld op is en dat er dus geen steun is voor mensen die het moeilijk hebben met energiefacturen, met stijgende kosten en voor het aanpassen van werkmiddelen voor agentschappen en voor organisaties die al die stijgende kosten wel voelen.

Nog steeds zien we miljoenen klimaatgeld verbrast worden aan de meest vervuillende multinationals, om dan hierna het debat te komen voeren in het parlement dat er geen geld is voor klimaatbeleid. We zitten midden in een besparingsronde, 10 procent besparingen op de werkmiddelen door de niet-indexering, groter dan de besparingsoefening van de 6 procent die in het begin van de legislatuur is aangekondigd. We zitten er middenin en er wordt niks aan gedaan.

En dan is het uiteraard het kindergeld, met helemaal geen extra investeringen, zoals we soms in persberichten lezen, maar besparingen – een half miljard euro besparingen van de dotatie voor kinderbijslag die gebruikt wordt voor andere zaken. Ik zie cd&v'ers rondlopen met T-shirts waar 'Fikken af van de kinderbijslag' op staat, maar ondertussen is men zelf wel verantwoordelijk voor een half miljard euro besparingen binnen die kinderbijslag. En dan is men verbaast over twee dingen: dat de kinderarmoede niet wil dalen en dat men in de peilingen niet wil stijgen.

Zelfs daar waar men echt om extra middelen schreeuwt – tot hier in de plenaire vergadering op de publiekstribunes toe, tot afgrijzen van onze voorzitter – is er geen marge. Geen marge voor de kinderopvang, waar belofte na belofte wordt gemaakt en belofte na belofte wordt gebroken. Er zou geen geld vrijgemaakt worden om de kind-begeleiderratio te verlagen, omdat men eerst de financiering op orde wil krijgen. Nu blijkt dat we zelfs niet genoeg geld hebben om die financiering op orde te brengen en dat zelfs die belofte gebroken wordt. Voor alle andere beloftes om de kind-begeleiderratio te verlagen, bestaat geen enkel perspectief.

Voor diegenen die af en toe eens de bus nemen en af en toe eens met chauffeurs spreken: De Lijn is op dit moment een bedrijf dat echt in elkaar aan het stuiken is na tien jaar besparingen en vijf jaar, ja, wanbeleid. Het is wanbeleid op een te beperkte begroting. Het is snikheet op de bussen als het warm is buiten, chauffeurs en reizigers vallen flauw, er zijn heel wat afgeschafte ritten door materiaal dat uitvalt en men heeft gewoon de budgetten niet om dat snel genoeg in orde te brengen, omdat er jaren zo op bespaard is. En dan begin ik nog niet over het tramnetwerk ... Allemaal reizigers die in de kou blijven staan, maar de begroting, beste regering, die is op orde.

De begroting is op orde en dat is eigenlijk nog het enige doel waar de regering voor lijkt te gaan. Midden in een crisistijd, als er zulke grote uitdagingen zijn, het verkiezingsprogramma van de N-VA ondersteunen om te kunnen zeggen dat Vlaanderen zijn rekeningen op orde heeft, en alle andere niveaus niet. Jullie begroting is in evenwicht, maar jullie duwen die van de gezinnen, van de zelfstandigen, van de kleine bedrijven in Vlaanderen, in het rood. En het debat over de andere begrotingen, beste collega's, wil ik gerust voeren in de andere parlementen. Het zal u niet verbazen dat we daar ook tegenstemmen, want daar maakt men verbazingwekkend vaak dezelfde keuzes.

De rekening moet op orde zijn, dat was de grote doelstelling voor de N-VA en bijgevolg de rest van de regering voor deze legislatuur. De heer Muyters zei daarnet nog dat we tot nu toe geen zicht hadden op waaraan het geld besteed

werd, want het ging allemaal te rap. Maar dan komen we natuurlijk uit bij het dossier van de consultancy, waar men tot op vandaag nog altijd geen zicht heeft waaraan het geld allemaal besteed werd. Ik kan iedereen aanraden om die tabellen eens te gaan inkijken in het bureau van de griffier, echt een aanrader om eens te kijken wat voor een geweldig zicht deze Vlaamse Regering heeft op die uitgaven. Dat dossier is echt symptomatisch voor deze regering, vind ik. Men zit op heel veel verschillende terreinen, maar hier is het gewoon zwart-wit.

Men klopt zichzelf eerst op de borst omdat men zorgt voor een slanke overheid en omdat men bespaart op die potverterende ambtenaren. Op het einde van de rit komen er dan rapporten van de administratie waaruit blijkt dat men zo diep heeft gesneden dat men meer geld extern moet uitgeven aan consultants om te kunnen compenseren wat er allemaal is weggenomen. Men kan zelfs niet zeggen hoeveel men eraan uitgeeft, laat staan aan wat.

De laatste mythe van deze Vlaamse Regering, dat die rekeningen in orde zijn en dat men dat op zijn minst op orde heeft, ligt dus aan diggelen. Deze regering, beste collega's, beste ministers, kiest kant: geld voor multinationals en voor consultants is er voldoende, maar voor het openbaar vervoer en voor de kinderopvang zijn er alleen tekorten. Het is heel duidelijk dat daar in Vlaanderen vandaag geen steun voor is. *(Applaus van Lise Vandecasteele)*

De voorzitter: Ik heb begrepen dat de heer Danen nog een amendement wil toelichten. De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dat klopt, voorzitter. Ik zou graag van de gelegenheid gebruik maken om ons amendement toe te lichten rond de boekensprong. Ik zal dat heel kort doen maar probeer wel heel duidelijk te zijn. Een begrotingsaanpassing dient net ook, lijkt ons toch, voor het doen van begrotingswijzigingen op basis van nieuwe inzichten of nieuwe noden. Die zijn er vandaag wel degelijk. Er is gebleken dat het leesvermogen van onze kinderen achteruitgaat, het gaat achteruit met het begrijpend lezen. Als we bekijken wat er nodig is om dat leesvermogen te stimuleren, zijn er heel wat mogelijke oplossingen aan de orde. Een daarvan is het gebruik van goed, eigentijds en kwaliteitsvol materiaal. In dat kader zouden wij een boekensprong willen initiëren. Dat betekent heel concreet dat wij iedere lagere school honderd nieuwe leesboeken willen aanbieden – vanuit de Vlaamse overheid, weliswaar. Dat kost 5 miljoen euro. Dat zorgt voor kwaliteitsvolle schoolbibliotheken.

Dat is geen idee dat we zomaar uit de lucht plukken. Er is een onderzoek uitgevoerd bij schooldirecties door een onafhankelijke instelling. Zij zeggen dat in de meeste gevallen de kwaliteit van het leesmateriaal te wensen overlaat, onder andere wegens slabakkende werkingskosten. Daarom stellen we voor om een boekensprong te initiëren. Die kost 5 miljoen euro. De grootteorde van de Digi-sprong was bijna 400 miljoen euro. De grootteorde van de Smaakhaven is 40 miljoen euro. 5 miljoen euro lijkt ons dus een heel redelijk bedrag om iedere lagere school uit te rusten met honderd kwaliteitsvolle boeken. Ik reken daarvoor ook op uw steun. *(Applaus bij Groen en Vooruit)*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Dank u wel, collega's, heel oprecht, voor de bijkomende opmerkingen. Bijkomend op de commissie, wil ik daarmee zeggen. Bedankt trouwens, heel oprecht ook, voor het feit dat we de discussie voeren over waarop we de beperkte middelen die we hebben kunnen inzetten. Dat is wat een begrotingsdebat hoort te zijn.

Er is al zeer veel gezegd en ik ga niet al te technisch worden. In de commissie zijn er al heel veel antwoorden gegeven. Ik ga wel nog in op een paar zaken, in de volgorde van de vraagstellers.

Mijnheer Van Rompuy, u bevestigt – en dat klopt ook – dat we extra geïnvesteerd hebben in de zorg. Ik denk dat het, als volgend jaar al die groeipaden volbracht zijn, heel duidelijk zal zijn dat deze legislatuur de grootste sprongen ooit gemaakt zullen zijn in de zorg. Ik ben daar eigenlijk bijna van overtuigd, we zullen nog zien hoe het juist uitdraait bij de begrotingsopmaak 2024. Maar dat is wel degelijk zo.

U hebt het op een bepaald moment gehad over Jan Jambon en de grote planken. Dat is niet het enige dat telt. Dat is heel juist. De vraag is niet alleen waaraan we hoeveel honderden miljoenen euro gaan geven. Wat minstens even belangrijk is – en waarop ik ook voortdurend probeer te wijzen en waarvoor ik maatregelen probeer te nemen binnen die begroting – is dat dat geld ook goed besteed wordt, dat dat daar terechtkomt waar dat effectief maatschappelijk ook een verschil maakt en niet blijft hangen aan middenveldorganisaties of wat dan ook, waar het effectief op het terrein een verschil maakt. U gaf het voorbeeld van de kinderopvang: daar zullen we dat op zo'n manier besteden dat er ook meer plaatsen zijn in de kinderopvang. Die oefening is minstens even belangrijk als de grotere, ruwere planken die gezaagd moeten worden inzake de bijkomende middelen die gevraagd worden. Dat mag gevraagd worden, daar heb ik geen enkel probleem mee. Ik zie ook dat er noden zijn in Vlaanderen, maar veronachtzaam dat tweede niet. Zorg dat die centen ook daar terechtkomen waar ze moeten terechtkomen, dat die nuttig besteed worden en dat die kostenefficiënt gebruikt worden.

Mevrouw Schauvliege, uw opmerkingen over de BA light begrijp ik niet en gaan mijn petje te boven. Dat systeem is geleidelijk aan gegroeid. Van 2016 of 2018 – ik weet het niet juist – is men daar stap voor stap mee bezig, telkens in overleg met dit parlement. Ook het Rekenhof is daar altijd bij betrokken geweest. De intentie die we daarmee hadden is, zoals de heer Muyters zegt – bedankt voor die didactische toelichting – om een prestatiebegroting te hebben. Wij willen als overheid beter weten welk maatschappelijk effect wij genereren met onze budgetten. We willen beter beoordelen welk effect het heeft als we 1 euro aan iets geven en of we bijvoorbeeld slimmere kindjes krijgen als we dat aan Onderwijs geven. Dat is een oefening die nu al jaren loopt, en het is een heel ingrijpende oefening. Ik sta daar volledig achter, en die is trouwens tot nu toe ook met een brede consensus in dit parlement verlopen. Om dan nu te komen zeggen "BA light vorig jaar wel en dit jaar niet" ... Vorig jaar was Oekraïne inderdaad een reden om energiemaatregelen te nemen, om voor de Oekraïense vluchtelingen maatregelen te nemen en om klimaatmaatregelen te nemen voor energie-efficiëntie. Dat waren inderdaad de bijzonder uitzonderlijke omstandigheden die dat gerechtvaardigd hebben, en dat vind ik ook maar logisch ook.

Iedereen kent trouwens de afspraken. De BA light staat in de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (VCO). Ook collega-ministers wisten heel goed dat de BA een BA light ging zijn, en dus geen start voor een nieuw beleid. Iedereen die dan afspraken doet – wat voor mij geen probleem is, iedereen mag op tafel leggen wat die wil –, wist dat het niet in de BA light zou staan. Want we hebben decretaal vastgelegd dat dat niet de bedoeling was, in overleg met het parlement en met het Rekenhof.

Fundamenteel in uw tussenkomst, mevrouw Schauvliege, is het feit dat Groen nog altijd niet begrijpt wat het belang is van een gezonde overheidsbegroting. U zegt, net zoals de heer D'Haese, dat het belang daarvan wordt overschat in vergelijking met andere noden in Vlaanderen. Ik zie ook noden in Vlaanderen, en ik besef maar al te goed dat we daar inderdaad het hoofd aan moeten bieden, maar je gaat dat nooit op een deftige en duurzame manier kunnen doen als je alleen maar putten graaft, want dat gaat ervoor zorgen dat je die problemen alleen maar doorschuift naar de toekomst. En weet u wat? Uw beide partijen zijn daar ook federaal verantwoordelijk voor, want daar gaat het alleen om doorschuiven

van lasten naar de toekomst, en gisteren is daar nog naar boven gekomen dat ... De berichtgeving en de alarmbellen over die slechte financiële situatie volgen elkaar in stijgend tempo op.

Gisteren klonk nog maar eens dat de rente gaat stijgen. Die rente gaat er inderdaad voor zorgen dat we een gigantische claim en hypotheek leggen op onze welvaart naar de toekomst toe. En die alarmbellen klinken altijd maar luider en luider, en steeds internationaler. Gisteren hebben we nog een mooie vergelijking kunnen lezen over waar de spread, het verschil dat we in rente betalen, ondertussen staat. We zitten nu dichterbij de Griekse rente dan bij de Duitse. Dat is iets om bezorgd over te zijn. Daar doe ik inderdaad niet aan mee. Ik vind het een deel van mijn opdracht om te zorgen dat we die problemen nu aanpakken en niet zomaar doorschuiven naar de toekomstige generaties, gewoon om het ons politiek gemakkelijk te maken – laat ons eerlijk zijn – want het is gemakkelijker om te geven, natuurlijk.

Het buiten de begroting houden van Oosterweel is nooit mijn keuze geweest, in die zin dat die keuze vroeger, voor mijn tijd, gemaakt is. Ik denk dat dat ook te verdedigen is omdat dat een eenmaligheid is en zichzelf terugverdient. Die discussie hebben we al verschillende keren gehad. De bezorgdheid van het Rekenhof kan ik helemaal begrijpen. Het zou onnozel zijn van mij om daar zelf niet bezorgd over te zijn. Alle dergelijke projecten vragen om bezorgdheid, wat iets anders is dan verontrusting. Maar we houden dat van dichtbij in de gaten. De mobiliteitsstudies en dergelijke waarnaar verwezen werd, zijn studies die gemaakt zijn door de KU Leuven in samenwerking met een Nederlandse opdrachtnemer, als ik me niet vergis. Dat zijn experts in hun vakgebied, wat bevestigd is. Ik denk ook dat die openstaan voor peer review, maar dat is natuurlijk waar wij ons op moeten baseren. Ik kom straks nog op Oosterweel terug, met de tussenkomst van mevrouw Goeman.

U zei op een bepaald moment dat Vlaanderen een aantal miljard euro krijgt voor de indexatie van de kinderbijslag. Wat een onzin. Wij hebben bij de staats-hervorming 87,5 procent van de middelen gekregen. In 2016 was dat een besparing van ongeveer 1,6 miljard euro. Ondertussen is dat opgelopen, want dat zijn delta's die uitlopen, en zitten we al boven de 2 miljard euro die wij vanwege de staats-hervorming op ons hebben moeten nemen. We hebben dat ook succesvol weggewerkt. We zitten opnieuw op een traject naar een evenwicht. Maar kom niet zeggen dat wij van het federale niveau geld hebben gekregen, en dat wij daar niks mee hebben gedaan. Wij hebben niet de volle 100 procent van de middelen gekregen die samenhangen aan die bevoegdheden. Wij hebben 87,5 procent van de middelen gekregen. U hoeft mij niet te geloven, lees er de Nationale Bank of het Planbureau na, zij hebben daar heel boeiende studies over gemaakt.

Er is een tweede punt waar u helemaal fout in bent. In deze BA light worden er wel bijstellingen gedaan als die nodig zijn. De leningsmachtiging voor de Mijn VerbouwLening is met 372 miljoen euro opgetrokken. Als u daarover zegt dat dat nul komma nul zou zijn, dan klopt dat niet. Het is met 372 miljoen euro opgetrokken. Dat is behoorlijk veel geld.

Mijnheer Vande Reyde, we zitten op dezelfde golflengte, denk ik. Over die uitgavennorm volg ik natuurlijk de afspraken die we binnen onze bestuursploeg maken. Ik denk dat dat een zeer nuttig instrument kan zijn naar de toekomst toe. Het zal wel discipline vragen van toekomstige regeringen. Tot nu toe zijn wij daarin geslaagd. In dat verband heb ik misschien een leuke opmerking. Er zijn ook ratingbureaus die uitdrukkelijk verwijzen naar het goede financiële beleid uit het verleden – ook van voor mijn tijd – in Vlaanderen. Dat straalt vertrouwen uit. Een ratingbureau heeft toch een effect op de rente. Dat zorgt ervoor dat wij meer centen overhouden voor andere zaken die wij niet aan rente moeten uitgeven.

Maar die uitgavennorm in het bijzonder blijft een aandachtspunt voor in de toekomst.

Mevrouw Goeman, over Oosterweel moet uw partij – dat geldt ook voor Groen – nu eens duidelijk zijn wat u wilt. Op een bepaald moment is er een gezamenlijke commissie Mobiliteit en Algemeen Beleid. We hebben toen samengezeten met de mensen van Leefbaar Antwerpen door Innovatie en Samenwerken (Lantis). Het Rekenhof heeft dat ook geduid. Er zijn drie redenen waarom die kosten voor Oosterweel zo hard stijgen. Voor alle duidelijkheid, zoals ik daarnet heb gezegd, is het zeker niet onnozel om je daar bezorgd om te maken. Ik doe dat ook. Ik vind dat ook belangrijk. Maar kom hier niet zeggen dat het zou gaan om ... Ik weet het niet, u hebt het niet eens aangeduid waar het om zou gaan. Weet u waarover het gaat? En spreek het dan eens tegen.

Er zijn drie redenen waarom de kosten stijgen. Eerst en vooral is er perfluor-octaansulfonzuur (PFOS). Gaan we het niet opkuisen? Gaan we het laten liggen? Ik denk toch dat we dat goedje weg willen? Dankzij die Oosterweelwerken hebben we een kans om die ingrepen te doen, en de boel daar op te kuisen. Dat is de eerste kostenstijging. Ten tweede is er de inflatie. De bouwindex is gemiddeld 24 procent als ik mij niet vergis. Ik denk dat er bij de overeenkomst met Lantis de inflatie is meegenomen tot begin 2022. De volledige inflatie is daar nog niet in meegegeven aan Lantis, zij zullen daar rekening mee moeten houden. De derde, en grootste, reden waarom de kosten van Oosterweel zo hard gestegen zijn, zijn de leefbaarheidsprojecten, mevrouw Goeman. Ik wil u horen zeggen dat u daar tegen bent, dat u vindt dat we die niet zouden moeten doen. We nemen heel wat maatregelen, ook dure maatregelen; ik wil die weldegelijk in de gaten houden, want ik heb daar een bezorgdheid over, maar ik begrijp ook wel dat die de leefbaarheid in Antwerpen moeten verbeteren. Daarom nemen we die maatregelen.

We investeren dus zeer veel in mobiliteit. Dat is niet alleen om dat Antwerps probleem op te lossen, maar wel een knoop voor een heel groot deel van Vlaanderen op te lossen, en dat in die hoek waar het grootste deel van de welvaart van Vlaanderen gecreëerd wordt. Maar we investeren ook in de leefbaarheid van die buurt van Antwerpen. Op een bepaald moment was daar een aansluiting aan de kant van Kruibeke, dat is waar je de Kennedytunnel ingaat, als ik mij niet vergis. Ik ben niet zo goed in oriëntatie. Op een bepaald moment was dat deel geopend. Dat was zeer mooi om te zien. Hebt u de mensen uit de buurt geïnterviewd? Die zeggen: "t Is toch schuen, he?" (*Minister Matthias Diependaele imiteert een Antwerpse tongval. Gelach en opmerkingen*)

Ja, oké, u begrijpt wat ik bedoel. Mijn Nederlands is beter dan mijn dialecten. Maar men bevestigde toch dat dat oké was. Er was toen nog maar 10 procent van Oosterweel uitgevoerd, ik weet niet hoever ze er nu mee staan, maar dat was oké. Er was meer groen, meer ruimte, en minder geluidsoverlast door de schermen die daar werden gezet. Dat was de derde en de belangrijkste reden waarom de kosten voor Oosterweel zo oplopen. Als u daar inderdaad een probleem mee hebt, zeg het dan. Ik heb er geen probleem mee om dat van u te horen. Ik denk dat het te verdedigen valt. (*Applaus bij de N-VA*)

Mijnheer Muyters, dank u wel voor uw toelichting daarover. Ik wil daar nog aan koppelen dat de prestatiebegroting daar toen nog toe heeft geleid, en daarmee geef ik deels antwoord op de vraag van de heer D'Haese over consultancy. Ik begrijp de opmerkingen die daar gemaakt zijn. Consultancy is natuurlijk ook zoiets verdachts. Het woord alleen al klinkt verdacht, en dan is het leuk om dat politiek te blijven uitbuiten.

Ik blijf daar enkel en alleen zeggen wat er effectief is gebeurd. In 2018 is onze boekhouding gewijzigd, met goedkeuring van de aanpak door het Rekenhof.

Waarom? Omdat we ons inschakelden in de prestatieverhoging die de heer Muyters net heeft uitgelegd. Daardoor zijn we op een hoger niveau, een meer algemeen niveau, gaan boekhouden.

Dat heeft er inderdaad voor gezorgd dat we geen afzonderlijke rapportage meer hadden over consultancy. In mei 2021 – ik denk dat het mei was, maar alleszins in de helft ongeveer van 2021 – heb ik dat teruggedraaid. Ik had zelf als parlements lid, onder ander in 2016, vragen gesteld over consultancy. Ik begrijp de gevoeligheid daarvan, dus ik heb ervoor gezorgd dat we consultancy opnieuw afzonderlijk rapporteren in onze boekhouding. 2022 is het eerste volledige jaar waarvan we een duidelijk cijfer hebben over consultancy.

Ik erger me ook aan de definitie. We hebben het er allemaal over gehad. In de commissie is er duidelijkheid over verschaft, maar in die periode is er op een hoger niveau gerapporteerd in de boekhouding en is dat er niet zo gemakkelijk uit te halen.

Toen is die aanpak ook goedgekeurd door het Rekenhof, wat zij altijd doen. Zij krijgen ook maandelijks onze boekhouding, of een uittreksel daarvan, binnengeschoven om dat te controleren, wat goed is. U weet dat we zeer nauw samenwerken met het Rekenhof omdat we onszelf voortdurend willen verbeteren om de rapportage naar het parlement zo goed mogelijk te doen.

Mevrouw Van dermeersch, eerst en vooral vind ik het echt hallucinant. Mevrouw Van dermeersch is niet aanwezig, maar ik wil wel reageren op een paar zaken en ik hoop dat haar fractie dan even enthousiast applaudisseert als daarnet.

Veel van de technische zaken – in de mate dat ik haar vragen al begreep – zijn beantwoord in de commissie, maar er zijn twee zaken die ik wil aanhalen. Het eerste heb ik al bij elke, maar dan ook elke begrotingsbespreking moeten herhalen. Financieringsbehoefte is niet gelijk aan uitgaven.

Financiering gebruik je ook voor andere zaken, zoals bijvoorbeeld activa die worden aangekocht, want dat neem je dan ook op in je begroting en dan is dat zagezegd een nuloperatie. Je hebt ook financieringsbehoeften voor het hernieuwen van leningen. Als er een lening afloopt, moet men opnieuw lenen, en dat is een herfinanciering. Financiering is dus niet volledig wat wordt uitgegeven. Dat zijn twee afzonderlijke cijfers, daar mag je niet zomaar van zeggen dat we daardoor meer uitgaven doen, want dat is niet waar. Dat is nu al elke keer dat ik dat moet zeggen.

Er is een tweede punt dat ik wil aanhalen, en het is met alle respect dat ik het zeg: zo werken procenten. Stel u voor dat Wallonië vroeger 100 miljard euro schuld had – ik zeg maar iets – en wij hadden 10 miljard euro schulden. We doen daar nominaal eenzelfde bedrag bij, laat ons zeggen 5 miljard euro. Dan is de stijging van Wallonië 5 procent, maar voor Vlaanderen is dat 50 procent. Zo werken procenten. Wat voor een opmerking is dat, dat onze schuldgraad procentueel sneller stijgt! Als de basis waarvan je vertrekt groter is, wat had je gewild. Dat is toch de evidentie zelve. (*Applaus bij de N-VA*)

Het is een beetje jammer dat we daar zo over moeten doen. Ik ben dus niet zo blij met die opmerking, maar ik hoop ze hiermee verduidelijkt te hebben. Met het ingetogen applaus van de Vlaams Belangfractie is dat ook bevestigd.

Niemand hier – en ik zeker niet – is triomfantelijk over onze budgettaire situatie of wat dan ook. Het blijft een absoluut aandachtspunt. We zitten nog altijd, volgens de laatste cijfers die we hebben, op koers naar een evenwicht in 2027. Ik kom er straks op terug waarom dat zo belangrijk is.

Onze schuld is wel degelijk iets wat we in de gaten moeten houden. De economische situatie is niet van dien aard dat we op onze lauweren kunnen rusten en kunnen uitgeven. Ik ben ervan overtuigd dat het beste cadeau dat we kunnen geven aan onze samenleving, een begroting in evenwicht is. Dat is een gezond financieel beleid.

Ik beseft maar al te goed dat er noden zijn in Vlaanderen. We moeten kijken hoe we die het hoofd kunnen bieden, maar je gaat dat niet kunnen doen door de schulden alleen maar door te schuiven naar de toekomstige generaties, want vroeg of laat kom je die weer tegen en draai je daarvoor op.

De schulden van vandaag zijn de lasten, de belastingen, van morgen. Als je dat niet beseft, als je het lef niet hebt om dat uit te leggen aan de samenleving, dan vind ik in alle eerlijkheid dat je politieke moed mist. Ik denk dat we in Vlaanderen doen wat hoort, dat we die bezorgdheid blijven hebben en dat we blijven oog hebben voor de drie onderdelen, grosso modo, van het beleid: daar waar de sociale noden zitten, in de economie waar je de centen verdient, en een derde pijler waar je een evenwicht moet vinden om te zorgen dat je een goede huisvader bent. Dit zorgt ervoor dat we als beleidsmakers de jeugd binnen een paar jaar nog recht in de ogen kunnen kijken en dat wij hen in elk geval niet opgezadeld hebben met extra lasten. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik zet in mijn repliek graag nog eventjes de puntjes op de i bij wat u gezegd hebt. Ten eerste pleiten wij er niet voor om meer geld uit te geven in Vlaanderen. Wat we zeggen is dat het op een andere manier moet worden uitgegeven. Politiek, minister Diependaele, is keuzes maken. Wij zijn het niet eens met de keuzes die deze Vlaamse Regering maakt. We stellen vast dat als het gaat over consultants of andere vrienden, het niet op kan en dat er wel geld is. Maar als het gaat over een aantal andere noden in de samenleving dan blijft de vinger op de knip. Daar hebben we het zeer moeilijk mee.

Ten tweede, met betrekking tot Oosterweel heb ik de indruk dat u mij ofwel niet goed hebt begrepen ofwel niet goed hebt geluisterd. Natuurlijk moet Oosterweel er komen. We maken ons wel zorgen over die stijgende factuur. Wat ik vooral gezegd heb, is dat wat ons betreft, die stijgende factuur in geen geval een excuus mag zijn om op een bepaald moment te zeggen dat we het allemaal niet meer kunnen betalen en de leefbaarheidsprojecten worden geschrapt. Dat is voor ons cruciaal, laat die boodschap heel duidelijk zijn.

Daarnaast heb ik gezegd dat we ons heel veel vragen stellen bij het gemak waarmee voor dit soort projecten een miljard euro extra in de begroting wordt ingeschreven. Ik zou willen dat er een miljard euro extra kan worden voorzien voor de kinderopvang.

Ten derde wil ik reageren op het terugkerend verhaal dat we de factuur toch niet gaan doorschuiven naar de toekomstige generaties. In mijn lezing is dat exact wat jullie aan het doen zijn. De waarheid is dat, als we er niet voor gaan zorgen dat er leraren voor de klas staan, dat kinderen examen kunnen afleggen, dat er kindbegeleiders zijn die de tijd, de middelen en de expertise hebben om al die kinderen Nederlands te helpen leren – het liefst zo vroeg mogelijk – we aan het morsen zijn met ons talent. We zijn een kenniseconomie, als er nu niet wordt geïnvesteerd, gaat de factuur voor de volgende generaties net vele malen groter zijn. *(Applaus bij Vooruit)*

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik wil nog een aantal punten van repliek naar voren brengen waarvan ik het belangrijk vind om even wat tegengas te geven. Wat de federale begroting en Europa betreft, geef ik mee dat gisteren vertegenwoordigers van de Europese Commissie in de Commissie Algemeen Beleid geweest zijn. De collega's en ook ikzelf gebruikten het woord strafbankje. We vroegen in hoeverre er een risico is dat de NV België op het strafbankje komt wanneer de nieuwe Europese begrotingsregels vanaf 2024 gelden. Men heeft dat toch wel wat genuanceerd. Men heeft de nieuwe spelregels toegelicht maar de vertegenwoordigers wilden het woord strafbank niet gebruiken. Zij hebben een ander traject voor ogen, er zullen hervormingen aan gekoppeld worden, net zoals dat ook nu gebeurt.

Ik zou opletten om hard op uw borst te slaan, net op een moment dat u zelf een aantal zelfopgelegde criteria rond schuld niet meer haalt. Dat zijn criteria die ook in de vorige legislaturen golden en die haal je nu niet meer. Ik ga niet zeggen dat het grote rampen zijn op het vlak van schulden, maar ik zou opletten met uzelf op de borst te kloppen en ons het verwijt te maken dat wij federaal meeregeren en daar putten maken. Ik wil er u op wijzen dat uw twee coalitiepartners ook federaal mee regeren en ook federaal verantwoordelijkheid dragen. Die boodschap is dus ook voor hen bedoeld.

– Joke Schauvliege, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.

Het tweede punt waarop ik wil reageren, is Oosterweel. Zijn we tegen meer groen in Antwerpen? Absoluut niet. Integendeel, we zijn voor nog meer groen in Antwerpen. Waar het Rekenhof op heeft gewezen, zijn de oplopende kosten. We hebben daarover in de commissie inderdaad gedebatteerd. En inderdaad, als je in de BA light die 1 miljard euro uiteen haalt, wat u hebt gedaan, dan is daar een logische verklaring voor. Waar het Rekenhof op heeft gewezen en wat mijn collega Mieke Schauvliege heeft proberen duidelijk te maken, is: hoe gaan we dat in de toekomst financieren? We rekenen heel hard op het model van tolinkomsten. Daar is het van belang dat je niet alles onder dat model kunt blijven steken. Dat heeft op een gegeven moment zijn limiet bereikt. We hebben dat besproken in de commissie. Ik heb daar toen het voorstel gelanceerd om opnieuw het tolmodel te onderwerpen aan een stresstest, om te zien of het, zoals het nu in elkaar zit, robuust genoeg is om de toekomstige uitgaven voor een stuk te kunnen capteren.

Drie: het is heel gemakkelijk om meteen het cliché op Groen te kleven als zouden wij de potverteerders zijn. Minister, ik wil erop wijzen dat wij tot op vandaag nog altijd – en collega Muyters zal dat kunnen bevestigen – als partij mee aan tafel zitten om te bekijken of we een standpunt over de uitgavennorm mee kunnen goedkeuren en innemen. Ook groene politici zijn verantwoordelijke politici als het gaat over financiën. Ook wij vinden dat een uitgavennorm wel degelijk in een begrotingsbeleid past. Wij zitten dus nog altijd aan tafel om te bekijken of dat kan. Wat mij betreft, ziet dat er op dit moment best oké uit.

Ik wil ook wijzen op de staatshervorming. U hebt daar een punt, vind ik. Maar ik wil wel de geschiedenis recht aandoen – u moet mij dat vergeven, het is een van mijn afwijkingen; het is zelfs geen afwijking, het is mijn opleiding. We hebben wel degelijk het raamwerk van de zesde staatshervorming mee onderhandeld, maar op het moment dat die beslissing is genomen, waren wij al van tafel omdat we vonden dat dat de politieke verantwoordelijkheid was van de Federale Regering, die toen verantwoordelijkheid moest nemen. U hebt daar dus een punt, maar voor de geschiedenis wil ik u wel laten weten dat wij toen al niet meer aan tafel zaten. Men wou ons niet in die Federale Regering hebben. Achteraf bekeken, denk ik dat dat een grote historische vergissing was. *(Opmerkingen van minister Matthias Diependaele)*

Dat is voor een andere discussie. Ik vermoedde al dat u daar een andere mening over had.

Ik kom bij het laatste punt dat ik wil maken, minister. U mag het de oppositie niet kwalijk nemen dat ze, als het gaat over consultancy, uiteraard vragen stelt. U kunt ten aanzien van dit parlement en van de oppositie wel zeggen dat wij het plezier vinden om daarmee te spelen, maar de munitie is ons aangeleverd door uw collega's, die naast u zitten in de Vlaamse Regering. *(Gelach)*

U zit daar nu helemaal alleen, ik weet het. Ik voel met u mee. Minister, ik moet eerlijk zeggen – en ik wou daarnet zelfs in de bres springen voor minister Weyts, godbetert – aan de collega's van het Vlaams Belang dat ik het, eerlijk gezegd, niet zie. De extra middelen die daarin zitten voor Onderwijs, zijn nodig. Collega Daniëls heeft het perfect geschetst: de meerderheid van die middelen zijn loonmiddelen en werkingsmiddelen. Ik moet eerlijk zeggen dat er met betrekking tot Onderwijs niet veel stond in de Vlaamse Brede Heroverweging. Ik zag daarin niet veel zitten waarover je kon ... Ik voelde zelfs de aandrang om daar vanuit de oppositie bij te springen.

Maar wat betreft die consultancy, om daarop terug te komen: het is minister Crevits die, op een vraag van mijn collega Vaneeckhout, aan dit parlement heeft laten weten dat het om 1,5 miljard euro ging. Het is de minister-president die een week later in de plenaire vergadering is komen zeggen dat het 640 miljoen euro was. En u hebt dan in een commissie wat betreft 'The Big Four' gezegd dat het 41 of 42 miljoen euro is. Per jaar, voor alle duidelijkheid. Schiet dus in dezen niet op de oppositie. Ik heb goed begrepen waar het kantelpunt ligt. Maar geef dan ook misschien eens een boekhoudkundige les aan een aantal collega's van u in de Vlaamse Regering, om hun uit te leggen waar zij de mist zijn ingelopen.

Ik ben blij, collega's, dat we vorige week in dit halfrond hebben goedgekeurd dat het Rekenhof daar ook helderheid in zal brengen, zodanig dat het parlement, zoals het dat moet doen, met open vizier en met alles op tafel dat debat kan voeren.

Voorzitter, tot daar mijn antwoorden op de opmerkingen van de minister. *(Applaus bij Groen)*

– *Liesbeth Homans, voorzitter, treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Het is voornamelijk uit groot respect dat ik wil antwoorden op de gentleman-tussenkomst van de heer Rzoska.

Eerst heel kort. Mevrouw Goeman, het is niet zo dat we 1 miljard euro in de begroting opnemen. Het is een lening die we geven, dat is iets anders. Ik heb het in de commissie ook gezegd, en het is met de grootste voorzichtigheid, dat we aan Lantis eigenlijk meer rente vragen dan we zelf betalen. Daarmee heb ik niet gezegd dat we daaraan gaan verdienen. U weet dat in de toekomst de waarde van dat geld verandert. Maar goed, laat dat wel duidelijk zijn.

En dan, mijnheer Rzoska, wil ik antwoorden uit oprecht respect voor uw opmerkingen. Ik weet niet wat de Europese Commissie gisteren is komen zeggen, maar mij maakt het niet uit of we op dat strafbankje zitten of niet. Ik denk dat we het allebei zouden betreuren mocht de Europese Commissie ons beleid opleggen. Dat is natuurlijk wat we moeten vermijden. Maar ik begrijp wel uw punt dat iedereen in dit land zijn opdracht zal moeten doen.

Ik denk ook niet dat ik me op de borst klop. Ik denk dat ik mijn bezorgdheid uitdrukkelijk geuit heb.

Wat betreft die consultancy, ben ik het ermee eens. Op het moment dat minister-president Jambon de vragen beantwoord heeft, werd er uitdrukkelijk gevraagd om tussentijdse resultaten van antwoorden op schriftelijke vragen neer te leggen. Ik denk in ieder geval dat het niet verstandig is om cijfers de wereld in te sturen die niet zeker en duidelijk zijn. Daarvoor heb je maar één echt goed instrument, dat ook aan zijn beperkingen onderhevig is, en dat is de boekhouding. Hoe je het ook draait of keert, hoe die op dat moment ook werkt, dat is de enige zekerheid die je hebt. Ik ben het ermee eens dat je best pas cijfers geeft op het moment dat ze vaststaan. Dank u wel.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

De algemene bespreking is gesloten.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 18/1)

– Artikel 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023.

De door de commissie aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 19-A/7)

Er is een amendement op artikel 1. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 19-A/8)

De stemmingen over het amendement en over het artikel worden aangehouden.

– Artikel 2 tot en met 69 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023
– 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9**

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het ontwerp van programmadecreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023.

De door de commissies aangenomen tekst wordt als basis voor de bespreking genomen. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1699/9)

– Artikel 1 tot en met 40 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

**ONTWERP VAN DECREET over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek
– 1723 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het ontwerp van decreet over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Met dit ontwerp van decreet regelen we een decreetale basis om bij een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek aan informatiedeling te doen. Het is namelijk zo dat er al verschillende projecten lopen die gebruikmaken van een ketenaanpak en een casusoverleg. Dat blijkt ook een goede manier van werken, bijvoorbeeld in de strijd tegen terrorisme, intrafamiliaal geweld en het bestrijden van criminele organisaties.

Een casusoverleg op basis van het artikel 458ter van het Strafwetboek kan al worden geregeld via een protocol van de procureur des Konings, maar de gegevensdeling zit daar niet in vervat. Daarom is het belangrijk dat we vandaag die decreetale basis hier goedkeuren. Die decreetale basis is al voorzien in de lokale integrale veiligheidscellen inzake radicalisme, extremisme en terrorisme, maar voor andere projecten die werken met een protocol van de procureur des Konings, is er dus nood aan een decretaal kader over gegevensbescherming. Dat is bijvoorbeeld het geval voor het M+-project over snelrecht in Limburg. Het is dan ook zeer goed dat dit ontwerp van decreet in een regeling voorziet om de Vlaamse deelnemers aan een casusoverleg de nodige rechtszekerheid te bieden om informatie te delen. Hiermee wordt de multidisciplinaire en ketenaanpak nog versterkt.

Ik wil nog eens benadrukken dat het hier om zeer zwaarwichtige dossiers gaat. Het gaat over kindermishandeling, radicalisering en seksueel geweld. In het belang van de slachtoffers is het dan ook noodzakelijk en niet meer dan normaal dat in het kader van een casusoverleg de nodige informatie inclusief persoonsgegevens gedeeld kan worden. Dat daarbij een ruime omschrijving gehanteerd

wordt van mogelijke deelnemers, is een goede zaak: zo is er voldoende flexibiliteit om de nodige deelnemers op een 'case by case'-basis te bepalen in het protocol van de procureur des Konings.

Er zijn natuurlijk ook beperkingen ingebouwd om het recht op privacy niet onnodig in te perken. Niet iedereen kan zomaar een casusoverleg organiseren, er is wel degelijk een protocol van de procureur des Konings nodig. Niet iedereen kan zomaar deelnemen, dat wordt immers ook geregeld in het protocol.

Dit ontwerp van decreet voorziet in een noodzakelijke maar gebalanceerde regeling voor informatiedeling in het kader van casusoverleg en het is zeer belangrijk opdat onze hulpverleners hun job kunnen doen. Dat is ook de vraag die we krijgen vanop het terrein zelf. Het is ook heel duidelijk dat onze fractie dit ontwerp van decreet sterk steunt.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Het debat is, heb ik begrepen, zeer ruim gevoerd in de commissie.

De voorzitter: Dat klopt, dat heb ik ook gehoord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Collega's, we hebben de voorbije weken een aantal redenen gezien waarom het belangrijk is om hierrond te werken en om meer mogelijkheden te geven om een goede opvolging en informatie-uitwisseling te doen. Iedereen die vertrouwd is met het terrein en met de praktijk, weet hoe complex het is om als hulpverlener aan de ene kant op sommige momenten informatie te moeten delen en aan de andere kant cruciaal te kunnen werken op basis van vertrouwen.

We zijn het er principieel mee eens dat er gezocht wordt hoe we daarmee kunnen omgaan. We hebben gewoon twee aandachtspunten, die ook de reden zijn waarom we ons zullen onthouden bij de stemming. Dat is enerzijds dat het over een niet-limitatieve lijst gaat. Dat betekent eigenlijk dat iedere betrokken actor in deze situatie geduwd kan worden, terwijl er misschien echt wel actoren zijn die op basis van vertrouwen alleen moeten werken en misschien niet hierin geduwd moeten kunnen worden. De bewaringstermijn van dertig jaar is een heel lange termijn. De methode waarop het ontwerp van decreet tot stand is gekomen, gaat over de Gegevensbeschermingsautoriteit, die aangeeft dat ze geen tijd genoeg had om dit grondig te bekijken. Privacy, werken op basis van vertrouwen, gecombineerd met verplicht worden om informatie te delen, is een dunne grens. Wij denken dat een advies van een Gegevensbeschermingsautoriteit en eventueel van andere mensenrechtenorganisaties in de totstandkoming ook belangrijk was geweest. Beschouw het als een zoektocht naar die balans die we samen ondernemen. Daarom gaan we ons onthouden bij de stemming.

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Ik heb begrip voor uw bezorgdheden. Het gaat over privacygevoelige materie. Dat daar aandacht voor is, daar hebt u 100 procent gelijk in.

In de commissie was daar ook een beetje een misverstand over. Het is niet zo dat iedereen met enig belang kan deelnemen. Er zijn echt wel voorwaarden, en die zijn beschreven. Ik verwijs naar het vierde lid van artikel 5: daarin staat heel uitvoerig beschreven welke beveiligingsmaatregelen er zijn bij het casusoverleg. Het is niet zo dat, eenmaal men er deel van uitmaakt, men ongeremd alles mag delen met elkaar. Er zijn heel veel verplichtingen, die ik hier niet uitvoerig ga opsommen – het is al besproken in de commissie. Ik begrijp uw bezorgdheid, ik

deel die en we moeten dat verder opvolgen. Wat daarover in het ontwerp van decreet staat, moet bewaard blijven in de praktijk.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik deel ook een deel van de bezorgdheden van de heer Vaneeckhout, maar we mogen het doel niet uit het oog verliezen. En het doel van dit ontwerp van decreet is echt wel mensen beschermen. In die zin denken wij inderdaad toch ook dat een goed casusoverleg echt belangrijk is. Het is trouwens ook een van de maatregelen die in het voorstel van decreet stonden dat we vanuit Vooruit zelf hebben ingediend rond integrale jeugdhulp, om het net gemakkelijker te maken om informatie te delen via een casusoverleg tussen hulpverleners, politie en justitie. Wij denken inderdaad dat er soms gewerkt moet worden met een gedeeld beroepsgeheim, gewoon om betrokkenen beter te kunnen beschermen.

Ik denk dat we ook gewoon vertrouwen moeten hebben in hulpverleners zelf om op een goede manier met dat gedeelde beroepsgeheim om te gaan. Ik denk dat zij dat vandaag al met de grootste omzichtigheid doen. Het is misschien niet vanzelfsprekend dat zij zo werken, maar ze zetten die stap wel als het noodzakelijk is, denk ik. En dat vinden wij een goede zaak.

De voorzitter: Mevrouw De Vreese heeft het woord.

Maaïke De Vreese (N-VA): Ik wil nog kort reageren op collega Vaneeckhout. Het debat in de commissie was op bepaalde momenten veeleer hallucinant. Ik vind dat u hier meer genuanceerd het woord neemt, collega Vaneeckhout. Het is inderdaad net de bedoeling om beter in de privacy te voorzien. Daarom komt deze decretale basis er natuurlijk ook. Ook onze partij is zich zeker en vast bewust van privacygevoeligheden en dergelijke meer. Daarom is het net zo belangrijk dat dit decreet er komt en dat het ontwerp van decreet er is.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Het klopt inderdaad, collega Vaneeckhout, dat het debat in de commissie de emoties dermate op scherp zette, dat er op den duur niet meer geluisterd werd. Bedankt dus voor uw tussenkomst. Het zijn terechte bezorgdheden die u hebt, de beide die geuit zijn, maar ik wil toch meegeven dat we erover gewaakt hebben dat het ontwerp van decreet niet oplegt hoe iemand met zijn beroepsgeheim moet omgaan. Het geeft enkel de mogelijkheid om uit te wisselen als men dat nodig vindt. En dat moet dan nog binnen een protocol of op basis van een decreet.

Voor mij is het van belang dat we de hulpverleners erkennen in hun professionalisme, want zij weten ook wel wat ze kunnen delen en wat niet. Voor mij is dat een blijk van vertrouwen, maar eigenlijk ook een blijk van respect ten aanzien van hen. Zeker als het gaat over heel zware criminaliteit, kunnen ze op die manier misschien meehelpen om mensen die het ook echt wel verdienen, mee te beschermen.

Ik snap dus uw bezorgdheden, maar wat we nu voorstellen, is eigenlijk ook vanuit een fundamentele bezorgdheid gekomen om die mensen de kans te geven, vertrekkende vanuit een zeer positieve ervaring die we vandaag hebben met casusoverleg dat al bestaat. Het is een poging die ik onderneem om u toch te overtuigen om het ontwerp van decreet goed te keuren, want ik denk dat de bezorgdheden die aan de basis liggen van uw tussenkomsten, hier ook mee omarmd worden. Maar je moet op een bepaald moment een keuze maken, en dan is de keuze echt wel om de mensen te erkennen in hun professionalisme, zonder ze te dwingen, want dat lijkt mij ook geen goede zaak, mocht dat zo zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1723/1)

– *Artikel 1 tot en met 6 worden zonder opmerkingen aangenomen.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan – 1643 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 5

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan.

De bespreking is geopend.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Collega's, 199 dagen. We zijn vandaag dag 199 van de blokkade van de Lāçın-corridor, waarbij het vrije verkeer van burgers, voertuigen en vracht volledig geblokkeerd wordt. Sinds 12 december 2022 is er sprake van een totaal isolement van de inheemse Armeense bevolking in Nagorno-Karabach. Vorig jaar in september heb ik de kans gehad om samen met enkele collega's uit het parlement zelf naar Armenië te gaan. Ik heb met eigen ogen kunnen zien hoe de toestand daar is. Ik heb zelf gezien hoe het conflict een grote, enorme invloed heeft op het dagdagelijkse leven, en de situatie ligt me dan ook nauw aan het hart.

Het conflict sleept al langer aan, en ook hier in het Vlaams Parlement hebben we het al meerdere keren besproken, ook in de commissie Buitenlands Beleid. Het kwam meermaals aan bod. Ik besef ook dat we dat conflict met dit voorstel van resolutie niet gaan oplossen. Ik denk wel dat we met dit voorstel van resolutie de situatie onder de aandacht kunnen blijven houden. We hopen dat de internationale druk ertoe kan leiden dat de situatie op het terrein zich stabiliseert, en dat die voortdurende agressie vanuit Azerbeidzjan gewoon stopt.

Vorig jaar was er helaas opnieuw een opflakking van het geweld. Er vielen opnieuw gewonden en doden. Dat is te betreuren, en dat is ook de aanleiding geweest voor dit nieuwe initiatief. Collega's, met dit voorstel van resolutie tonen we, samen met heel het Vlaams Parlement, dat we enorm bezorgd zijn over de aanhoudende spanningen en de recente ontwikkelingen in deze regio.

Met dit voorstel van resolutie veroordelen wij ten eerste de schendingen van het staakt-het-vuren van november 2020, met onder meer de installatie van een militair checkpoint door Azerbeidzjan. In het bijzonder veroordelen wij ook de onwettige blokkade van de corridor van Lāçın, die ernstige humanitaire gevolgen heeft voor de 120.000 inwoners van Nagorno-Karabach.

Vandaag vragen wij onder meer om het mandaat van de EU-monitorings-capaciteit aan te houden zolang het nodig is, en erop toe te zien dat Azerbeidzjan en zijn bondgenoten de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Armenië en de mensenrechten in de regio onvoorwaardelijk respecteren. Wij vragen dan ook de onmiddellijke opening van de corridor van Lāçin.

Naar aanleiding van dit voorstel van resolutie hadden we ook een hoorzitting in de commissie Buitenlands Beleid, met Jens De Rycke. In die hoorzitting werd het ook duidelijk dat de zaken daar volop in beweging zijn, maar dat de situatie allesbehalve stabiel is. Een kleine vonk is voldoende om het hele conflict opnieuw te laten escaleren. Het is al decennialang de inzet van geopolitieke krachtmetingen in de regio. Extra waakzaamheid is dus echt nodig. Het mag dan ook duidelijk zijn dat de vrees voor een nieuwe genocide in de regio reëel is. Dat was ook een van de extra amendementen, naast de actualisering die we recent hebben toegevoegd aan het voorstel van resolutie.

Ik besef dat het aantal conflicten in de wereld enorm groot is. Ik ben blij dat we hier in het Vlaams Parlement bijzondere aandacht hebben voor dit bevroren conflict. De situatie van de mensen in Nagorno-Karabach is penibel, zeer penibel. De afgelopen winter waren zij afgesloten van gas en elektriciteit, essentiële levensmiddelen, medische zorgen – geen medicatie –, degelijk onderwijs, en ga zo maar door.

Het is goed, het is enorm nodig, om hun situatie onder de aandacht te brengen, maar vooral ook om die situatie onder de aandacht te houden. Dat doen we dan ook vandaag, hier in het Vlaams Parlement. Ik wil dan ook de collega's van Open Vld en cd&v, die mee dit voorstel van resolutie hebben ondertekend, bedanken voor de vlotte wijze van samenwerken.

Ten slotte hoop ik van harte dat we dit voorstel van resolutie opnieuw kamerbreed kunnen goedkeuren, net zoals in de commissie, want dit conflict mag absoluut niet vergeten worden. Er is ook dringend nood aan actie.

Ik heb nog een kleine voetnoot: er dient nog een kleine technische aanpassing te gebeuren in de tekst van het voorstel van resolutie. In punt 7 is er bijvoorbeeld sprake van het 'Internationaal Strafhof'. Dat moet uiteraard het Internationaal Gerechtshof zijn. *(Applaus bij de meerderheid)*

De voorzitter: Collega Claes, kunt u die technische correctie misschien mailen aan de diensten? Want wij hebben die nog niet gekregen. Als u wilt dat die meegestemd wordt, is dat wel belangrijk.

Allessia Claes (N-VA): Dat was ook al meegegeven in de commissie. Normaal moet dat al rechtgezet zijn.

De voorzitter: Oké, we zullen het even nakijken.

De heer Van de Wauwer heeft het woord.

Orry Van de Wauwer (cd&v): Collega Claes heeft de situatie al uitgebreid geschetst. Dank voor dit initiatief. Ik ga het kort houden. Dit is al uitgebreid besproken in de commissie, ook na een boeiende hoorzitting die tot een aantal actualisaties van de tekst geleid heeft. Dit voorstel van resolutie betreft het opnieuw opgeflakkerde conflict over de enclave Nagorno-Karabach. Voor hen die de situatie niet zo goed kennen: dat is een gebied gelegen in Azerbeidzjan, maar met een overwegend Armeense bevolking die lijdt onder dit opgeflakkerd, gewapend conflict en zeker nu ook met de blokkade van de Lāçin-corridor. Met deze tekst veroordelen wij die blokkade omdat de humanitaire hulp die daar zo

broodnodig is en ook het broodnodige voedsel, producten en medicamenten nog onmogelijk in de regio en bij de bevolking geraken.

Daarnaast steunt het voorstel van resolutie ook elk initiatief dat streeft naar een duurzame vrede en veiligheid voor beide volkeren. We stellen vooral vragen aan de Europese Commissie met het oog op een internationaal onderzoek naar de recente gebeurtenissen, om het monitoringsmandaat aan te houden, erop toe te zien dat de territoriale integriteit gerespecteerd wordt en uiteraard ook om te ijveren voor de onmiddellijke opheffing van de Laçincorridor. Wij gaan dit uiteraard met veel overtuiging mee goedkeuren.

De voorzitter: De heer Tommelein heeft het woord.

Bart Tommelein (Open Vld): Collega's, met onze liberale fractie zullen we dit voorstel van resolutie volmondig ondersteunen want zoals ik al tijdens de bespreking in de commissie aanhaalde, is het jammer genoeg al de tweede keer deze legislatuur dat wij stemmen voor een resolutie om de aandacht te vestigen op de problematiek van Nagorno-Karabach, een gebied aan de buitengrenzen van Europa waar sinds het uiteenvallen van de Sovjet-Unie sinds de jaren 90 al vele tienduizenden slachtoffers gevallen zijn. Sinds vorig jaar laaiden de gevechten en de spanningen weer op en het blokkeren van de corridor door Azerbeidzjan om zo'n 120.000 Armeense bewoners te treffen, is op z'n minst laakbaar. Het isoleren van een bevolkingsgroep van levensnoodzakelijke middelen als voedsel en medische zorgen is ronduit verwerpelijk en brengt een oplossing voor het conflict in geen geval dichterbij.

Op geopolitiek vlak is het belangrijk dat de stabiliteit in deze regio kan terugkeren. Voor de bewoners van Nagorno-Karabach zelf is het van cruciaal belang dat de Europese Unie haar initiatieven om de betrekking tussen de strijdende partijen te normaliseren verder versterkt. Daarom is er dit voorstel van resolutie waarin we de commissie oproepen om haar aandacht voor dit conflict onverminderd aan te houden met het oog op een duurzame oplossing.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Collega's, het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan is een bevroren conflict dat regelmatig overgaat tot een hevig conflict. Centraal in deze conflicten staat meestal de situatie rond Nagorno-Karabach. Recent flakkerde het geweld opnieuw op. Het voorliggend voorstel van resolutie vraagt onder meer de Europese Commissie om aan te sturen op een internationaal onderzoek naar de gewapende incidenten tussen beide landen in augustus en september van vorig jaar. De resolutie wil vooral Azerbeidzjan op zijn verantwoordelijkheden wijzen inzake het respect voor de soevereiniteit en de territoriale integriteit van Armenië. Uiteraard wordt er in dit voorstel van resolutie ook verwezen naar de problematiek van Nagorno-Karabach in het algemeen dan en heel specifiek naar de Laçincorridor die daarnet ook door collega Claes aangehaald is.

In de bijzonder interessante hoorzitting met Jens De Rycke in de commissie Buitenlands Beleid omtrent dit onderwerp verwees hij naar de afspraken rond het openhouden van deze corridor en de schending van deze afspraken door Azerbeidzjan. In het staakt-het-vuren werd immers besloten dat de Laçincorridor zou openblijven en dat Russische vredestroepen daarvoor zouden zorgen.

In september 2022 sloten de Azerbeidzjanen deze corridor echter af. Sinds dan ligt er een militaire checkpoint aan de corridor. Het akkoord wordt dus niet meer tot op de letter nageleefd. In dit voorstel van resolutie dringt men bijgevolg terecht aan op de onmiddellijke opening van die corridor van Laçin.

De politieke druk op Armenië neemt toe om tot een onderhandelde oplossing met Azerbeidzjan te komen, waarin ze zelfs de soevereiniteit over Artsakh zouden moeten loslaten. Ter zake is het trouwens opmerkelijk dat de Armeense premier publiek stelde dat erover moest worden nagedacht om de soevereiniteit van Nagorno-Karabach over te laten aan Azerbeidzjan. Vandaar, collega's, dat het Vlaams Belang in de commissie uit principe een amendement had ingediend om de onafhankelijkheid van Artsakh te bepleiten. We moeten immers blijvend de aandacht vestigen op de noodzaak van de erkenning van de onafhankelijke republiek Artsakh. Dit amendement werd helaas door de meerderheid niet aanvaard, maar ik moet zeggen dat ik daar niet echt een verantwoording voor heb gehoord. Misschien komt die verantwoording om dit niet te aanvaarden vandaag nog, maar ik vind het bijzonder jammer. Artsakh heeft een eeuwenoude autonome status gekend als etnisch-Armeense regio, zowel binnen het grote Armenië als binnen het territorium van het huidige Azerbeidzjan. De historisch-culturele Armeense wortels van dit gebied dateren reeds van de 5e eeuw voor Christus. Deze eeuwenoude culturele identiteit ligt vandaag letterlijk en figuurlijk zwaar onder vuur.

Maar collega's, het voorliggend voorstel van resolutie zal desalniettemin kunnen rekenen op de steun van het Vlaams Belang.

De voorzitter: De heer Aerts heeft het woord.

Staf Aerts (Groen): Dank u wel aan de initiatiefnemers en aan collega Claes om het mooi toe te lichten, want het is een conflict dat niet zo breed bekend is binnen onze samenleving. Dat is ten onrechte, want het is een conflict dat al heel lang aan de gang is, maar ook al heel veel menselijk leed en veel te veel mensenlevens gekost heeft.

Recent zijn de spanningen opnieuw aan het oplopen. We zullen ons altijd aansluiten bij initiatieven tegen het overtreden van de mensenrechten, die vreedzame oplossingen zoeken. Als zulke zaken op de agenda worden gezet, zal dat altijd mee de steun van onze Groenfractie kunnen dragen. Wij zullen dit voorstel van resolutie mee goedkeuren. Het is een kleine bijdrage van dit Vlaams Parlement in dat belangrijke conflict. Het zal waarschijnlijk morgen niet opgelost zijn dankzij dit voorstel van resolutie, maar elke steun voor een vreedzame oplossing voor dit conflict is van belang, dus vandaar ook de steun vanuit onze fractie voor dit voorstel van resolutie.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (Vooruit): Ik wil ook de initiatiefneemster bedanken, ook voor haar toelichting, die heel erg duidelijk was. Ik ga dat niet allemaal herhalen over een conflict van lange duur, inderdaad, dat al heel veel menselijk leed heeft veroorzaakt.

Wij bij Vooruit betreuren en veroordelen ook de spanningen in de regio en zeker de schendingen van het staakt-het-vuren. Wij pleiten dan ook voor een vreedzame oplossing en roepen de betrokken partijen dringend op om in dialoog te gaan en de dialoog te hervatten, om zo tot een vreedzame oplossing te komen. Daarom gaan wij dit voorstel van resolutie met Vooruit zeker steunen.

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Wij gaan ook akkoord met de globale bekommernis van dit voorstel van resolutie, zeker rond het schenden van het staakt-het-vuren. Dat is in de eerste plaats een drama voor de slachtoffers die vallen bij het schenden van een staakt-het-vuren, natuurlijk, en die vallen er jammer genoeg altijd als een staakt-het-vuren wordt geschonden.

Wat we jammer vinden aan dit voorstel van resolutie, is dat er minder sprake is dan bij vorige resoluties van dialoog, van oplossingen vinden langs alle kanten, een oplossing vinden om de rechten van alle betrokken partijen te garanderen, en het internationaal recht als uitgangspunt daarvoor te gebruiken. Het is immers essentieel dat er een erkenning komt van het recht op taal en cultuur voor alle bevolkingsgroepen in de regio, anders zal er geen oplossing komen. Maar nogmaals, wij gaan akkoord met de globale bekommernis: het staakt-het-vuren is essentieel en noodzakelijk. Omdat wij akkoord gaan om het staakt-het-vuren als uitgangspunt te nemen, zullen wij het voorstel van resolutie toch goedkeuren.

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Nu elke fractie gesproken heeft, wil ik iedereen nog eens bedanken voor de kamerbrede steun hier in het parlement.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

NOTA VAN DE VLAAMSE REGERING ingediend door viceminister-president Hilde Crevits. Vlaamse gezondheidsdoelstelling Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'

– 1727 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de nota van de Vlaamse Regering ingediend door minister Hilde Crevits. Vlaamse gezondheidsdoelstelling Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

De bespreking is geopend.

De heer Vaneeckhout heeft het woord.

Jeremie Vaneeckhout (Groen): Heel kort, collega's, want het is in de commissie besproken. Ik wou beginnen met het danken van de Juridische Dienst van het Vlaams Parlement om uit te klaren wat exact het statuut van deze stemming is. Want, collega's, er ligt hier een nota van de Vlaamse Regering voor, iets wat we eigenlijk niet veel doen, waar we 'ja' of 'neen' of 'onthouding' op moeten stemmen. We kunnen dit niet amenderen. De dienst heeft uitgeklaard op welke manier we dat het beste aanpakken.

Het decreet is indertijd onder impuls van toenmalig minister Mieke Vogels in werking getreden. Ik denk dat het een goede zaak is dat dit voorligt. Tegelijk blijf ik me de bedenking maken dat er waarschijnlijk juridisch betere manieren zijn om de werkzaamheden hierrond te organiseren. Het is misschien hoog tijd om dat decreet nog eens wat nader te gaan bekijken. Ik weet dat de minister in de commissie gezegd heeft dat ze bereid was om dat te doen.

Over de inhoud: we zullen ons net als in de commissie onthouden, niet omdat we tegen hetgeen hier voorligt zijn, maar omdat er op geen enkele manier financiële engagementen aan vasthangen, en we ook begrepen hebben dat we die de komende tijd niet per se moeten verwachten. Deze extra doelstelling wordt een heel belangrijk aandachtspunt als het gaat om de gezondheid van de Vlaming en het sterker inzetten op preventie, omdat het zichzelf terugverdient op de langere

termijn. Maar omdat die financiële engagementen niet in de nota staan, en tot vandaag ook niet tot het engagement van de Vlaamse Regering behoren, zullen wij ons vanuit onze fractie onthouden.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega Vaneeckhout, u verplicht me natuurlijk om hier een wederwoord te geven. Ik heb inderdaad in de commissie gezegd dat het toenmalig minister Mieke Vogels is die beslist heeft om op deze wijze te werken, met die gezondheidsdoelstellingen, en dat die ook ter goedkeuring moeten worden voorgelegd aan het Vlaams Parlement. Ik ben zeker bereid om die procedure op een andere manier te organiseren, maar dan moeten we daar ook duidelijke afspraken over maken.

Voor mij is het wel zeer belangrijk dat we die gezondheidsdoelstellingen toch aangevuld hebben met de prioriteiten die er nu in zitten: de val- en fractuurpreventie bij ouderen, de preventieve mondzorg, en voor de allereerste keer – en dat vind ik elementair – de geestelijke gezondheidsbevordering. Het is hoog tijd dat we fysieke gezondheid en geestelijke gezondheid op hetzelfde niveau plaatsen, en dat start natuurlijk met respect in onze eigen gezondheidsstrategische planning die we gemaakt hebben. De manier waarop dit uitgerold wordt, zal natuurlijk de komende periode verder aandacht krijgen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over de gezondheidsdoelstelling houden.

Mevrouw Crevits, aangezien het uw verjaardag is, en anders ook, mag u vertrekken. Geniet er nog van. *(Applaus)*

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het voorkomen van dodehoekongevallen – 1754 (2022-2023) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken over het verzoekschrift over het voorkomen van dodehoekongevallen.

Mevrouw Brouwers, verslaggever, heeft het woord.

Karin Brouwers (cd&v): Collega's, op 7 maart 2023 werd een verzoekschrift ingediend over het voorkomen van dodehoekongevallen. Jaarlijks gebeuren er in ons land gemiddeld vijftig dodehoekongevallen met vrachtwagens en kwetsbare weggebruikers. Als een vrachtwagen met oplegger een hoek van 90 graden moet maken aan een kruispunt of een rondpunt, ziet de bestuurder niet wat er zich direct links of rechts van hem bevindt.

Een eenvoudige manier om die dodehoekongevallen te voorkomen, is volgens de verzoeker het opschuiven van de oversteekplaats voor fietsers en voetgangers naar een te onderzoeken afstand van het kruispunt of rondpunt, zodat de bestuurder van de vrachtwagen volledig zicht heeft op overstekende fietsers of voetgangers.

De Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken besprak het verzoekschrift een eerste maal op 4 mei en heeft dan beslist om aan minister Peeters een

standpunt te vragen. Op 1 juni bezorgde de minister haar standpunt. Zij verwees daarbij naar het in 2022 geactualiseerde Vademecum fietsvoorzieningen. Natuurlijk voldoen nog niet alle situaties op het terrein vandaag aan die nieuwste richtlijnen. Voor de twee cases waar de verzoeker naar verweest, had zij voor de rotonde op de Aarschotsesteenweg al plannen en aan het punt in Gent aan de Keizerpoort zou er deze maand een ingreep gebeuren, waarbij de stopstreep naar achteren geplaatst zou worden, in combinatie met een oranje knipperlicht.

Daarnaast is er volgens de minister ook nog de hulp van technologische evoluties bij de voertuigen waarbij al heel wat nieuwe modellen van vrachtwagens en bussen voorzien zijn van de dodehoektechnologie om dergelijke spijtige ongevallen zoveel mogelijk te kunnen vermijden. Vanuit de Europese Commissie zet men hier nog verdere stappen. Vanaf 2025 zullen alle nieuwe vrachtwagens en bussen volledig uitgerust zijn en vanaf 2028 ook elk ouder model.

Dit antwoord van de minister werd op 15 juni verder besproken in de commissie en nadat collega Stijn Bex opmerkingen maakte en onder meer verwees naar een eerdere bespreking in de commissie, besliste de Commissie voor Mobiliteit en Openbare Werken eenparig om niet alleen het antwoord van de minister, maar ook het verslag van de hoorzitting en gedachtewisseling over de nota met 25 maatregelen voor de realisatie van het verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 van het Vlaams Forum Verkeersveiligheid en over de semestriële voortgangsrapportering over dat verkeersveiligheidsplan Vlaanderen 2021-2025 over te maken aan de indiener van het verzoekschrift.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, er werd mij gevraagd om de vergadering even te schorsen.

– *De vergadering wordt geschorst om 19.30 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 19.49 uur.*

ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023 – 18 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de middelenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023.

Stemming nr. 1

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben neen geantwoord;
19 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;
22 leden hebben neen geantwoord;
17 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik moet vaststellen dat de meerderheid er op dit moment niet in slaagt om het quorum te leveren om de eigen begrotings-aanpassing goed te keuren. Ik vind dat uiteraard een bijzonder spijtige zaak. Gaat daar binnen de kortste keren nog verandering in komen? Anders, collega's, laten jullie ons niet veel keuze dan te vertrekken.

**ONTWERP VAN DECREET houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023
– 19-A (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 8**

Aangehouden stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 4, van Elisabeth Meuleman en Johan Danen, op artikel 1 van het ontwerp van decreet houdende aanpassing van de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2023.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
79 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het amendement niet aan.

Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 1.

Stemming nr. 3

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

102 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
28 leden hebben neen geantwoord;
13 leden hebben zich onthouden.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;
28 leden hebben neen geantwoord;
11 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement artikel 1 aan.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

Als u aanwezig bent en u stemt niet mee, dan is dat sowieso een onthouding.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, we hebben jullie een tweede kans gegeven. We zitten ondertussen nog altijd maar aan 61 van de noodzakelijke 63 vanuit de meerderheid. Er is nu blijkbaar wat discussie over een stemafpraak. Bon, volgens mij is die er niet. Bovendien zijn jullie er dan nog niet. Dus jullie laten ons geen andere keuze dan de plenaire vergadering te verlaten.

De voorzitter: Collega Goeman, dat is uw volste recht, maar als u dat wilt doen, moet u buitengaan, want nu onthoudt u zich. *(Groen, Vooruit en de PVDA verlaten het halfrond.)*

Einde van de stemming.

Stemming nr. 4

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

79 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
18 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

76 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;
18 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN PROGRAMMADECREET houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023 – 1699 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 9

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van programmadecreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begrotingsaanpassing 2023.

Stemming nr. 5

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

79 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
61 leden hebben ja geantwoord;
18 leden hebben neen geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

76 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
58 leden hebben ja geantwoord;
18 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

ONTWERP VAN DECREET over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek – 1723 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het ontwerp van decreet over de verwerking van de persoonsgegevens in het kader van een multidisciplinaire samenwerking bij deelname aan een casusoverleg op basis van artikel 458ter van het Strafwetboek.

Stemming nr. 6

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

79 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
79 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

76 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan – 1643 (2022-2023) – Nrs. 1 tot en met 5

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie van Alessia Claes, Orry Van de Wauwer, Bart Tommelein, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Sofie Joosen over het conflict tussen Armenië en Azerbeidzjan.

Mevrouw Alessia Claes heeft bij wijze van technische correctie voorgesteld om in het eerste streepje, 7°, het woord "Strafhof" te vervangen door het woord "Gerechtshof". Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Begin van de stemming.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

76 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
76 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

GEZONDHEIDSDOELSTELLING Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025' – 1727 (2022-2023) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de gezondheidsdoelstelling Gezond leven 2017-2025. Herziening van het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025'.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

79 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
79 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de gezondheidsdoelstelling aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 5 juli 2023 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 20 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Staf Aerts, Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Hannelore Goeman, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Tom Ongena, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Onno Vandewalle, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Thijs Verbeurgt, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Afwezig met kennisgeving

Marino Keulen: ambtsverplichtingen;

Maarten De Veuster, Joris Nachtergaele, Hilâl Yalçın: familieverplichtingen;

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Guy D'haeseleer, Sihame El Kaouakibi, Celia Groothedde, An Moerenhout, Katrien Partyka, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande: gezondheidsredenen.

Afwezig zonder kennisgeving

Imade Annouri, Elisabeth Meuleman

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr. 1:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien

Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Staf Aerts, Hannes Anaf, Stijn Bex, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Hannelore Goeman, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 2:

JA-stemmen:

Staf Aerts, Hannes Anaf, Stijn Bex, Jos D'Haese, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Kim De Witte, Hannelore Goeman, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Staf Aerts, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Onno Vandewalle, Jeremie Vaneeckhout, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Hannes Anaf, Stijn Bex, Kurt De Loo, Hannelore Goeman, Annick Lambrecht, Els Robeyns, Conner Rousseau, Katia Segers, Bruno Tobback, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Thijs Verbeurgt, Maxim Veys

Stemming nr. 4:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Allessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen

Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr. 6:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 7:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht,

Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr. 8:

JA-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Bart Dochy, Martine Fournier, Veerle Geerinckx, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Sofie Mertens, Rita Moors, Philippe Muyters, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Jeroen Tiebout, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters